

BLIOTECA CENTRAL

14963

MARE PUBLICAȚIUNE
CASA CORELOR
BIBLIOTECĂ PEDAGOGICĂ
CONRAD

DRAME HISTORICE

No 14743

TRAIANIDA

CONRAD

POEMĂ IN PATRU CÂNTURĂ SI NOTE ESPLICATIVE

DE

DIMITRU BOLITINEANU

Nr. 1, 2, MAIŪ, IUNIU

BUCURESCI

TYPOGRAPHIA NAȚIONALE, ANTREPRENOR C. N. RADULESCU

1867

Jur. 17963.

MARE PUBLICAȚIUNE
—
CONRAD

DRAME HISTORICE

CASA COALELOR

BIBLIOTECĂ PEDAGOGICĂ

No 14743

TRAIANIDA

CONRAD

POEMĂ IN PATRU CÂNTURI ȘI NOTE ESPLICATIVE

DE

B64465

DIMITRU BOLITINEANU

234
90
23

Nr. 1, 2, MAIU, IUNIU

BUCURESCI

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ, ANTREPP

1867

859.0-i

CONTROLL 1953

1956

1961

RC93/06

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREŞTI

COTA

17 963

B.C.U.Bucuresti

C23702

CONRAD

POEMA IN PATRU CANTURI ȘI NOTE ESPLICATIVE

VOLUMU I

Luî CONSTANTIN NEGRÉ și VASILE ALESANDRI,

Voi prin care am cunoscut pe Românii de peste Mîlcovor când s'a aruncat în Paris cea din tălu Semănță a unirii Românilor, permitiți a pune în capul acestui poemă numele Vostru.

C O N R A D

CĂNTUL ĂNTĂIŪ

I O N I E N E L E

Era când pharul lumii, în mare apuind,
Poleie rochia noptiilor cu stele de argint,
Și'n calea sa umbrösă, sub negrele-î picioare,
Asterne valuri albe suflate de dulci bôre,
Munți, plaiuri, văi rădînde și fragede grădinî,
Ce-nótă în Oceane de umbre și lumiñi.
Cotind pe cornul d'aur, eșia în Propontide
Un vas spărgênd cu peptul tărimele liquide.
Dar cine-î omu-acesta ce 'n vas stă isolat?
E trist sau este mîndru? mai mulți aú întrebăt.
Un servitor respunde cu óre ce sfială:
Că țera Românescă, e țera sa natală.
Conrad e al seă nume; că este esilat,
El pentru libertate, poporu — a rădicat.

Proscris din a sa țără, El fără tel se duce
 Oră unde îi suride un cer senin și dulce ;
 Dar cugetele sale se 'n turnă ne'ncetă,
 Spre patria iubită ce'n doliu a lăsat...
 Credea în viitorul promis umanității,
 Precum și în triumphuli justiții, verității.
 De și avé momente, când sufletuș coprins
 De cugetile scepticii, părea, sdrobit și stins.
 Iubea să facă Versuri de și pré rar le scrie :
 A strângere arta'n reguli, credea că-i o sclavie.
 Era poet el însă în suflet și scria
 În prosă pitorescă tot ceia ce simțea.
 El trece tôtă nöptea sub domele tacănde,
 S'asculte armonia naturii îmbătânde,
 În tote — aceste locuri, ori unde el privesce,
 Apare — o lume mórtă, ce'n suvenir trăiesce.
 În Helesponte, vasul pătrunde liniscit.
 Conrad rădică fruntea și pare 'ntinerit.
 Colo fusese Sestos (1) locaș de desfătare —
 Ce — amintă dulce nume, și-l trage din uitare :
 Pe grațiósa Hero, cu cenele de fir.
 Așa Conrad destéptă acest trist suvenir :

„Tu șee cu pér d'ambru și tinér adorată
 În templul de la Sestos, locaș desmerdător,
 Ascultă preotesa, pe Hero — 'n amorată
 Si vin în ajutor !
 Acéstă lungă nöpte Leandru meu nu vine !
 În dar veged în turnumi și pharul am aprins !
 Sufla pe mare vîntul și prin întunecime,
 Ast phar de vînt s'a stins !
 De ce nu vine încă, poți tu amă spune, șee,
 Remas'a în Abidos de vînt în potrivit ?
 Saă marea amorată de dînsul, Cytherée,

In unde-i l'a sordit?

De jună preotésă ce ţi servă, dî și nōpte,
O ȳee, te īdură și spune un cuvînt.

Phebus acum apare și nisce surde ȳopte

Aud trecênd pe vînt.“

Așa se rögă Hero la ȳee, cu 'nfocare.

Cyprisa nu respunde. Phebus aě rsărit;

Si corpul lui Leandru sdrobit, adus de mare,

Pe mal s'a tipărit.

Amanta desperată, revarsă în suspine

Durerea ce se nasce în sufletuř duřos,

Și plângerile sale d'amăraciune pline,

Rësună dureros :

„Sub mirthiř ce se 'nclină pe templul Cytherei,

„Eř Hero preotesa și favorita ȳeiř,

„Gând Sórele dispare în aburi de rubin,

„Pe harpa-mi de ivoriř cântăm un hymn divin ;

„Veđui trecând la templu Leandru-ntăia óre.

„El imi păru mai dulce de cât frumosul Sóre.

„D'o patimă arđindă tot sinu mi fu coprins ;

„Luptam a stinge focul ; dar focul fu ne-stins !

„Rugař pe Citherea Se vie-n apărare ;

„Dar ea vărsă în sinu-mi o flacără mai mare !

„Leandru în ȳelese cât el era iubit,

„Găntările-mi arđinde ferice iař vestit.

„Cu degete de rose amorul ii deschise

„Ast sin plin de iubire, de fermece, de vise ;

„Perfida Cytheree pe fruntea — astuř loc

„Făcând ca să plutescă cosiřa sa de foc,

„Prefumul voluptăřiř în aer revërsase ;

„Tot sufletul de dñsul în Sestos se-imbătase.

„O timp de fericire ce nu pociuř să esprim,

„Amor, o foc din ceruri, o simțimînt Sublim !

„Cum ve scimbarăři cursul și cum divina miere

„În cupa vietii mele s'a prefăcut în fere !
 „Leandre, dulce Sore al sufletului meu,
 „Tu ai pierdut lumina că atât iubisem eu !
 „Stins, tu te-n clișe pe țărmul ce cu a ta junie
 „Se-mpodobeia ca năptea cu steoa aurie.
 „D'acuma întristarea domniva cu dulci, șopti
 „Și paserea Minervii va 'nlocui prin nopti
 „Suavele acorduri ce doă Irre june
 „Pe borea dulce — a serii făceaă ca să resune.
 „Iar tu, o muma Heriei, plângi pe Copila ta !
 „Cositele-i bălae nu vei mai resfăta !
 „Dei crudă, oh ! de la Hero ce îndurere gême
 „Primiți drept sacrifice profundele blaspheme !
 „Voî ați vărsat în sână mă amorul fericit
 „Și voi loviți pe Hero, dei crudă, căci a iubit !“
 Așa se plânge Hero pe turnul dupe mare,
 Și mai plecând în lacrimi vederea spre pămînt,
 Ea se aruncă-n valuri, și sôrele resare.

P'albastrul ei mormînt.

Așa lăsa să cante în vaga suvenire
 Conrad, în Helesponte, poetica-i gîndire.
 Acelo fuse Troada (2) pe unde a strălucit
 Heroii ce poetul Omer a nemurit.
 Aceste — antice locuri, aceste mari ruine,
 D'ursita omeneseă vorbesc cu mult mai bine
 De căt o pote spune ori ce religiuni,
 Ori ce philosophie, uebune ficțiuni !
 Ce lucru-i cămpu acesta ? O urmă de turbare,
 De patimă frâmintate în órba esaltare ;
 Un lac fatal de sănge ce muritorul chiar
 Vîrsa să mulțumescă instinctul seu barbar ;
 O luptă între semenii : popoarele nebune
 Luptând ca să împace fatal 'ambițiune

Acelor cei guvernă, credind că se muncesc
 Să aibă o libertate pe când ei se robesc.
 Cređind să dobîndescă un nume, ficțiune !
 Si cărti dic putere, mărire, națjune !
 El uită că s'arată un timp când tôte mor,
 Când un mormint pe tôte apare - ntristător.

Acésta-i rezultatul atâtor lupte crude,
 Atâtor intrigî, crime, durerî, amare trude,
 Tot, un mormint ? acolo se sting și passiuni
 Si viață și durere, mărire slăbiciunî ;
 Virtuțile din tôte las încă — a lor lumină
 P'a secolilor umbră ce pe trecut declină ·
 Profită muritorul d'aceseste lecțiuni ?
 Ce-i dă amar mormintul atâtot națjuni ?
 Acum cam altă dată tot vechia rătăcire
 Conduce p'astă cale sărmana omenire !
 Nimic de cât în formă vař ! Reul n'a schimbat !
 Religiuni, doctrine, schimbănd ne fîncetat ;
 Si însuși cugetarea, născând în libertate,
 Fatala moștenire tot n'a putut abate !
 Resbelul între populi urmădă ca - ntrecut ;
 A fi un Cain încă tot omul e născut,
 Si Causile triste sunt tot acele care
 Produs'aű aste lupte fatale si barbare i
 Si popoli, ei însuși, al săngelui trist fum,
 Cu nume de mărire, de glorie - n cunun.
 Aceiași rătăcire ce popoli domină,
 Pe indiviđi în parte nu crujă : Tet suspină,
 Tot gême, tot se plînge, Vař ! de la om la om !
 Tot, tot de la coliba perdută pân la tron !
 N'a ars destulă smirnă p'altarul Providinții ?
 Si n'a pătruns la ceruri profumul suferinții ?
 N'a suferit atâta sărmanul muritor ?

Eternisat'a timpul, dln tóte lunguї dor ?
 Conrad gîndescă asfel și ochiї lacriméđă.
 Pe vechile ruine el doru și intonéđă.

„Pe țermü — acesta negru a fost acea cămpie
 „Ce timpul în unire cu omü — a ruinat;
 „Acolo fuse Troada, fu marea bătălie
 Ce Omar a căntat.

„Tot a perit din lume și splendida cetate,
 „Și popoul acela ce-aici a locuit
 „Și mîndrele phalange, de lauri cununate,
 Tot ce a Viețuit;

„Afară de poema cu cănturi imortale
 „Ce fiul Iónii în urmă-î a lăsat ;
 „Omer! tot viețuiesce în versurile tale
 Ca-n timpii ce-aï căntat.

„Să stăm la umbra seriî să plângem muritorul,
 „Prin spirt atât de mare, prin lut atât de mic,
 El ce răpesce vîntul precum răpesce nuorul
 Și numai e nimic!

Ah ! daca cum viséđă divinele ființe
 Că dincolo de mórte lumină alte dorî,
 Astéptă altă viață, și fără suferințe,
 Sărmaniî muritori ;

O să găsim p'aceia ce am iubit în lume,
 Si mórtea fără dile trăite ia răpit,
 Te voi afla pe tine, frumos și dulce nume
 Ce-atâta am iubit !

Acolo, fără lutul supus la suferință,
 De voluptate săntă, d'amorul influit,
 Veř imbăta tu dulce sărmana mea ființă,
 O suflet fericit !

De când lăsașă tu viața eű sunt strein în lume,
 Si dilele-mi în umbră iaă sborul lor și trec :

De câte ori în juru-mă resună al teu nume,

De lacrimi ești mă-nec!

Dar daca dupe mărte tot pierde, încetă,

Și daca niciodată nu te voi mai vedea,

Tu vei trăi prin cantică ce lyra îți păstrează,

O fericirea mea?

Din traiul astor omenești ce-a mai rămas? morminte

Schacalul și cu fiș superbi Englitori

Au împărtit remasul acestor oseminte,

Scobind în negre serii!

Dar numele lor încă plutesc cu strălucire

Pă secolilor nopti ca stelile-n ether.

Voi — umbre — ce vă pasă de este nemurire,

De este viață-n cer!

Și ce îți pasă tie, sărmană, trista humă,

Să scii ce te astăptă când lumea vei lăsa?

Vedî tu pe față mării trecând un val de spumă?

El e figura ta.

Nu esci sătul de viață! de suferință amare?

De vise fericite ce nu se împlinesc?

Oră unde este viață, sub umbra ei apare

Dureri ce vestejesc!

Când vei vedea tu ripa ținbind pe scurta-ți cale,

Om laș, te reîntorce, și crede de voiesci!

Vai! daca-a ta credință, în chinurile tale

Tu poți să o regăsesci!

Prin umbră și lumină, pe — albastru Heiesponte,

Plutesce vasul; pacea s'anunță p'orisonte.

Tenedos este-acolo (3) cu clima răpitore

Sub care rivalisă frumusele fecioare

Prin gracie, dulcetă cu crinu-mbălsăminte

Ce cresce și suride pe stâncă de granit,

Înă place frumusețea cu bucla sa balaie

Când cresce-'n oriinte sub sóre de văpaie !
 Ea este ca o bóre din nord ce-a recorit
 Un aer cald și dulce, un foc de răsărît.

Conrad vădu pe vasul pe care el venise
 O frumusețe rară, un raiu ce se deschise !
 Stambulul o crucește și — o înturna acum
 Frumósă ca o flóre ce-'mbată prin prefum.
 Avută, măritată, venea să vadă încă
 Tot ce lăsase-'n urmă p'acéstă stérpă*stărcă,
 Orí căt proscrisul nostru părea descuragiat,
 L'atâta frumusețe, se simte — adinc mișcat.
 El nu scia n'aïnte ce are să admire,
 Acéstă formă plină de mare strălucire,
 Saü inima frumósă — saü spiritul gingaș
 Acestei dulci fantasme, cu chipul drăgălaș.
 Aici s'opresce vasul, desbarcă pasagerii ;
 El ne rechiamă viața — imagine a durerii,
 Ce-'n calea-î in florită icî colo când și când
 Depune călătoriî pe căte un mormînt.
 Conrad cu ochi-n lacrimi, aruncă o cătare
 Pe tenedesiana perind în depărtare.
 Mult timp suava umbră din nóptea suvenirii
 Frumósă și divină ca umbra fericiriî,
 P'a lui singuritate venea de multe ori
 Venea precum o radă s'arată între nuori.

Dar ȳioa se retrage în grottele umide
 Acestor munți în care cel mai înalt o-nchide.
 Resari, balae lună pe cerul teu cel pur,
 Lumină calea nóstră pe brazdele d'azur !
 Te légänă tu mare, delicios tesaur !
 Sub bórea ce resfiră acest poleiû de aur !
 Ce-ți împrumută cerul în semn d'al seu amor ;

Te légănă murmură, deliră-ncăntător !
 Tu singură sub ceruri robia nu scii încă,
 Tu singură, ô mare puternică, adîncă !
 Teribilile flotte, le neci saă le sdrobesci.
 Trufia omenescă tu crud o umilesci.
 Ca cerul, pentru lume, tu esci streină,-o mare;
 Aî altă destinată, imperiū de-ncăntare !
 Frumósă, ridătore, plăcuta-’n timpul lin,
 Sublimă, imposantă când timpii aspri vin,
 În di, în nöpte, séra, în alba diminéță,
 Un fermec fără nume se varsă p’ata față.

Pe valurile telé ce ne-n cetat murmur,
 Mai legănat tu dulce, sănt element d’azur.
 D’o patrie frumósă, dar dată mostenire
 Tyranilor în secoli, respins, a mea iubire,
 Pe sînul teü, ô mare se légănă cu dor ;
 Tu iaă luat eî locul în săntul meü amor.
 Si valurile tele, sălbatecă, furtunóse
 N’au fost atât de aspre, atât de fioróse
 Ca fiă teriř mele, ca cruda tyranie
 Sub care plécă fruntea sărmana Românie !
 Eü te iubesc, o mare, p’al cării sîn curat
 E liberă gândirea ca Valul teü spumat.
 De câte ori suspinul și lacrimele mele
 S’au mestecat cu vîutul și valurile tele !
 De câte ori pe sînu-ťi saă dupe-un nalt granit,
 Privind cu voluptate coprinsuți aurit,
 Sorbind prefumuți dulce și legănândumi dorul,
 N’am revărsat eü lacrimi ce-mi inspirase-amorul !
 O dile de junețe, de vise, de-n căntări,
 Ce vě rîděti ferice d’ori care suspinări,
 Ce v’ati făcut voi óre ? atunci nu cunoscusem
 Ce este — acéstă lume, atuncea nu băusem

Din cupa îndoiei și veninul cel amar
Ce stinge ori ce vise în viață mai apar !

Dar Lesbos se arată. (4) P'albastrul horisonte
Apare — un nuor de vase plutind spre Helesponte,
Vedere minunată ce nică un muritor
N'a cunoscut în viață p'ast cămp desfătător !
Acest nor este flotta puterilor unite
Mergînd se-n frîne sborulă trufi Moscovite.
Curînd și largi torinte de sânge omenesc
Vor curge p'aste valuri ce durăros mugesc.
Oh ! fie c'acest sânge ce se se revarsă-acum.
P'altarul libertății se pórte — al seū prefum !
Căci lumea totă gême sab barbară asprime !
Oră unde pui privirea, veđi lupta din vechime,
Veđi dreptul cü-arbitrarul luptind ne contenit
Și totă d'auna dreptul se vede biruit !
Ai crede că destinul cu răul s'aliașă,
Cu cel ne drept conspiră, cu crima triumphéda !
Luptății, armate mîndre; căci săngele vârsat
P'altarul libertății e bine cuvîntat.
Dar sunteți óre siguri că voi mergeți n'ainte
Să faceți să triumphe sublimele cuvîntă ?
O Francie generosă, și mare pe pămînt,
Anglie, tu regina cě-aposul Elemînt
Îți recunoscse lanțul și aspra ta dreptate !
Luptății să dați voi óre la popoli libertate ?
Puteți voi face liberi p'alți popoli subjugăți,
Voi care — aveți popore în lanțuri să păstrați.

Ö tu, amantă rece a sórelui, o lună,
Ce te redică din valuri și trecă în nóptea brună,
Casă lumină departe pe-ntinsul elemînt
Cărarea marei flotte cu pândele în vent,

Imi spune-acuma mie, de când lumină în lume,
 Și de când libertatea primi deșertu-ți nume,
 Veduta-ți tu vr'odată pe popolii tytană
 Mergind să liberede p'alți popoli, de tyrană,
 Varsând torenți de sânge, și când fi liberă,
 A lor chiar tyranie nu fuse mai amară?..
 Din începutul lumiști puțin s'a progresat.
 Va! omul pretutindeni remâne ne schimbat!
 Când vede-acestă flottă aşa Conrad gîndescă,
 Căci el avea credință că nu se desrobescă
 Un popol nică odată de jugul cel mișel,
 De cât prin sacrifice, de cât prin însuși el.
 Sub ochi lui se-ntinde cămpia cristalină,
 Pe care domină a umbrelor regină;

Ei au ajuns la Lesbos al Saphiș vechiș locaș
 Ce-o dulce poesie făcuse drăgălaș,
 Acolo Cornelii, Pompeu o să apără,
 În vîns, de Iuliu Cesar, sdrobit de întristare,
 Dar neperdind speranță în viitor, în deș;
 Cornelia cu lacrimi blasphemă sôrta ei. (5)
 Oh! dă fi dat tu viața la cel mai splendid nume
 Atâtă renumire n'ai fi aflat în lume,
 O prefumată Lesbos pe cât tu ai avut
 Căci Sapho p'aste țermuri odată s'a născut!
 Peritați toti eroii, toti regii, toti tyranii;
 Iar tu cu doă ode ce nemuriră anii,
 Trăesci, poetă dulce și încă vei trăi,
 Pe cât acele Strophe nu se vor risipi.

Tu suferiș în viață, fiind desprețuită:
 Disprețul înveselește a bardului ursită.
 Când toti sorbeau nectarul, tu băi amar venin!
 Poetul jos în lume va fi ca un strein;

Dar Cerul îl resbună când numai este 'n viață.
 Acei ce-l persecută, se duc, dispar incetă,
 El singur mai trăesce căci viață pe pămînt,
 Incepe din momentul când intră în mormînt.

Dar năpteasă se coboră și Zephirul adie;
 Și-un passager întona acăstă melodie:

„Ești plec pe alte țemuri selbatece, streine,
 Iar întristarea crudă cu ochii lăcrămați,
 Se-nclină peste sinu-mi și dice cu suspine:

„Tu sci? noi suntem frați?

Te-am legănat pe brațe cum ați venit în viață,
 P'ata copilarie ești singură-am vegheat
 Și fruntea ta ce nimeni în lume nu resfață,
 Tot ești am resfătat.

Oră unde te vei duce ești voi veni cu tine,
 Și când te vei întorce și nu vei mai găsi
 Ființele dorite și sinu-ți de suspine,

Amar se va sdrobi,

Când tu te î crede-n viață strein și neferice,
 Ești voi veni a plângere cu tine ce iubesc;
 Tot ești voi dice tie: Nu esci strein aice:

Ești nu te părăsescă!“

Așa răsună-n năpte un cântec de durere.
 De ce Conrad ce-aude, suspină în tacere?
 Ce este între dinsul și cântecul de dor?
 În velele plutinide adie vîntu ușor
 Și marea destepată, redica alba frunte,
 A stelelor regină dispare de pe munte;

Aici trăia cu Sapho Alceu poet ostaș;
 El a iubit poeta cu brațul drăgălaș.

Dar ea remase rece la sănta luſt lubire.

Aſa Conrad descrise acéſtă ſuferire,

Alceū către Sapho

Păreul ſtinge focul ; dar lacrimile mele

Nu ſting aceste flacări ce ſinul meu coprind,

Și cum vor ſtinge focul când foc ſunt însuſi ele ?

Maſt mult ele 'l aprind !

S'ar despica ſi piatra când ar puté s'audă

Adincile ſuſpine din ſinu-mi arădător !

Tu Sapho, eſci maſt rece, tu Sapho eſci maſt crudă,

Tu nu ſimți niči un dor !

Când eū te veđ ifrmósă ca blonda Dionée

Și — aud pe lyra d'aur Căntarea ta de foc,

Aſi vrea ſă cađă deii, ſi tu, ſi tu. femeie,

Tu ſe rămăi în loc !

Prin lyră ſi prin spadă străluce — a mea junie,

O glorie-n doită pe fruntea mea privesci,

Amorul meu e ſincer. O Sapho, ſpune mie,

De ce-l diſprețuiuſcī ?

Te bleſtem ! al tēi ſuſlet d'amor ſe ſe conuſme !

Și ſe iubesci p'acela ce nu te va iubi,

Se-ti ſe pără ſie cel maſt frumos din lume

Care-a putut a fi !

Când nu vei fi cu dinsul ſe te uſuce dorul,

Iar când vei fi cu dinsul ſe ſimți diſprețul ſeu !

Sě veđi tu p'altă nymphă ce-i pôrtă tot amorul,

Sě ſuferi dorul meu !

Ca ſe-nțelegi ce chinuri ſincércă joſ în lume

Acela ce iubefce, ſi e diſprețuit :

Sě ſciî cât mi aſt fost dragă, poetă cu drag nume,

Se ſciî ce — am ſuferit !

Tu șea cu păr palid, frumosă cytherée,
 Fă astădă o minune, ești sunt poetul teu.
 Fă să iubescă Sapho, Fă, graciösă șee,
 Resbună pe Alceul!“
 Așa căntă poetul și Cyprisa-l' aude,
 P'amor ea chiama'-ndată : „Purcede, fetul meu.
 Si simțurile Saphiș cu patimile crude
 Pătrunde-le ! Voiu ești !
 Amorul se devore cu flacără-î cerescă
 Femeia ce cutedă a i se-'mpotriți,
 Pe cel ce nici o dată pe ea n'o să iubescă,
 Tu fă-o d'al iubă!“
 Ea șise ; și amorul, ascultător, coboră
 Prin domele supuse lui blondul Orion;
 La Lesbos se opresce, și Sapho, vaș ! adoră
 Si móre de Phaon. (6)

Departă golful Smyrnii la călători apare.
 Conrad inturnă ochii ce rătaceaș pe mare,
 Deresce — aceste, țermuri d'antice suveniri
 De mari virtuți trecute, de triste suferiri.
 El saluta pământul ce îi aduce — aminte
 De Omer, cu aceste amari și dulci cuvinte.
 Fiș bine cuvintată — o Smyrnă de demult,
 Cetate — Eoliană ce barbari insult!
 Nu este altă țără l'al cării dulce sôre
 Să nască, se-nflorescă femei mai răpitore!
 Feciorele aș prefumul de floră din răsărit.
 Nevestele-aș ardorea de vînt îmbălsamit
 Ce Lybia trimite și marea-î dă recore ;
 Lumina variată de rađe trecătoare ,
 Ce se resfrâng în nopte pe valul de azur ,
 Aș frăgesimea seriș, al ei divin murmur.
 Colo se 'naltă Pagus domnind p'aceste ape.

Acolo fuse templul nălțat lui Esculape
 P'acăru'i colomnadă de marmur oglindind ,
 Se restrăngea lumina Océnulu'i spumind.
 La nascerea lui Meles vedî scorbora de fală :
 În care scrise Omer poema imortală.
 Aici născu, aice se dice că-a trăit ,
 A lumiř răutate aică a suferit.
 Aică grenadul, mirtul, olivier și laur ,
 Se luptă prin colore de purpură și d'aur
 Îmbălsămind ferice locașul răpitor
 D'eternă primăvară, de vise și d'amor.

Dar sub aceste clime frumose , prefumate ,
 Ce sunt aceste turme de sclavă intărdate ,
 Ce calc aceste locuri și cu presința lor
 Atristă cadrul vieții, superb , desfătător ?
 Vař ! ele ne rechiamă fatala barbarie !
 E sclavul și cu Domnul ; o lume ce-n tardie !
 Egală în barbarie , fanatiei în credință ,
 Beař d'opotrivă valul amarii suferință !
 Nu simt ei trebuința mai fericiți să fie ,
 Si nu roșesc de viață josită prin sclavie.
 Când ochiul nostru vede perind acest focar
 Al artelor , sciinții , noř suferim amar.
 Dar să nu cure lacrimi ! atâta rătăcire
 Domnesce sub această amară suferire ,
 In cât al nostru suflet nu pote-a mai avea
 De cât nu rîs ironic în desperarea sea.

Așa Conrad salută aceste țermuri sănte ,
 De țera sa robită el își aduce — aminte.
 O țeră , tot poporul ce-n glorie-a trecut
 Își are timpul vieții în care a născut ,
 În care cântă , strâng cunune luminouse

Prin lupte , prin sciințe, prin artele frumose ;
 Precum și — un timp de viață ce-aduce pe tyranii ,
 Ce — aduce cruda mōrte , cel mai din urmă an .
 Avușă și tu, o tără , o dulce Românie ,
 Un timp de libertate, un timp de vitejie ;
 Avușă și tu un nume , avușă și tu , cunună ,
 Si locul de onore prin alte națiuni .
 Dar moliciunea urcă pe tronul teu , o tără ,
 Si viața ta d'atuncea a devenit amară !
 Venivor dile rele când pe tunica ta
 Streiniî între dinșii sorți crudă vor arunca ,
 Când fica idaliș , precum și trădătorul
 Vor semăna rușinea se-ți facă viitorul ,
 Când omul cel de bine , de rei va fi lovit
 În numele virtuții , popor ne fericit !
 Si voi , popore slabe , în curse abătute ,
 Veți cununa tălhariș și veți lovi-n virtute .
 Mlăstara ce va nasce p'acéstă rădăcină
 Va răsără din lacrimă ca putredă-i tulpină .
 Al ei suc va fi vested și sufletul bătrân ,
 Nu va avea jenețe — sărman popor român !
 Nu vei afla la dinsa de cât indiferință
 In sănăta căldură și-n nobilați credință .
 Va concentra în aur tot scintimintul seu ,
 Semn precursor de mōrte... atuncea Dumnedeu
 Se va-'ndura de tine , te va chema la viață ,
 Va risipi din ochiță a morță crudă cétă ...
 Atunci ei va alege din némul teu cădut ,
 Un om -- ca se desfacă tot rēul ce'aï făcut .

Dar orele se scură și dia se arată
 Si séra iar urmădă de vise-n conjurată .
 Conrad simțea în sinu-ă un dor necunoscut ;
 Pe podul singuratic sedea el abătut .

Sbura pe valuri vasul condus d'o vie bôre ;
 Ger ; aer, valul mării, c'o palidă colore
 Se-învoltea și luna pe cerul incolor
 Părea că meditêdă p'al lumiî aspru dor.
 Moderatorul vieții se cufundase — 'n mare.
 Ca o sprecenă négră pamîntu-'n depărtare
 În umbra și în rađe se mai vedea mijind ;
 Si valuri dupe valuri veneau ca turme-albind.

Conrad aude — atuncea o dulce armonie.
 Mai multe vocî unite, vocî pline de junie ,
 De simțimînt ferbinte, vocî pure, femeiesci,
 Rechiamă — acele-acorduri, din horuri îngereșci.
 Aceste vocî lasără pe sénul seriî dese —
 Ast hymn pe care vîntul ferice îl culese :

„O Dómine ! viața-î lungă, și — amară suferință;
 Iar omul este — o iarbă ce vîntul a pălit ;
 Vînt, vino de répesce plăpănda mea ființă !

Destul am viețuit.

Scutesce muritorul ce nu cunosc ferea
 Din care se adapă sărmaniî trăitorî.
 Si n'a vedut pe frunte-î umbrinduse durerea

Ca bruma peste florî.

Dar eû a cării viață veni ca diminéța
 Născută — 'n vijelie, la ce voiû viețuî ?
 A vieții primavară și-a scuturat verdéta

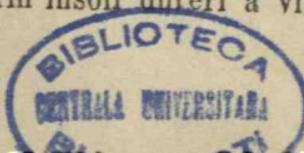
N'ainte d'a — 'n flori.

Junie,-amor, plăcere, și gînduri fericite
 În cursul vieții mele, nu, nu le-am cunoscut !
 Si din cununa vieții dorințele junele

Pe lacrimi aă cădut.“

Așa cântau cinci virginî surorî diaconese,
 Ce căutaă prin insolî durerî a vindeca,

23702

Va! ele ce durerea în lume alesese
Să facă pradă sa !“ (7)

Conrad prin alte dame veđu cu admirare
O nobilă femeie venind din departare —
Şi 'n depărtate locuri trecând cu — al ei bărbat.
O frumusețe rară ; chip, splendid, inspirat,
Ce rechiema pe îngeri ; o flóre-a frumuseță
Ce pare că pălesce în primăvara vieții ;
O splendidă corolă ferice înconjură
Sub aurul ei dulce frumosa sa figură. (8)
Conrad simți în sine un fermec sympathetic ,
Veđind acéstă damă, ast chip blind, Seraphic,
Atât de dulce, nobil, și plin de frumusețe,
Şi îndestrat atâta de urme de tristețe.
Durerea între, dînsi născu un simțimint
O Sympatie pură, un sacru legămint.

Treceaū ei multe ore vorbind în sinul seri
Limbagiul ce e propriu și sympathetic durerii,
Limbagiū ce nică odată un suflet fericit
Nu pote să cunoască, căci nu a suferit.
Ei admiraū natura și marea cea placută,
Amantă ce 'n departe cu cerul se sarută.
Şi stelele, floră d'aur în campii din ether ;
Acéstă simpatie între pămînt și cer ;
Acéstă lege mare ne strémusată încă
Ce face armonia divină și adîncă !
Şi tineră femeie îl întreba cu dor :
Acesta fapte 'nalte nu au un creator ?

Odată, într'o séră, acéstă damă jună
Şedea pe pod cu Conrad la rădele de lună.
Era o séră caldă, cer limpede, frumos ;

Sufla o bōre dulce in pēru-ī riuros.
 Streină influință simțirea sa strēbate.
 Simțea că o resfață o dulce voluptate,
 Un fermec fără nume cē-o face un minut
 Să lase al ei suflet să sbōre în trecut.
 Ea pentru prima ore cutēdă să vorbescă
 Cu Conrad despre lucruri din viața omenescă
 Profane ; ea învită pe tristul călător
 Se verse 'n al ei suflet al lui suflet în dor.
 Conrad aşa respunde. „Durerea ce vibrédă
 În inima mī, ce viață apasă și scurtédă,
 Nu are vindecare p'-acest amar pămînt.
 Nu are liniscire de cât intr'un mormînt.
 Eū am iubit. Ați spune ce graciă, frumusețe,
 Ce spirit, simțiminte formaň a ei junețe,
 Ar fi se se slăbescă portretul ei divin ;
 Dar mórtea plécă fruntea acestui dulce crin.
 D'atunci acéstă viață perdu ori ce plăcere !
 Ori ce dorință sémän, resare o durere !
 Dar ténéra femeie uitânduse la el,
 Cu ore ce-'n doială, surise ușurel.
 Tot trece, tot se uită, ori care rěu se curmă.
 Si rănilor ce face amorul, nu las urmă,
 Tenesiana nôstră de ar mai fi aici
 Ar rîde pe sub velui de tóte câte dici !...“
 Nu ! dice călătorul, nică ea frumósă grecă —
 Durerea ce m'apasă n'ar face ca se trécă.

In sala de măncare Conrad a coborît ;
 Acolo tótă nóptea, la masă tăbărăt,
 Cercând să scrie versuri, abia putu compune
 Aceste strophi — din care puține pot fi bune :

LA JULIA.

Peste viața-meă umbrósă ,
 Când ferice aî șimbit ,
 Viața s'a făcut frumósă ,
 Mii de rađe — aă resărit !

Câte scânteiose stele
 Mai n'ainte s'ău fost stins ,
 Sub surisul buqii tele ,
 Tóte — acuma s'ău aprins !

Nu e rađă , nu e sóre
 Mai frumos ca dorul teū !
 Corpu-ți ? róă dupe flóre ,
 Sufletu-ți ? prefumul seū !

Tu faci sóre , tu faci céta
 C'un suris saü c'un suspin !
 Tu-n cununí de rose viața ;
 Vise dulci tu porți pe sîn .

Păruți valuri lungi , plăcute ,
 Chiamă vîntul seri pur ,
 Care , ca se le sărute ,
 Lasă valul lui d'azur :

Peste buđa ta suavă —
 Cuib de alb mărgăritar ,
 Cyprisa ce-i a ta sclavă ,
 Varsă roă și nectar .

Cerul îmă vorbesce mie
 Când tu mie îmă vorbesci .

El îți dete numai ţie
Darul ca se mă răpesci !

Viata-ță este a mea viață ;
Fericirea ta-ă a mea,
Și p'a lumiř désă cétă
Tu esci singura mea stea.

Ô! scii tu, vis blind, ceresc,
Ô! scii tu cât te iubescu !“

Când termina cu scrisul, venise qioa mare.
Conrad citesce...“ iată o noă insultare !
Urmădă el a dice. Ea nu le va vedea !
Sunt ridicul. Acésta nu e-natura mea !
El dice, apoř rupe aceste strophe — care
Bucăti se risipiră pe masa de măncare.
Julia desteptată, din cuibul ei eșii.
Salută-călătorul și asfel îi vorbi —
„Scrîi versuri mi se pare ?“ întinde alba mană
Bucătile cădute riđind ea le adună.
Le nșiră, le citesce, și dice :“ iară ea !
Acéstă jună grécă cě atâta îți plăcea ?
Nu am sciut, urmădă cu ton ceva coquet —
Geva picant, Julia, că esci un bun poet.“
Ea vede o bucată cě a fost format hărtia,
Cu versurile rupte ; citesce : La Julia !
Ea tace. Schimbă vorba, de vine seriösă ;
Și purpura se'-ngină pe fața ei frumosă.

Dar orele se scură și vasul a stătut
In portul de la Hio la călători plăcut.

Eden verde-al Egeii ! sporadă graciósă,
 Ô Hio (9) viața'-n sinuți mai pôte fi frumósă ?
 Multî anî de tyranie, din vechiul tău trecut
 Pe sănul tău ferice c'urgie aș bătut !
 Dar nicî o tyranie nu fuse mai amară
 Cum fuse tyrania lui Stratis, fiu din țără,
 El înmadrit d'ast titru, cu mórte te lovea,
 Și fruntea ta de mamă rușinea suferea.
 Orî ce popor prin sine, se perde, se omoră;
 Prin fi sîi cei vitrigi, prin vițiu ce-l coboră,
 Prin materialismul cel orb, și grosolan,
 Prin lipsa de virtute, printr'un mișel tyran.
 Streinul vine-n urmă când viața încetă,
 Când sănul astuî popol d'amor numai vibră.
 Guvernul din Athene venise să repare
 Erorile din intru și plagele amare;
 D'atunci tu fuști robită, schimbând tyranii tei,
 Plecândute fericite la nuoi tei călăi,
 Tu n'ai sciat să suferi nicî dilele amare.
 Nicî sacrifici cerute de săntă ne-atârnare.
 E încă o virtute când scim să suferim,
 Când scim la timp se cerem neatârnați să fim.
 Căci este-un timp pe care ursitele destină
 Atuncea când un popol se face demn de stimă,
 De viață, libertate, prin nobile virtuți !
 O popoli de sclavie strivî și abătuți,
 Ați cercetat voi ore ce caușă vă ține
 În lanțurile vostre ? și ați gîndit voi bine
 Și n'ați vădut voi ore că de vețî deveni
 Demni de ne atârnare, prin rari virtuți ve-ti fi ?

Trecuse dia. Sera frumösă, lină, pare.
 Pe malul ce se plecă pe azurita mare
 Ca când ar vré se-î spuie mistere omenesci,

Se-ntinde nisce plaiuri sub domele ceresci,
 Edene-imbalsamite, locasuri graciouse
 Cu arbori de climi calde, cu fructe aurose
 Ce respindesc in spatiu un aer prefumat,
 Un aer ce da viață. plamini se imbat.
 Mai sus d'acele măguri par creste ne-nvelite.
 Credi că — ale lor frunzi nalte, de ceruri coperite,
 De la-n ceputul lumii, de ceruri se tocesc.
 Albeța lor lucesce in spatiul ceresc.
 Sub cōsta ce se plecă pe limpedile valuri,
 Sub flacările lunii și 'n umbrele de maluri,
 Suspină dulce valul in sinul liniș serii
 Unind a lui murmură cu cănturi de plăceri.
 Conrad sedea pe cōstă, răpit de frumusetea
 Ce ca un vis ferice îi legăna tristețea.
 Acest tablou feeric privirea lui sorbea,
 Când audî pe mare un căntec ce dicea :

„Ți-aminti tu, frumosă și jună virgină,
 Plimbările nōstre pe marea d'azur,
 In barca tăcută, prin nōptea senină,
 Cu dulce murmur ?
 Pe fruntea ta viață, de tine amorată,
 Värsase resfături — ceresci desfătări ,
 Gu buđe de roă plăcerca curată
 Îți da sărutări.
 Pămîntul, și cerul formaū in preună
 Podobele tele, ő sufletul meu ,
 Amoru-avea rose se-ți facă cunună
 L'al teu hymeneu.
 Dar dilele tele plăpindę, junele,
 Găduriă d'odată pe tristul mormînt ,
 Si hora Suavă dorințelor tele
 Se sparge in vînt

S'a stins a ta umbră pe marea spumosă !
 Pe buđe surisul acum a-'nghetat,
 Ghirlanda de nuntă din fruntea-ți frumosă
 În plâns a picat.

Mormînlul se-'nalță pe dilele tale ;
 Pe numele ţi dulce tăcerea s'a-'n tins ;
 Puđinile pasură pe scurtata cale

Vař ! urma și aŭ stins.

S'aŭ stins ! și pămîntul păstréđà cununa,
 Si cerul revarsă lumina mereu,
 Si marea-ї frumosă ca în tot d'auna

O sufletul meu !

Aşa resură -- o voce pe marea legănată
 In murmurî fericite, de bórea prefumată.
 Dar barca se confundă prin umbrele ce joc.
 Gonrad dicea : Durerea e dar în oră ce loc.

Dar țermul Ioniî ne-arată-ndepărtare
 Terîmul unde fuse Ephesul, templul mare
 Al șeuluř Apolon, ce timpîi aŭ abătut.
 Fantasmă uriașă nălțată petrecut.

Gum ați căđut, o locuri, acum atât de jos.
 Pămîntul cel mai magic, cel mai delicios ,
 In care tot respiră amor și poesie,
 In care tot e splendid tot este feerie !
 Civilisațiunea d'aicea s'a născut,
 Aici ia fost locașul pe care l'a perduł ,
 Aici e princiósă și totul o favóră ,
 Si cerul și pămîntul și delicata bóră ;
 Aici pămînt și mare ferice se unesc
 Se pórte cugetării un sbor înalt, ceresc.
 Tu vei veni cu timpul civilisațiune

P'aceste locuri sacre se-ți ieși posessiune
 Atunci când aste némuri nu vor mai viețui.
 Saú órbe prejudețe să scuture vor sci.
 Când spiritul puteric de săntă—umanitate
 Va risipi ecceșul de naționalitate

Colo înalte rîpe se învelesc în nor,
 Cu crestul fantastic, trufaș și visător,
 Ici marea turburată sub vînturi Asiatici,
 Cu valuri ce s'aruncă pe côtele sălbatici
 Lăsă să se audă un gemit infinit!
 Abia un val se sparge de colțul, de granit,
 Abia se respîndesce și alt val îi urmădă
 Urmat de alte valuri ce-ajung ; mugesc. spumădă,
 Și se anunț deparțe pe ceru-umbros albind
 Trufașe, gemătore, ne contenit venind ;
 Aî crede că sunt nisce columne de armate
 Ce — alérgă să atace, să surpe o cetate.
 Un nor trecea pe ceruri, pămîntul aburind ;
 Luci pe față mării un fulger șerpuind
 Urmat d'un tare trăsnet, făcând să tacă-ndată
 Și Notus cel sălbatec și marea-nfuriată,
 O navă-ndepărtare mergind la ținta sa,
 Cu părțele ei strânse, la valuri se lăsa,
 Imagine fidelă aicea jos în lume
 A omuluî ce luptă cu valul seū de spume,
 Amara suferință, s'ajungă către-un, țel.
 Și care este țelul la care merge el?
 Mormîntul unde trece, mormîntul ce-l astéptă,
 Din care nică o voce mai mult nu-l mai destéptă.

Pe vechile ruine Schacalul cobitor
 Unea cu vijelia un gemit plin de dor.
 Și pasarea de mare venea, cătind pămîntul

Unind a sa căntare cu marea și cu vîntul
 Așa cum însoțește ne-adormitul chin
 Cu slabul fiu al lumi, amarul seu suspin.

Priviți acele զiduri ce mușchiul învelesce,
 Și întrebați tărina că-aici se odihnesce,
 Mai întrebați și զea ce-aici s'a adorat,
 A lumii suferință d'atunci a vindecat ?
 A sa religiune putut'a să oprescă
 Ast reu ce se intinde pe viața omenescă ?
 Și daca ori ce crimă ce'n lume s'a făcut
 Nu s'a făcut d'aceia ce-atâta aū credut ?
 Nu s'a produs sub brațul aceluī mai fervinte,
 Ce լamăiase templu, respundeți voi mominte ?

Om, fiu al periciuni, mergi, vezi tot ce-a remas
 Din tot ce-aici în lume făcea al teu estas,
 Plăcere, fericire și te făcea phanatic,
 Ne drept: un colț de portă sub un figar selbatec !
 Copii al rătăciri al căruia cuvînt,
 A căruia speranț se sprîjină pe vînt,
 Privesce — aici mormîntul ilusiilor tele,
 Gredințelor phanatici, sorginte de mari rele !
 Tu nu poți a te duce la negrul teu mormînt,
 Far' ați crea iluie ce se răpesc de vînt,
 Iluie d'altă viață, nu poți a face bine
 Cum ți ar lipsi ideia de fala ta, de tine,
 D'o mare recompensă ! Tu geniu ne-nțeles,
 Imi spune, trebuit'a mesquinul interes
 Se vie să s'ascundă chiar în a ta credință ?
 Chiar în a ta virtute ? o miseră fință !
 Doctrine rătăcite ! amari prejudecăti !
 Făcurăti-se se curme, loviri, iniquităti,

De care geme lumea și care fac din viață
O ȳi făr de lumină, un cāmp făr de verdéță ?

Acéstă climă dulce împacă — al nostru dor ,
Ii scaldă în nectarul unuī ceresc amor.
Conrad cu tótă qioa sim̄tea ceva schimbare,
Sim̄tea că se risipă abaterea sa mare.
Acel desgust de viață, venin omorētor,
Acea — 'ndoială tristă cē-avea de viitor.
O ē — avea de tot în lume chiar de progres, de bine,
Dispar cu tot momentul sub aste climă divine.
Și frațiī lui d'un sânge, lipsiți de viitor ,
Purtînd a ȳerii cruce și téra lui în dor,
Purtînd al morțiī doliū cu hérele streine,
Păreaū lui sub colóre mai limpedī, mai senine.
Din timp în timp el simte că inimai avea,
Mărinimóse sboruri ; că amoru-ī suridea.
Fantasma vietii sale, acea ființă dulce
Cē-a iubit în viață și care io aduce
Frumósă iubitóre, prin vise de amor,
A lui închipuire ce se agită 'n dor,
Ast obiect ce face o dulce suferire,
Mai rar acum visită amara luī gîndire.

Era prin alte dame pe vasul plutitor
O nobilă myladi, un vis desfătător.
Claricia cu nume. Ea respîndeā dulcēta,
Și admiratiunea. El ii scăpase viața.
Myladi una dată urcânduse în vas ,
Alunecase-'n mare, tradată d'al seū pas.

Dar vasul nainteadă p'o mare ca o ghétă.
Și Samos se arată prin azurită céťă.

Al lumiř phar se culcă și asterne, apuind,
 Pe mare altă mare de răde scânteind.
 Mycale se înalță cu vîrful seū cel verde,
 Prin umbre depărtate, mijind, tăcut, se perde;
 Din crestetul seū, séra pe caru-ř neguros
 Cobórá către pôle, plutind misterios.

Aicia flotta gréca învinse barbaria
 Ce menința Europa cu jugul și sclavia.
 Tot este ca-nainte afară de cetăři,
 De templuri, de sciințe, de arți, și libertăři.
 Barbariř sunt de fařă — ca-n timpurile — antice.
 Dar ceia ce nu pote ca să mai fie-aice,
 Sunt ómeniř ca Xantipe și ca Leontihid.
 Adă sclavul locuiesce sub cerul seū splendid.

Mycale! Séra vine și — a tristă măndraři frunte.
 Ce ař de esci pe gînduri, tu cel mai mîndru munte?
 Esci părăsit de lume? de viařă esci deșert?
 Nimic n'auđi în juruři de cât acel concert
 Fantastic, melancolic ce valurile măriř
 Intónă sě te-adórmă în cântul întristării!
 Ca tine, vař! Eř însuři de lume părăsit
 Plăng anii fericirei ce timpü — a risipit;
 Oh! căři trăiesc în lume și lumea-ř părăsesce!
 Căři ura și disprețul aici nu întîlnesce!
 Căři în acéstă viařă privesc în înprejur
 Schimbăndu-se în lacrimi al vietři bulce — azur!

Dar ce devine urma aceluř Panium?
 Tot a perit, Mycale, p'al Gloriilor fum.
 Tot ce i frumos, ce-i mare, se perde — aici în vale,
 Si noi sperăm, vař! încă pe scurta nôstră cale!

Dar secoliī cer pradă și slabul muritor
 Cu slabele lui fapte seface prada lor.
 Ionie trumósă și plină de dulcetă !
 Cum aī rămas deșartă de ceia ce ți da viață ?
 Când scim că-n aste locuri odată aū strălucit
 Sciinți, frumóse arte în gradul lor mărit,
 Si astădī nici o urmă și nici o suvenire
 Popórelor barbare nu las ca se-te-admire,
 Se 'necă ochii-'n lacrimi, gîndind că — ori ce popor
 Ca popoul acesta va trece călator !
 Căci reul care face se péră — o națiune
 Exista : slăbiciunea pe muritori supune.
 Resbelul și conquista ca în vechime sunt,
 Aū drept de mostenire aicea pe pămînt ;
 Iar omu-ř tot acela, cu — aceiași slăbiciune,
 Cu-aceiași ratăcire ca'n timpul seū cel june.

Aceia ce lovesce mirarea-'n *resărît*
 Veđind aceste turme de sclavi ce-aū survenit,
 Nu este numai starea popórelor învinse ;
 Sunt însuși conqueranți cu sufletele stinse !
 Ei sunt egali la tóte cu popoli supuși,
 Căci conquerant și sclavul p'o cale sunt conduși,
 D'aceiași sórtă tristă, d'aceiași ignorință,
 Si toți de libertate, toți vai ! aū trebuință !
 Barbarii subjugataū pămîntul fericit,
 Si arte și sciințe, lumiñi aū năbușit
 Si Providința pare la tot indiferință
 Vedind cum tot pămîntul în doliu se-'n vestmîntă !
 Periți de pretutindenî, credințe, și lumiñi !
 Si tu, fatalitate ce pari că tot domini,
 Tu mare întunerec, tu órbă nedreptate ,
 Minciună, crimă, sănge, dureri, iniquitate,

Plutiți p'acéstă lume, căci sórele divin,
 Va lumina tot dulce, tot splendid, tot senin !

O fiū al lui Mahmude tu căruī mostenirea
 Tî adat acest imperiu, puterea , și mărirea,
 Mărētă trinitate la care se avînt
 Ambiționă, streine aicea pe pămînt.
 Nu căuta prin arme se-țî facî a ta tărie !
 Căci resultatul lupțiilor de nimeni nu se scie ;
 Ci-n marea desvoltare a sătelor sciinți,
 Precum și-n libertatea diverselor credinți ;
 Căci dreptul tot d'auna rechiamă datorie.
 Fă ca lumina veche aicea se revie,
 Din nóptea barbariilor ce tot a învelit ?
 Conquide prin lumină anticul resărit!
 Căci unde cerul are atâta frumusețe,
 Si sórele lumină, și clima tinerețe,
 Mult n'aă se mai domnescă nică crudul iatagan
 Nică nóptea barbariilor pe spiritul uman.
 Popoarele Europiilor mai mari, mai luminate,
 Intărđie se rupă, cu multe triste date,
 Historia ea însuși aici s'a rătăcit:
 Din sănge, din despoliř cununi ea a'-mpletit,
 Preconisind resbelul ca o necesitate,
 Din rătăcirea lumii făcănd necesitate.
 Din crimă o virtute, din asasină, eroi.
 Trecutul se resfränge chiar astăđi, chiar în noi —
 Si vechia barbarie conduce muritorul,
 Sciința, și credința tyranul și poporul.
 Oră ce resboiu e crimă din dilele barbare.
 Afară val! de dreptul cel sănt de apărare,
 Si ferul ce lovesce pe cămpul cel fatal
 Sub scutul legii este p'atât de criminal
 Cât este și cuțitul ce ține — ucigătorul.

Mărirea ce 'n cunună mai bine muritorul
 E ceia care-l face egal cu Dumnezeu
 Prin geniu, prin virtute și prin progresul seu.
 Ferice de poporul ce lasă dupe sine,
 Nu urme de durere, de sange, și de crime,
 Ci rađe de mărire culese prin virtuți,
 Astă popolă sunt mari încă și chiar când sunt căduți.

Și ce-aļ fi fost tu óre, frumosă Ionie,
 În suvenirea nôstră când din a ta junie
 N'ai fi lăsat în lume de cât un sunet sec
 De lupte săngeróse cě-abia mormântul trec?

O ţera mea Romană, nu pociū vorbi eū încă,
 D'o mare cugetare sau d'o durere — adîncă
 Se nu gîndesc la tine acest antic pamînt
 Al unor timpă de viață, dar astăđi un mormânt.

Așa medită Conrad privind aceste locuri
 Cě-apăr în depărtare prin umbră și prin focuri.

Bălaia auroră cu brațul de argint
 Desface vělul nopțiř și — apare strălucind,
 Colo se-nalță Samos cu crestetul încétă
 Mař dincolo e Patmos (10) ce plângă-a sa verdetă.
 Din vasul ce reposă se vede depărtat
 Murind frumósa mare sub cerul azurat,
 O bóre se balantă pe fața sa senină,
 Formedă myriade de crețură ūn lumină,
 Ce scânteie, tresare, schimbându-și forma lor
 De cum pe ceru-albastru apare câte-un nuor.
 Așa p'al nostru suflet plutesc în strălucire
 Miř de dorință aduse d'un vis de fericire,
 Și când pe viață trece, într'un minut, un nor,

Aceste dulci dorințe, se turbură, și sbor.
 În părțile Carii tabloul diferă:
 Mycale se intinde în marea ce spumă,
 Acopere cu umbră un spațiu depărtat
 Si recoresce valul sub sora 'nflăcărat.
 Mai dincolo de munte, alt lanț de munți apare,
 Gigantici ce domină trufaș acăstă mare,
 D'un cer senin și magic, adesea cununății;
 De răde și de umbre, ca viața semănată.

Credința poporană pretinde că în nopte
 Când vîntul respăndescă misteriose săpte,
 Când blonda fică a nopții s'acoperă de nori,
 Pe muntele din Samos apar, ca nisce diori,
 Lumină ce se coboră pe marea-ntăritată
 și calea către Patmos la pelerini arată.

O popol sclav! atâta sciș tu ca să ne dici
 Din vechia strălucire ce-a domnit aici?
 Tu nu sciș în vechime ce-a fost acăstă mare!
 Ce-aș fost aceste țermuri! trecutul fu pre mare,
 și înima-ți pre mică să sciș să prețuiescă
 Mărireua națiuni din care credi că esci.
 Privescă-aceste țermuri pe care frumusețea
 De Secolii fără număr revarsă tinerețea,
 Revarsă suvenirea de timpi ce aștătă
 și spune, al teu suflet, sub lanțuri abătut,
 Nu a simțit arăindu-l acea necesitate
 S'aspire aer dulce de viață, libertate?
 Tărînă sclavă! spirit îngenuchiat, cădut,
 Nu mai speră la vise ce-n nopte-ți ai făcut
 Că vei găsi în ceruri ce n'ai avut în lume!
 Nu! nemurirea, este un vis, un dulce nume,
 De care tu, o sclave, nu te vei bucura!

Căci n'ăi să lașă nimica aici în urma ta!
 Grăbesce de te face, prin fapte imortale,
 Prin dalbe sacrifice p'a vietii scurtă cale,
 Demn pentru nemurirea ce-asteptă în calea ta,
 Căci numai fapta bună își are viața sa!

Voî locuri de delicii, Edene fericite,
 Voî nu ați fost făcute se fiți, vaî! locuite
 De sclavă fără de viață și fără viitor,
 Al căror suflet n'are în voiă destul amor!
 Sclavia nu-i făcută ca se vă locuiască,
 Nică slavul se vădmine, sau se vă disprețescă.
 Vedeți aceste termuri cu ceri desfătători?
 Aici nasc, cresc, infloră și arbori rari, și flori.
 Sub borea dimineții, sub clima lor cea dulce,
 Sub cerul lor cel splendid ce-a pururea străluce,
 Natura, de la sine, prin pomii roditori
 Hrănesce ca pe piseri sărmani muritori!
 Tot Spune, tot respiră sub aste climi curate
 Frumosul, idealul, un vînt de libertate.
 Ô Patmos! ce-ți rămase din splendidul trecut?
 Ô stincă intre valuri c-un cer senin, plăcut,
 O mare fericită, un sôre dulce încă.
 Oh! sôrele lumină pe fi tei din stincă;
 Dar numai încăldesce d'acuma sufletul lor,
 Nu-l mai reînfloresce din săntul teu amor!

Se rupe ori ce suflet veîind cea mai ferice,
 Cea mai frumosă climă, făcând contrast aice
 Cu cea mai degradată, mai rea din barbarie!
 Mormintele aice se par, a fi mai vii!
 Dar pentru ce vom spune aceste plăgi amare,
 Ce-necă ori ce suflet d-a dîncă întristare
 Ce face, viitorul în lacrimi se-l privim?

Speranț'acestor ómeni, nu! nu! se n'o sdrobim!
 Nu scie nimini încă ce viitoră — ascunde
 Acestor locuri sacre sub umbrele-î profunde.

Căt este de suavă, plăcută,-mbălsămită
 A seriă adiere ce undele agită!
 Plămănu se adapă d'un aer prefumat,
 Vederea de seninul etherulu curat,
 Urechia de murmura dormindelor mică valuri,
 De căntul philomeli pe depărtate maluri.
 E timpul când seciora visind delicios,
 Privesce se derescă pe cumpul cel apos,
 O velă fericită ce-amantul ei aduce,
 Si bine cuvintéđă a seriă bóre dulce:
 E timpul când amantul, d'amanta sa, respins,
 Suspină pe caicu-î d'un foc arđind încins;
 E timpul când piratul în umbra ce coboră,
 Prepară a lui barcă ca pasarea ușoră,
 Asteptă sub o stâncă un vînt părtinitor,
 Si nóptea ca se plece, se prade — un călător.

Chrestini! aceste fapte pălesc al vostru nume!
 Nu-s demne pentr'un popol ce-aspiră — aici în lume
 Prin alte mari popore se-și ia un loc mărit:
 Prin crime nică un popol din lanțuri n'a eșit.
 Când Demneđeū ridică un popol din robie
 E când el are titruri neatarnat să fie.
 Aceste sănte titruri, la popoli căduți,
 Ce vor se fie liberă, se capăt prin virtuți.
 Toți sunt egală în față cu sănta Providință,
 Nică numele ce pörtă, nică felul de credință
 Nu daū aceste titruri, nică nu le-mpuțineđ:
 Virtuțile ce p'omeni cu deii egaleći,

Acésta este titrul, și — acea condițiune
Ce dă dreptul a face din sclavă o națiune.

A Samosului mare devine un cristal;
O bōre prefumată adie pe canal,
C'o legănare dulce 'molatecă , și lină,
Ea frisă față mării d'azur și de lumină,
Facănd din tōte acestea tabloū desfătator ,
Ce-mbată, ce încăntă streinul călător.

Cănd tōte aceste ţermuri, suspin încatenate ,
O Samos, tu aī încă un fel de libertate !
Ast drept, cu măni armate , prin săngele vărsat,
Prin dalbe sacrifice tu încă l'aī păstrat.
Nu-î numărul ce face se fie o națiune.
Ci sufletul cel tare ; ci focul care pune ,
Ci viața ce desvoltă, voind a viețui.
Cănd numărul e mórtea, el n'are drept a fi.
Sultanul te ascultă in drepturile tale.
Ridicăte, Turcie, p'ata umbrósă cale !
Eșită, ô turci, din nóptea sub care v'aū ținut
Prejudecăți fatale resfrânte din trecut !
Mergeți cu strălucirea progresului, cu viața !
Al libertății sôre adă risipesce céta
Erorilor trecute pe răsăritu-n nori.
Ceî ce rămăñ în urmă nu sunt conducători.
Dați libertăți, dați drepturi popórelor chrestine,
Le faceți solidare, cu voi, cù al vostru bine,
Cu al vostru reu, cu viața și mórtea ce-asteptați.
Oh ! daca viitorul voi încă salutați !
Ce pasă voă modul cu care — un muritor
Glorifică și rögă p'al vietii creator ?
Cel ce-a făcut ființa credeți că nu-nțelege
Mijlocul ce posedă să röge-oră ce relege ?

Dar daca prin biserică și daca prin gémii
 Voî nu puteți da măna cu popolii cei vii,
 Căci phanatismul încă domină în altare
 Unițivă prin scôle ast sanctuar mai mare !

Aici Iupiter vine la Iuna sau Heraea
 În timpul vijelii, aici îl prinde șea
 Sub mantia regală sub forma unui cuc.
 Dar tote — aceste fabuli cu timpul lor se duc !
 Las locul altor fabuli în viața omenescă,
 Căci omul în minciună îi place se traiască!
 Minciună, vaî ! el însuși în viața lui d'o șî,
 Il sperie — adăvărul : nu pote al simți.

Tot s'a schimbat, afară de — acéstă mare lată
 Ea a remas ca-n timpul când șea adorată
 Serba în aste locuri divinu-i hymeneu,
 Cu marele Iupiter al fulgerului șeu.
 Lucrarea mării nôstre fu singură plecată
 La mórte, când natura remase ne schimbătă !
 Si tu te măsuri încă, cu șeul infinit,
 Om, miseră țerină, ce vîntu l-a răpit,
 Si vei pe elemente se-ntindî a ta putere
 Tu ce-ai născut să suferi, se mori vaî ! în durere !

Ce s'aă făcut cetatea cu templuri de grani? ?
 De marmur? pe palate adî piru — a răsărit.
 Amar acelor popoli răpiți d'o mîndră sórtă —
 Ce-șî fac trufașe, titruri din numele ce pôrtă,
 Disprețuind p'alți popoli căduți sub jugul lor,
 Când sciû aici în viață că tote trec și mor !
 Periră și tyranii și sclavi dinainte,
 Singurătatea plângе pe a le lor morminte.
 Amar acelor popoli ce îi imbată viața !

Ei sunt ca nisce arbori în florii de deminéta,
 Și séra perd în vînturi cununele de florii.
 N'ați învățat nimica, din viață, muritorii?
 Voî popoli ce robia usucă și abate
 Nu plângeti ca copii că n'aveți libertate!
 Căci măne, sau poimăne puteți s'o căpătați;
 Dar fără de virtute, pateți se o păstrați?

Dar umbră se lătesce născând cu ne'ncetare.
 Ați crede marea umbră ce din mormînt resare
 Acelor generații trăite în trecut
 Ce pe aceste țemură în nopți revin tăcut!
 Umbra lui Polycrate! în serile senine
 Viș tu să plângi ca dorul pe vechile ruine?
 Ah! daca pe aicea tu poți a reveni,
 Și daca poți tu plânge, plângi rege de o di!
 Tu fuși tyran în viață; sub aspra ta voință
 Se înclina poporul perdiind a lui ființă.
 Dar cel puțin tyranul era din al teu săn,
 Era din al teu sănge, și astăzi e strein!
 D'acolo Polycrate la Oretes se duce
 Să móră prin trădare în chinuri și pe cruce.
 Acolo a sa fică, vestită printr'un vis,
 D'apropiata mórte, rugând, plângând i-a ȣis,
 Să nu se depărteze de insula iubită.
 El menință feciora că nu o maș mărită
 De s'ar opune încă „Maș bine remaiu eū.
 Ne măritată, numai se'ți scapi tucapul tēu.”
 El plecă. Și feciora în lacrami înundată,
 P'acesta cóstă tristă rămâne leșinată.
 Poetul Aeneecon (11) aici a modulat
 Suavele concerte de grațit inspirat.
 Aicea sub povara bâtrinilor lui ȣile
 Cânta suava rosă, p'amor și pe Batile

Bătrîn iubit de gracie și geniu imortal;
 Dar fară conștiință, pervers și imoral,
 D'ași simțurilor formă atâta de streină,
 Atât de elegantă, suavă și divină,
 În cât tu faci din Viții un sentiment frumos.
 Ce? omul nu fusese destul de vițios?
 Ce? ore viață nôstră e fără misiune?
 A face bine-n viață e tot ilusiune?
 Oh! chiar când astă viață n'ar trece de mormint,
 Noi tot avem ce face trecând p'acest pământ:
 Avem a face bine acelor ce suspină, —
 Acelor ce la chinuri ursitele destină.
 Avem cuviața nôstră, ce tu numesci un fum,
 Se facem sacrifice în binele comun.
 Acel ce dete viață, nimic nu datorase;
 Noi datorăm lui totul. doctrina ta rămase
 În cea din taiu onore trăcând prin miile de ani,
 Si desfătind ferice pe sclavi și pe tyrași!

Trecuse mieșul nopții. În mica sa cabină
 Julia, îngenuche, se rögă și suspină,
 Cu brațele pe peptu-ă, cu ochii ridicăți
 Spre cer, în frumusețe și lacrămi inundați,
 Un crucifix se vede în fața ei; ea plânge.
 A lampiș rađă lină pe fața-ă se resfringe.
 Pe pâru-ă ce se varsă, tot aurul plângă;
 Ca rada-n nopte, chipuș în doru-ă se scaldă.
 Pronunță nisce vorbe ce nu le poți alege,
 Un nume ce se-ngină, tot ce se înțelege
 Tot cè-a lăsat se-sune ast suflet îngeresc,
 E numai — „Mă protege! o domne! eu iubesc!„

Conrad trecuse năpteia se scrie — o poesie.
 Lui pentru prima óră îl vine — acea manie

De multe ori frumosă d'a face pe poet.
Deci iată cum descrie o odă la Milet : (12)

O rege al Carii, Mêandre, fluviu dulce
Ce faci mai multe volte în terra ce stropesci,
În valurile marii n'ainte d'a te duce,
Atât tu și la terra fumosă ce iubesci ;
Primesce salutare, tu ce-mi aduci aminte
De-atâtea fapte mîndre și rari evenimente !

Iar tu, Milet, tu perla acestui țărăi antice,
Primesce trista-mi umbră în sinul teu sdrobit,
Ca tine, gîndu-mi astădi strein d'ori ce-i ferice,
Trăiesce cu trecutul și plângere ce-a iubit.
S'a stins trufașa-ți flottă, s'a spart a ta cetate,
Coloniile tele din Pont sunt fărămate.

Aici intot apare o urmă de mărire.
Ce dureros, ne spune că tot ce va trăi,
Regi, popoli monumente, nu seapă de perire;
Că asfel ori ce luce, odată va pali !
Om mutitor ! când viața sub ochii tei apare
Atâtă de fragilă și plină de-n tristare,
Și când îi aduci aminte că viața ta ce pere
E fragedă ca visul ce — apare intr'un vis,
Oh ! spune, nute saturi ca să mai strîngi avere
P'acest pănit de doliu pe care esci proscris ?
Oh ! spune nu te saturi, prin crimă, nedreptate
Să mulțumesci dorințe de ceruri condamnate ?

Ești nu-nțeleg văi ! omul, și d'am varsat odată
O lacrimă ferbinte, și d'am simțit un dor,
Am plâns a lui ursită de patimî turburată,
Am plâns nu pentru mine, ci pentru muritor.

O dómne, despre care nîmic nu se-ndoesce,
Ce lucru este lumea ? la ce îți trebuesce ?

Creat'ăi tu ființă din aer, foc, țerână ,
Ca prin amărăciune și-n doliu să o veđi?
Se piară când pe dinsa răposă a ta mâna ?
Și se se-'mbete-n crime când tu pe ea veghiedi ?
Esci tu un deu de rele ? un deu de resbunare ?
Îți place să veđi omul în suferință amare ?

Tot sufere, tot geme, tot ce-are viața în sine !
Un gemet este viața, un gemet infinit !
Sublimă providință , hasard , fatal destine,
D'atot lovi țerina tu nu aî obosit ?

In dar se nasce totul, în dar trăiesce, móre.
Oră unde nasce-un bine, se-ntinde-un reu amar ;
Onóre și virtute, gonite de sub sóre,
Respinse pretutindeni oră unde maî apar !
Dreptatea, o fantasmă servind cu al ei dalb nume
Pe cel ce o 'nțelege ca p'un mijloc în lume,
Să facă să triumphe amara nedreptate !
Și crima pretutindeni! în tot ilusiuni !
Și pretutindeni chinuri, în tot iniquitate !
Tot ce ne pare dulce, lăsînd amărăciuni !

Cât de frumósă este sub cerul fără cétă
Din aste verdi edene, bălaia diminéťă
Când rîde printre umbre venind incet din sus
Din crestetul sălbatec ce arată Taurus !
De căte ori în nöpte, percut în vijelie
Acela ce plutesce, veđu cù bucurie
Frumosa diminéťă pe munte apărînd ,
Și calea lui pe mare ferice luminînd ?

Atunci acéstă créstă ce ochilor s'arată,
 De calătorii mării e bine cuvîntată.
 Iar neoa sa eternă ce luce sub lumină
 Riū d'ambru, se îngină cu purpura divină
 Si se resfränge-n marea de spumă și d'azur
 C'un cer ce-atâtea stele îl fac și mai obscur!

La stânga Cos apare, în mantia sa verde
 Cu pôla înflorită ce în azur se perde,
 Acolo fu statua Cytherii apărind
 Din valurile mării ca viața surișind,
 Acolo fuse templul în care Esculape
 Domnea prin a lui artă pe tote aceste ape.
 O Cos, locaș ferice, desmerdător pămănt,
 În care portocalul prefumă linul vînt.
 Ce? aï uitat tu ore pe cei ce te sdrobiră,
 Ce cupa cu veninul rișind îți oferiră?
 Ce te-aű făcut a geme? Ce fruntea îi aű plecat
 Si pentru libertatea răpită nu îi aű dat
 Nică pace, nică putere, nică glorie, nică viață?
 Ca nisce negre vise el aű trecut în cetea.
 Cos scie dă nume ce dulce el le dice:
 Apeles. Ipocrate, ce aň născut aice.
 Vai! din atâtea nume d'heroî, nu sciî mai mult
 De cât aceste geniuri ce seculii consult!

Mai colo p'al Asii frumos și splendid sol
 Fusese altă dată mormâniul lui Mausol.
 Frumosa Arthemisă, înaltă — acea minune.
 Si bînd în cupa d'aur, a soțului său june
 Cenusă mestecată cu vin delisios,
 Depune a sa viață ca crinul cel frumos.
 Căci inima femeei i-o lyră ce nu sună
 De cât sub mâna urii treribili, ce resbună

Saă sub suflarea caldă a dulcinei amor.
 Ferice cine nasce astă sunet iubitor !
 Nu trebuie a plângă aștă popoli ce se-nclină
 Sub jugul tyraniei de teră lor străină !
 Prin chiar a lor yointă Ia jug s'aă condamnat
 Ei nu aă decât sórta pe care-aă meritat.

Dar să lăsăm aceste morminte și deșerte,
 Si se privim natura cu fragede concerte !
 Acolo se-înaltă din déluri verdi, din vii,
 Munți nalță ce varsă umbra pe mări și pe câmpii ;
 Un val de rađe cade p'acéstă mare lașă —
 Că-abia se ţinăcesce d'o bōre drăgălașă,
 Si face se resare myriade de luciri
 De rađe colorate bizare încetiri ,
 Ce se-mpleteșc ferice și scântei tremurinde
 Pe urmele suflate de bōilele ardênde.
 Pe turnul ce se nalță pe un castel tăcut
 Lumina lunii pline ce-n spațiū a părut
 Resfață armăria pe ȳidură încrustată
 Că-aminte cavaleriilor domnind aici odată.
 In timpul lor veniră și — acestă tyrană bizară
 Supuseră — omenirea cu lovitură amari,
 Servi ai lui Christ ei fură streină d'a lui doctrină,
 Veniți ca să protege biserică chreștină.

Dar vasul 'nainteđă ; la Rod ancora cade; (13)
 In aste ape limpedi mai multe ore şade.
 Aicia marea este un fermec răpitor.
 Cer , valuri , rivalisă , în săntul lor amor,
 Cu insola frumósă , locaș de tinerețe
 Să merite cununa prin rară frumusețe.
 O muritor ce sórta gonesce aice — a jos ,
 Ce ura omenescă urmăđă furios ,
 Tu care clima rece ca cruda tyranie

Și cerul fără sóre ca viața sub robie,
 Un aer fără balsam, un sol ce n'are floră,
 Apasă viața tristă, copil de muritoră.
 În țără ne priinciose civilisațiuni,
 Lasate tyrani, lăsate — amărăciuni,
 Vin ca să schimbă pămîntul în care aî născut!
 Vin, vin cu fericire sub cerul cel plăcut!
 Tu aî puține dile ca să rămăști în viață,
 Și mórtea care vine, va fi eterna cétă
 Pe care nici un sóre, pe care nici un vînt,
 Nu va putea să spargă aici jos pe pămînt.
 Va! Tu vei trece viața sub chine și durere
 Și dincolo de viață, nu! nici o măngăiere!
 Myster și intunerec! ce-aî fost tu pe pămînt
 Mai mult de cât o prada urșită la mormînt?
 Tu vei peri, și nimeni aicea jos în lume,
 Nu va șopti atuncea la nimeni al teu nume.

Trăiesce scurta viață ce Dumnezeu îi-adat
 În clime fericite, sub aerul curat,
 Sub sórele cel splendid, sub cerul ce străluce.
 Căci locul țărăi este ori unde-i sóre dulce.
 Regreți un cer d'aramă și sórele de fer
 Sub care vezi în lacrimi cum ani trec și per?
 Numesci tu a ta țără acolo unde chinul
 Și jugul și durerea îi apasă viața, sinul!
 Acolo unde flórea nu este dreptul teu,
 Dar unde numai spinul îi este dat spre ră?
 Numesci acestea tóte, o patrie iubită?
 Atunci dar îi voi și dice: esci demn d'a ta urșită!
 Va! tu te bucură, slave, sub sórele umbros
 Cum orbă-n intunerec se pare-a fi voios,
 Căci ochiul lui în viață n'aș cuuoscut lumină!
 Regreți tu jugul barbar ce fruntea ta înclină?

Regreți tu tyrania căci te-a veđut născând ?
 Regreți un cer d'aramă căci l'ai privit plângind ?
 Veř părăsi cu timpul aceia ce dici térá ,
 Veř bea , veř bea , sărmâne , din cupa morții amară .
 Atunci lăsavei totul aicea pe pămînt
 Si patria ta fi va tăcutul teu mormînt.
 De când numiți in lume o patrie iubită .
 Imi spuneți, încetată d'a fi nefericită ?
 De când credeți ař face un dulce viitor ,
 Scăpatați de necazuri , de lanțuri pe popor ?
 De când vědați voi viața pentru acéstă térá ,
 E óre ea scutită, de tyranie — amară ?
 Vař ! tóta munca vóstră n'a fost atâtea ană
 De cât se daři putere mař mare la tyrană !
 Ei ař robit chreștinii mař rěü cum ař urmat
 Mahometanii însuși ! nimic ei n'ař lăsat
 Pe urma lor, afară de ură și blaspheme.
 Sub pasul lor in lume, tot sufere, tot gême.
 Dar pentru ce lovi-vom p'aști nobili venetiči
 Căci ař făcut să gémă Chreștinii dupe aici ?
 Merită numai dînșii lovirea istoriei !
 Făcură mař mari rele in timpul barbariř,
 De cât n'ar face astădi aceste națiui mari
 Popórelor sdrobite in suferință amari !

Primesce salutare, părinte-ăl istoriei —
 Herodote! tu care dai vii lumini Greciř !
 Ař spus frumose lucruri precum și mari minciuni ,
 Se-astimperi fanatismul acelor națiuní .
 Al těř mult mare geniu nu a putut să sbóre
 Mař sus de prejudeće, de regi și de popóre !
 Puteař tu face :lt-fel când fabula domnea ,
 In templuri și in datini , și lumea conducea ?

Noi ce trăim în timpul de civilisațione,
Suntem scuțiți de fabuli, tu mare umbră, spune?

Spre sudul lui Meandru aș înflorit Tymbria,
Pyraha, Heraclea, când viața și juniea
A Ioniș frunte frumos încununaș,
Când fii săi de geniu măreț se luminaș.
Palate, theatre, templuri se înălțaș ne-n vinse,
Tot s'a făcut ruine, și altele sunt stinse,
Tot ce-a scăpat de spada tyranului strein,
A cotropit nisipul Meandrului divin.
Acolo unde — cdată fu civilizațunea
Acum domnesc tăcerea și desolațunea.
Natura-i parăsită și pare — a suferi
D'a omului absență; îci colo veți dări
Colibe miserabili a căroră năljare
Însultă aceste locuri ceresci de desfătare,
Ce încă mai păstrează un fermec răpitor,
Cu totă ruinarea și văduvia lor.
Dar cerul, marea, clima nimic n'aș suferit.
Natura are — aice un fermec infinit.
În Verele arănde, din nord suave bōre
Ce vin cu dimineață, daș fragedă răcōre.
Cu séra vintul cade; dar roa, ceresc dar,
Adapă flori și arbori ca un divin nectar.
În erne, vînturi calde temperă-ori ce suflare
De ghiață; minunată streină combinare!
Flori, prefumate, arbori pe malul odorant
Daș aerului serii balsam vivifiant.
Tot ce al nostru suflet încântă, se găsesce
În aste elemente în care — n părătesce
Un fermec fără nume; în marile ruină
Ce alăsat trecutul, oceane de lumină;
În lumea de morminte ce în țărīnă șace —

Și ne vorbesc mutesce , mai mult de cât ar face
 Societăți trăinde în civilisațiunii ;
 Ne spune ce-aș să fie aceste națiuni
 Ce stăpănesc pământul, prin aspră tyranie,
 Și-n locuiesc dreptatea prin forță și tările :
 Aici găsim mysterul ființei omenesci
 Pe care-n academiile d'acum nu mai găsesci.

Ideia ce streinul își face când dăresce
 Acest Eden de viață ce-aice-strălucesce,
 E pentru ce să fie în mănă de barbari !
 Dar colo unde-viața își are doi focari
 De civilizație, îmă spuneți, omul are
 În slabă fericire mai multă-ncredințare ?
 Respiră el mai liber ? e mai puțin supus
 La ură, la disprețul, la hulă, la prepus ?
 Civilizație, putut'a să oprescă
 Miseria umană, durerea omenescă ?
 Făcut'a ea în lume pe toți mai fericiți,
 Va! fără trebuință, să-i țină linisciți,
 D'e un sistem de morți și de corupținne ?
 Om fiu al Vanității, vin tu aici și spune !
 Pe câmpul bătăliei a curs un nobil sânge,
 Ca herele sclaviei mai bine a Vă strângă ?
 Esilul, inchisoreea sorbitău nobili vieți,
 Dar tóte profitară tyranilor ce aveți !
 Ah ! dacă tot ce face în jertfe un popor
 Sperând ca să creede un dulce viitor,
 Nu servă decât numai tyraniile să-n-tărăscă ,
 Acele sacrifice mai bine se lipsescă !
 Atunci indiferența de binele comun
 Devine o virtute, om, generos nebun !
 Aici a fost odată colosul de aramă.
 Un cataclism survine, colosul se făramă.

Așa se stinge 'n lume tot ce-ă material.
Eternitatea este în ordinul moral.

Julia se arată, lucind, ca o magie.
Iar Conrad îi citește atunci o poesie,
Pe care cititorii mai sus au audit,
O plângere, un tipet, din sufletuș sdrobit.
Frumoșa călătoare îi dice astă dată :
Acăstă cugetare să pare inspirată
D'un geniu de mănie, și nemărinimos !
Ucide tot ce-ă viață — speranțe, vis frumos.
E impiē și dice eterna salutare,
La tot de este viață, speranță, resignare.
De ce sdrobiți în inimă ori ce ilușiună ?
Nu sunt, fără — acăsta destule — amărăciuni ?
Morți în ori ce speranță, voiți voi a ucide
Cea mai din urmă viață ce-n inimă se închide ?
E nebunie — a dice, a crede mai ales
Că-alăture ~~cu~~ mórtea nu este un progres.
E lașetate a crede că o societate
N'are de rătăcire a plângere, a gême, a s'a bate,
Căci viața trece iute, căci omul peritor,
Și pentru că tot are destinul seu de dor !
Alătura cu reul nu este nici un bine ?
De sunt noroșe dile, nu sunt și dile line ?
Si răul ce datoră sarmanul muritor
Luș insușă, nu e ore și mai apăsător
De cât cel rău ce cerul se crede că-ă ursesc ?
Culpabil este cerul căci omul rătăcesc ?
El are libertatea ast dar venit de sus;
De ce dar muritorii de dinsă fac abus ?
Acăstă libertate e cel mai mare bine,
Usedă ei de dinsă așa cum se cuvine ?
Si Domneșteu e dore obstacolul fatal

Ce-mpiedică progresul, în ordinul moral ?
 Obstacolul acela e însuși muritorul.
 El singur își creață, ne fericirea, dorul.
 Să nu plângeti ursita, fragilă, trecătoare
 A omului, plăpindă și fugitivă flóre!
 Să tremurăm de mórte noī ómeni ce perim ?
 Dar suntem noī în lume ca să o mostenim ?
 Mormintul este țelul acestiui vieții plăpînde ?
 Acestei geniu splendide? dorință, credință ardinde ?
 Nu ! este altă viață ! A tremura aci
 În fața suferinții, a nu sci suferi,
 Muri pentru un bine și pentru libertate,
 Acésta-i slăbiciune, acésta-i lachetate.
 Ati dis, sub influența durerii ce aspresce :
 Ce lucru este lumea ? la ce mai trebuesc ?
 Si cine spune voă că spîntul pe pămînt,
 Cu misera țerină, se curmă în mormînt ?
 Că tot cel ce există începe — aici în lume,
 Si aicea incetădă, perind fără de nume ?
 Când viața ni s-arata d'odată la vederi
 Ne pare o țesătură de chin și de dureri.
 Ar fi o combinare săcută de nebuni
 O lume monstruoasă ce n'are missiună!
 E dară altă viață, o viață viitoră ;
 Ne-o spune chiar a lumii durere strigătoare.
 Om ce iubesci virtutea, de ce dărimi tu jos
 Sprerânțele promise la omul cel virtos !
 Om ce iubesci dreptatea, de ce calcă în picioare
 Dreptăatile promise de ceruri la popore ?
 De ce hrănesci tu vițuri și crude nedreptăți,
 Spuind că — aceste rele nu au împunități ?
 Să proclaimăm cu totii perirea dupe mórte !
 Figura nemuririi strălucitoare forte
 De adevăr, lumină, mai mult va resări

Din Haosul acesta ! atunci am trebui
 Ca se negăm aceia ce ochiul ne repesce,
 Acéstă armonie ce-n univers domnesce ,
 Ce-anunță-un autore, ast ordin minunat
 Ce nimenea nu schimbă, efect ne strămutat,
 Ce vine și desmine fatala întâmplare:
 Ah ! dacăcéstă lume era a sa lucrare,
 De ce a deo órbă nimic n'a mai creat,
 În ordinea naturei aceiași ne-ncetăt?
 O caușă s'anunță în ori și ce efect,
 Acéstă lege mare, cě-n suflă sănt respect
 In ordinea naturii, o caușă vestesce.
 Natura ei ne scapă, căci darul ne lipsesce.
 Destul e pentru mine, să cred în Dumnedeu,
 Ce-l simt — că mi s'anunță — și nu pociu se-l veđeū.
 Acésta aşedată — al nostru țel se pune
 Si țelul e progresul către perfecțiune,
 Prin săntul eserțiului al naltelor virtuți
 Ce singure înalță pe popoli căduți.
 Din ele sacrificiul de sine pentru țéră,
 Umanitate: este virtutea cea mai rară ;
 Să suferim ca cei alți să fie fericiți.
 Si să murim ca cei alți să nu fie trudiți.
 E alt ceva mai nobil mai demn, mai rar, mai mare
 Decât acéstă țintă ce omu-n lume are ?
 Blamați cer și pămîntul, pe ómeni că sunt rei ;
 Dar voi făcutați óre mai bine decât ei ?
 Aveți ceva să faceți, de cât avă abate ?
 Muriți pentr'o ideie cu generositate !

Aşa vorbi Julia, și suftuți gentil,
 Da fermece divine frumosulu argil !
 Conrad-vru să respundă; dar gura lui se-n'chise ,
 Si inima sa sboră pe gracie vise.

Ce este acea femeie ce cu dîmbirea sa
Gonesce trista umbra plutind pe fruntea mea,
Că-atâta îngesnire ? dicea Conrad în sine.
Ea ne îngînă dulce credințele în bine !
Tot ce îmi disse mie aș dis' o mai demult
Atâtea cărți pe care n'am vrut nici să ascult.
Dar ea le spune mie că atâta gust și minte,
Că simțul meu cu sete bea dulcile-i cuvinte !

FINELE CĂNTULUI ANTAIU.

NOTE LA CÂNTUL I.

- (1) Sestos, și Abydos, doă cetăți față în față pe termurile Helespontului sau Dardanelele. Sestos în Europa, Abydos în Asia, aceste cetăți fusă celebre prin amorul Heril și lui Leandru, cum și prin podul de vase ce Xerxés rege al Perșilor aruncă aici ca să trăcă în Europa. Héro era o tinără și frumosă preotessă ce servea în templul Venerii din Sestos, pe termul European, unde primea noptea pe Leandru amantul său, care locuia la Abydos pe termul din față din Asia. Leandru trecea canalul Helespontului în not, noptea, un phar aprins de Hero pe un turn, îl călăudea spre mal. Într-o noapte de vijelie, pharul stingindu-se, Leandru peri în timpul trecerii în not a Helespontului, cînd se revarsă, zorile, Hero dări corpul amantului său pe mare, plinse, se despră, și se aruncă din turn în mare. Strabon, Martial, Lucain, Silius Italicus, Statius, Pomponius Mela, Servius, Antipater și Museu au vorbit despre acăstă întimplare, în timpii vechi, în timpii noi au tratat acest sujet scriitorii Gentil Bernard. Lefranc de Pompignan, la Porte, du Theil, și Denne Baron al căruia stil are o eleganță admirabilă, să găsească încă camee și medalii prin care se mărturisesc acăstă tristă întimplare. Lord Byron celebru înnotător, voi să verifice faptul trecerii în not de la Sestos la Abidos, și trecu-urmat de o barcă. Ceia ce îi detine nisce friguri rele pe care le spune el însuși într-o mică poesie. ✗
- (2) Vedeți Troada în călătorile în Asia Mică. Însă nimic nu se înțelege înainte de a citi nemuritorea poemă *Iliada*.
- (3) Tenedos este o insolă riposă spre cîstele Troadii, aici se văd ruinele templelui lui Apolon. Dupe tradițiu numele său vine de la regele Tenes. Ea se făcu celebră în timpul în conjurării Troadii. Aici grecii ascunseră flotta lor, ca să însale pe Troyenii, făcându-i să credă că au renunțat la resbel. Grecii, Perșii Romanii au domina'o, în mâna Turcii cădu pe la 1322. în timpii vechi era renumită prin viile și olăriile ei. Nare astăzi de cât 7000 locuitor, Tenedos e Capitala, în anul 1656, Venetienii dupe ce bătură flotta ottomană, o luară; dar dupe mórtea Amiralului lor Mucenigo, o perdură, în 1807, Rușii bătură aici pe Turci, în 1822, Canaris și Kiriak arseră flota ottomană aici.
- (4) Aprópe de côtea Asiei, tot în marea Egee, este Lesbos sau Metelin, insola cu o suprafață de opt myriametri pătrați; vechia ei capitală se numea Mitylina, populația se pote urca până la 50,000 suflete din care marea majoritate este formată de greci. Dupe tradițiu, numele de Lesbos îl veni de la fiul lui Lapithe care aduse aici o colonie mai înăi Pelasgia. Noă cetăți înfloriau în antiquitate aici și cele mai renumite erau! Mitylina, Pyraha, Methymna, Arisba, Eressus și Antissa. Din mo-

narhie, Lesbos se transformă în democrație puterică; trecu în urmă sub depedința Samosului apoi se recunoscu vașală a Persilor, și dupe lupta dela Mycale se aliă cu Athenienii, se luptă cu Athenini mai târziu, și fuse invinsă și sfidată.

În antiquitate Lesbiniile aveau reputație urită în privința datinelor, cu toate că erau forțe înaintaș în privința sciințelor și artelor frumos. Aici născută philosophia Pittacus, Theophraste, Thopan, și istoricul Hellanicus, Epicure și Aristote locuiră mult timp aici. În secolul 14-lea imperatorii Byzantini cedără insola către familia Genoveză Galeata. Dar în anul 1462 Mahomet II. o luă prin arme.

Venețienii de două ori și Grecii odată sfidări flotta Ottomană în apele Lesbosului.

Lesbos a fost patria mai multor poeți renumiți: Arion de Methymna din această insulă, Terpandru, Sapho cea dulce, Alceu, și Erina Arion născoci dithyramba. Trăia în anul 622 în de Christ, la curtea lui Periandru rege al Corinthelui; călători în Sicilia și Italia. La Taranta luă premiu asupra muzicianilor ce cutedără aî disputa gloria. Mai toți poeți lirici ai Greciei Vechi erau și compozitori de muzică. Acestea când se înturna la amicul său Periandru pe o navă Corinthisană, văslașii voiaș se-l ucigă ca să-l ia avereia. Apolon îl vizita într-un vis. Acesta se îmbrăca că într-o zi de sărbătoare, cu lyra în mână, înaintă pe podul corăbiilor și cătă prin cântece dulci a atinge înima văslașilor, delphini adunați în jurul vasului, îl asculta și lăcomie. Văslașii remaseră nesimțitori Arion se aruncă atunci în mare dar un delphin îl luă în spate și îl dusese la Tenare (Capul Matapan) Lyra lui Arion și delphinul care îl scăpase fură puse în ceruri ca strelucitor constelațuni. Din poesile lui Arion n'a mai rămas decât oda la Neptun și se află typărită în Analectele lui Brunck.

Terpandru era poet lyric înflorind în 650 înainte de Christ, dupe unii Era născut tot în Mihymna din Lesbos. Fuse chemat la Sparta din cauza respunsului făcut de oracol consultați asupra ce era a se face spre a se curma turburările interioare. Terpandru jocă rolă lui Orpheu. El adăose trei corde mai mult la lyră care păna la el nu avusese de cât patru. El inventă *Proemiiile* și *Scoliile*; Melodiile sale purtau nume de *Lesbiene*. Puține bucăți din scrierile sale au ajuns păna la noi. Scheidevin a explicat aceste rămășițe poetice.

Erina trăi numai doăzeci de ani. Se crede că era contemporană cu Sapho. Ea are mai multe ode, Fulvius Ursinus a unit mai multe din versurile ei; Anthologia încă ne dă câteva. Erina a scris și o poemă lungă asupra furcii.

Este un lucru de însemnat cum civilizația prinsese rădăcină în

Ionia, cum Ionia fuse mama celor mai mari și mai mulți poeți. Astfel găsim în Smyrna sau Hio pe părintele poesiilor, Omer, în Milet Tyrteu, cel mai mare poet al căntecilor de resboiu; în Ephese pe *Callinus* cel mai vechi poet Elegiac trăind în al noilea secol înaintea lui Christ. Se păstră încă un fragment dela dinsul dintr'unul din căntecile sale de resbel în care îndemna pe Ephesieni a se apăra cu bărbătie contra Magnesiienilor, în Sarda din Lydia pe *Aleman* ce în flórea pe la 670 înainte de Christ; și care trecu la Sparta unde fuse în mare onore. Lacedemonenii îl rădicară un monument dupe morțe. Patru Gramerieni din Alecsandria comentară scrierile sale din care au rămas câteva fragmente foarte remarcabile. În Welcker se găsesc câteva Hymni și alte poeme lyrici scrise în dialectul Dorian. În Smyrna-Bion ce cultiva Idylla, cărui Moschus la morțe compuse o elegie superbă; el muri înveninat în Sicilia, ceea mai frumosă din elegile sale căte au trecut până la noi, este elegia lui Adonis murind. Scrierile sale strălucă prin finețea expresiunii și delicatețea simțimintelor, în Ephes mai găsim pe Hyponax; Esop din Phrygia și alții mulți încă.

Toți criticii antici sunt de acord că Alceu a fost unul din cei mai mari poeți ai Greciei. El infloarea aici pe la 604 înainte de era creștină, contemporan și compatriot al Saphis. Alceu cântă fermecile illustrii sale concetățene; dar fără să potea atinge inima. El era poet și ostas. Resboele civile din patria sa, îl făcuse și pe el să ia armele în mâna, combătu pentru libertate cu lyra și cu spada. Mai întâi fusese de partida lui Pittacus apoi se aruncă în partida contrarie. Când milii tyranii căzură și invățatul Pittacus, rămasătyran în numele libertății, Alceu emigră, apoi reveni în capul Emigraților cu armele în mână și cădu în puterea lui Pittacus, acesta însă fu generos: îl făcu grătăr în considerațunea talentului său, poesia lui Alceu era în susțință de un bărbătesc patriotism. Nici odată însă geniul său nu strălucea mai splendid de cât atunci când el lovea tyranii, sau când descria fericirea libertății, durerile și ostenelele esilului. Printre poemele sale erau hymni, dithyrambe, ode și căntece. Din nefericire nu a rămas dela acest mare poet de câteva bucăți, Scrise în dialectul Eolian. El inventă măsura ce se numea *Alcaică*, ceea mai frumosă și mai armoniosă, aceste fragmente de poesiile se pot găsi în *Analecta lui Brunk* și în *Anthologia lui Jacobs*.

(5) Vom cita un pasagiu din Plutarc despre Pompei și Cornelius în ceea ce atinge insula Lesbos dupe bătălia de la Pharsala.

„Indrepta vasul spre Mithylina unde era femeea sa Cornelius. Pompeu seudea pe pod tăcut și ca percut în contemplarea măril. Ajungând la insula Lesbos trimise pe cineva să dea de Scire Cornelii. Cornelius aștepta se audă dupe cele din urmă scrisori ale lui Pompei,

învingere lesne și strălucită, și iată ce mesagerul îi spuse: „Dacă vești veți fi încă, el este acolo, pe o singură navă, și care nici aceia nu este a lui.“ Cornelia cade fără cunoștință la aceste vorbe, apoi desmetecinduse îndată, trece prin Cetate alergând și se aruncă în brațele lui Pompeu. «O bărbatul meu! îi dicea ea, nu plâng nefericirea luptei, plâng sôrta mea, nu înțelegi tu, Publius Crattus, cel sănătău bărbat al meu, a murit ucis de mâna Parthilor, și era destul ca viața mea să fie unită cu a ta ca îndată să se schimbe în nefericiri neaudite fericirea lui Pompeu! O Pompeu, Pompeu! pentru ce m'ai cunoscut, și pentru ce nu m'am calcat, cum voi am în mormântul marelui Crasus. Pompeu o ridică și îi respunde. «Nu acusa norocul Cornelia, pe puțini omeni el a favorat atât de mult timp cum m'a favorat pe mine. Pentru că nu mă părăsise până aici, credi tu că ești îl stăpân? iată eroreta ta. Nu îl blasphemă, Cornelia, și gândescete că dacă din ce am fost mă făcut ce sunt acum, din ceia ce sunt potrivit se mă facă în ceia ce eram.» Cornelia strinse bijuteriile sale, chiama sclavele. Pompeu se îmbarcă cu nevasta să și pluti spre Atalia. De aici se duse în Egypt, unde regele îi trimise o barcă ca să-l scoată din navă la mal, și în care barcă, îl assassină din ordinea regelui Egyptului, prin trădare.

- (6) Sapho avu trei frați, unul numit *Charus* fuse amantele celebrei curtisane *Rodopa*. Acesta era neguțător de vinuri, forte avută. Ea însuși ar fi fost avută și văduva a unui neguțător de la Andros numit *Cercala* și ar fi avut o fată numită *Cleis*. O medalie găsită la *Eresos* care pare a fi fost bătută în onoarea *Saphis*, a dat se se crede că așa există doă cu numele de Sapho, una ce trăia cu 300 zeci în urma celei alte. Atencii și Elien vorbesc de o Sapho curtașă de la Eresos înamorată de un Phaon, dar care nu era poetă. Nu se știe atunci de ce Statua lui Britanei din Siracusa, pentru al căruia furt Ciceron acuza pe Verres, este a *Saphis* din Lesbos sau a *Saphi* din Eresos. Se știe că Sapho din Lesbos plecă dupe Phaon care fugea se scăpa de dinsa, și că ea îl urmă în Sicilia, de unde se duse în insula Levcadia ca de acolo se arunca în mare.

Platon pretinde că Sapho era frumosă. Suidas încredințează că ea știa să jocă cu toate instrumentele dupe timpul ei. Este sigur că juca pe lira; că inventă versurile armonioase ce portă numele ei. Cel vechi pusese că Sapho în rîndul muselor, versurile ei le numea: *focuri, flacări, arșițe*. Oda sa delirantă *la o femeie*, este scrisă în Strofe și în versuri sahpice. Catulle și Delile au căutat se o imitație și nu au reușit. O altă odă, ce nă a păstrat Denis din *Halicarnas*, este îndreptată către *Venera*; este tot ce a ramas din scierile ei.

- (7) Aceste voci erau ale mai multor diaconese protestante și june, frumosé palide urmând prin insolele grecii missiunea lor impusă de propaganda religiosă. Mi s'a întâmplat se întâlnesc de mai multe ori aceste diaconese în Oriente.
- (8) Acăstă damă nu pote fi de cât imaginară. Îi trebuia neapărat poetului un model de perfecțiune, un înger de blândețe, de amore, de puritate, de speranță, de idealism care să opue Scepticilor cugetări ale heroului. Îi trebuia un phar în întuneric, atât ca să lumine sufletul căătoruluī cât și să intereseze și sirul poemii.
- (9) Insula Hio, sau Chius. Turciî o numesc Saki-Andassi, *Sakis*. Se află intre Lesbos și Samos. Cel mai nalt munte al ei este Elias, în centrul insuli; are 60,000 locuitori Turci, Greci și alții. Hio este orașul capital a insolei cu 14,000 lăcitorî, un guvern turc și un mitropolit grec aici reședința lor. Pelasgiî fuseră cel dintâi locuitorî aici acestei insole, fiul lui Bachus învață pe Hioi să cultive viile. O mie și mai bine de ani înaintea lui Hrist, Ionienii aședără aici o colonie. În curind Hioi devină Stăpîni pe marea Egea prin comerțiul lor. Ei avură intîi o constituție democratică, pe urmă căduță sub tyran, din nemul lor dintre care cel mai aspru fuse *Stratis* apoi sub Perși și Athenieni. Hio avuse o scolă renomată de sculptură sub direcțiunea lui Mélas. Hio este surnumită Paradisul greci. Astfel țărmurile ei cele plecate sunt încununate cu grădină de arbori delicate de toate felurile. *Masticul* se face aici, curge dintr'un arbore numit *lentisc*. În timpii Vechi Hio se bucura de bună reputație de Castitate. Înainte de revoluția din 1822, Hio număra 120,000 locuitori; dar dupe ce Turciî treceră sub-Sabie multă populație, abia ramăseră 60, miî suflete.
- Afară din oraș esta: Scola lui Omer, o stîncă în care este Săpată o bancă rotundă cu un scaun în mijloc, insocată de chipuri de animale sculptate.
- (10) Patmos insulă nu departe de Samos, mult mai mică de cât Hio. Ea este numită ca loc de exil al Evanghelistului St. Ioan care, după cum se dice, scrise aici apocalypsul său sub un arbor. În vîrful muntelui insuli este un Schit St. Ioan unde se află o bibliothică și o colecție de medalii antice.
- (11) Poetul Anacreon născuse la Theos în Ionia, el înflorea către anul 530 înainte de Christ. Dupe Platon el s'ar fi tras din regele Atheniei Codrus. Polycrate tyran al Samosului și Hypparc fiul lui Pisistrate tyran al Atheniei, numărău între poetii lor pe căntătorul amorurilor și gracilor. Anacreon locui la Samos în timpul lui Polycrate unde trecu cei mai frumoși ani ai vieții sale în mijlocul plăcerilor unei curți voluptoase.

Dupe mórtea lui Polycrate, Hypparc îi trimise la Samos o galeră cu cinci-deci de lopeți ca să-l ducă la Athena. Acolo el cunoșcu pe Simo-nide de la Céos alt mare poet liric care a trăit în urma lui și l-a făcut un indoit Epitaph. Când Hypparc cădu sub cuțitul lui Hermodiu și Aristogiton, Anacreon se întorse la Theos, de aici se duse la Abdera unde se dice că muri, în etate de opt-deci și cinci de ani înecat cu o sămânță de strugure. Locuitorii din Theos gravară chipul lui pe monede și Athenienii îi rădicăroǎ Statuǎ pe Acropole lăngă a lui Pericles și Xentipe; curonat de rose, sub figura unui bătrîn cântind în betie. Poesiile lui au molețe, grație, colori, delicateță, voluptate, darsunt tóte făcute cu osașiunea unui evenemint din viața sa. El are concisiunea și ușurătatea. Reputațiunea sa egală pe a lui Pindar și Omer. Din nefericire moralitatea nu este cununa acestor deliciose inspirațiuni. Ca Martial, ca Ovid, ca Petrone, ca Apulé, el se resimți în scrierile sale de căderea societății sub corupțiune, și cânta a ei destrucțiune între vin, rose și femei, tot ce mai remăsese în grecia.

Eū am tradus versurile lui Anacreon în Românesce, nu suntu încă publicate. M'am silit ca să ascund cât se va putea mai mult nuditatea simțualismului ce domină în aceste poesii Recomandăm junior poeți Români, să nu adopte scăla Anacreotică.

- (12) Vedeți în Asia-Mică Milet. Halycarnase. Templul lui Apolon.
- (13) Insula Rhodului situată aprópe de cōsta Asiei mici. Eliadii, coboritori ai Sōrelui fuseră cei dântii locuitori, dupe tradițiune; pe urmă veniră aici Phenicienii și Cretanii. Era republică. Legile maritime ale Rodului erau aplicate în vechime pe totă mediterana, historia ei fuse mai tot aceia a celor alte insole vecine. Vespasian îi ridică dreptul de autonomie, califii o luară asemenea, pe urmă o luară cavalerii ordineluī Sāntuluī Ion din Jerusalim, ce se numiră de atunci cavalerii de Rhod. Aceastia o scrimbară pentru Malta, astă-dî impreună cu alte opt insole vecine ea formândă un Sandjak din eiletul Djéssair, se supune guvernemântului insulilor din Archipel, nu are decât 20,000 locuitori, Rod are doă porturi: cel mai mic era renumit în antiquitate prin Colosul său, una din minunile lumiī, Rod avea atuuci o scolă a rithoreluī Eschine.
- (14) Aici se termină hotarele Ioniī cu cântul I al poemii lui Conrad. De aci începe Licia, Pamphilia, Cilicia, trei rigate în vechime, despre care Verbesc historicii vechi, ele păstrădă încă urme de civilizațiune, de și centrul civilizațiunii erea în a Iónia

Când am publicat pentru a doă și a treia óre poesile mele mai mulți aú pretins că numai era prefumul; tinerețea, suavitatea, grația ce avusesese primele poesii; atribuiră acéstă schimbare sau decadintă cum, diceau, înrreu-

riri politice, unul qise acesta și mulți o repetă, fără chiar să fi cîtit nicăi cele ântâi, nici cele din urmă poesi, nu nici chiar să le fi luat în mână. Multe din poesiile ce tipărisăm în urmă și pe care le găsești palide, erau scrise înainte chiar de a tipări pe cele dintâi poesi, unele scrise pote în același an, în aceiași lună, în aceiași zi când fuseră scrise poesiile publicate la început, lucru și mai curios că tot astfel se înteemplă și lui Lamartine. Reproducem aici căteva rînduri ale acestui mare poet prin care spune acest phenomen.

— ... Eram acelaș om; avem același etate sau un an mai mult; nici nu căstigasăm, nici nu perdusăm o singură flore din inimă; cea mai mare parte din meditațiuni care compuneau acăstă a doa culegere de meditațiuni fuseseră scrise în aceleași date și sub focul sau lacrémile acelorași impresiuni ca cele din tăiu; erau și din acelaș arbor, din aceași sevă, și tigă; și cu tōte acestea publicul nu găsi în cel din tăiu moment tot aceiași frăgesime, tot aceiași colore, tot aceași Savore. „Numai este tot acela, striga din tōte părțile; nu mai este tot acel om, nu mai sunt aceleasi versuri. Învidia destepătată prin cel din tăiu mare suces surprins în mirarea lectorilor, avu timpul a se arma contra unei *Recidive d'admirare*, și se armă cu volumul ântăielor mele poesiî în potriva volumului cu cele din urmă poesiî asfel încăt cei mai bunî voitorî admiratorî ai mei erau ei însuși ore cum avari și gelosi în iuteala expresiunilor ce încercaseră la citirea ântăielor poesiî.“

La atreia publicațiune a poesiilor mele, amatorii găsiră că prsotituasem poesia. Cu tōte acestea erau aceleasi poesiî pe care le admiraseră altădată, afară de căteva nuoi.

Români erau dedați cu acel fel de poesie cu vergine murinde, cu flori, cu fluturi, cu stele, cu lacrimi, buquet grațios al poesiî în copilărie; când vedură idei mai mature în scările mele doriră verinele, florile și fluturii.

Societatea omenescă a încercat o mare schimbare, poesia nu poate să rămăie în urmă, Poesia este în musică, în pictură, în sculptură în architectură etc. Dar aici voi vorbi numai de partea ei specială *în littere*. Ca simțământ de frumos, de sublim, ca ridicul, poesia are de obiect, umanitatea, natura și pe Dumnezeu. Poesia este în evenimentele istorice, în patimile umanității, în spectacolul naturii, în contemplarea infinitului, poetul cată să escite admirățiunea, spaimă, sympathia, ura, a störce lacrimi și a provoca risul. Misiunea poesiî de a împinge neconitenit némul omenesc către mai bune ursite, și ca să a-jungă acolo cată să atingă tōte cōrdele vieții, să spue măririle și miseriile umanității. A spune numai unele și a ascunde pe cele alte, nu este a urma misiunea sa. Ea nu trebuie să fie esactă imitațiune

a realității, căci nu ar putea lupta cu realitatea: acesta din urmă ar fi tot d'aura învingătoare, având pentru ea viața și mișcarea mai mult de căt arta, dar nu trebuie nică să fie o visărie depărtată de realitate, streină de om, de societate; necunoscând de căt binele, trăcând asupra reului când umanitatea este prada reelelor.

Iată în puține vorbe, calea ce credem a lua poesia. Am cătat în acăstă poemă aceste doă lucruri; nu sei, dacă am reeșit.

Umanitatea, natura, Dumnezeu, sunt cele trei lumini cu care am pus în contact pe cititor.

Am cătat poesia în istorie, în patimile omenesci, în spectacolul naturii și în contămplarea infinitului.

Am luat un om asfel cum l'am găsit în sînul societății noastre moderne. Sceptic, ucis de patimele societății, dar nu încă corupt, o femeie pură, sublimă îl ridică, îl împacă cu cerul; când înțelege Providința, el înțelege tot, devine fericit, Viața lui însă se curmă.

Cântul al doilea duce pe termurile și insulile Siriei; în Liban în Balbec, la Palmira, în Phinicia, în totă Siria și Palestina cu Ierusalimul. Cântul al III duce în Egypt — prin Alessandria, Memphis, îl urcă pe Nil până la cataracte, trecând și descriind măretele ruine ale Thebi, în Societatea celor două dame streine, în cânturile ce urmădă Conrad descrie insolele Mediteranii, Africa, Provancie din Franța, Parisul, Londra, Se întoarne în Italia, dupe ce deserie Alpii — salută Lombardia, Roma și merge să mără la Neapol.

Totă poema va conține patru cânturi mari eu note esplicative în care m'am silit să da cea mai mare dezvoltare faptelor istorice, numele geographice pe căt pot să fiște în nisice note.

CONRAD

CĂNTUL II-lea

SYRIENELLE

Déja păndarul lumiř cu pavaz' aurită
 Se ascundeă în unde, și hora înflorită
 De perfidiř, de crime, se arată sub cer,
 Si cobóra pe lume conduse de myster.

Acolo fu Lycia. Primesce salutare
 Olen poet cu dulce și fragedă căntare,
 Ař căruř hymnř odată cântař în sărbători
 Feciorele din Delos cu fruntea lor sub florř.
 Olen ! din tot ce fuse aicea mai n'aiante,
 Herodot te rădică pe tine din morminte !

A le Lyciř côte ař un aspect umbros ;
 Dar Taurus s'arată în fund majestuos

Și pare ca și aruncă pe a le lui picioare
Mantia de verdetă cu splendide coloare.

Colo se vede Cyprul (2). În timpi depărtați
Venus avea un templu p'acestă termă prefumată.
Nu te învoc pe tine, frumosă Cytheree,
Ca se-mi accordă tu lyra cu măna ta de dee ;
Mă tem să nu amesteci în cântu-mi sunător
Molatece accorduri și-un impudic amor.
Phenicia pretinde că alba Aphrodită
Când a eșit din mare pe conca poleită ,
Pe calea azurată, fu dusă de Zephir,
Abia înveluită de comă sa de fir ;
În insola splendidă în care dulci suspine
D'amantă pe oră ce frună se legăna , ea vine
Și junelu Adonis de frumusețe plin,
Deschise — un braț al cărui crin încă fu virgin :
Când el muri, ea plânse ; și rosa ce resare
Din sângele lui ténér, goni a sa-nfristare ,
Ea dete — atuncea roși lumina-ř din obraz ,
Cu rara rotunjire a albului grumaz ;
Resfiră dulce rosa, îi dă a sa suflare ,
Și-o face — a sa cunună , emblem de desfătare.

Aicea fuse Paphos ce numai e numit
De cât să ophilescă un viță ne-audit.
Aici avea ea carul cu lebede frumose
Pe care la eșirea din undele spumose ,
Copilele rîdind ce tată ař pe timp ,
Păripi prefumate , o portă în Olymp ,
La marele Iupiter , avid să-o ia socie
Și turbară pe Iuna de ură și mănie.
Aici erau portici perduți prin verdi grădini ,
Edene prefumate , iubite de streină .

Amorul ce inspiră surisul teu, o dea,
 A degradat amorul, pe om și pe femeie:
 Venusa-Urania (3) ce locuiesce-n cer,
 Ce-nalță, nobil-edă, ești tie o prefer.

I

Marea sub poleiul dulce
 Mestecat cu trandafiri,
 Tremură, scânteie, luce,
 Sub săruturi de Zephiră.

II

Asfel alba frumusețe
 Lasă — a se intrevedea
 Rosele de tinerețe
 P'al ei brat, dîmbind abia.

III

Colo sub rîpôse maluri,
 Fața mării s'a urmbră;
 Din colo dorminde valuri;
 Gem sub malul de granit

IV

Tot se schimbă, variadă
 Dupe ceruri, dupe nor,
 Dupe nöptea ce viadă,
 Dupe malul-ncăntător.

Din rîpele pleșuve, mărețe visătore,
 A seriș desă umbră coboră spre picioare,
 Spre mare-ne-ncetă;
 Pe verdile dumbrave, pe văile ascunse,
 P'albastrele, mari cămpuri, de focuri vii pătrunse
 Si se revărs treptat.

Sub ripele sălbatici , locasul vijeliș ,
Locașul maiestătiș și al melancoliș ,

Pe vîrful lor cu nea ,
Se frângă încă rada murindă , jucătore
Ce lasă dupe dînsa prin umbra plutitor
Scânteitora stea .

Etherul se poleie cu pulbere de stele ,
Feciore graciouse cu plete bălăiele ,

Ce-n spațiul locuiesc !

Și luna se ridică pe calea-aș însemnată ,
Un Zephir sufăr dulce . Gonrad , tacut , se-mbată ,
D'acest tabloύ ceresc .

Pe fața ta , o' Cypre , trecură multe valuri .
De la-n ceput tu încă veuduș p'aste maluri
Schimbîndu-se tyraniș streinî , necontentit
Și astădi încă , Cypre , dormî trist și lănuît .
Selim fu cel din urmă ce fruntea ta înclină ,
Veneția-i dispută corona ta divină ;
Celebru Bragadini se luptă ; dar robit ,
El cade , și barbariș de viu l'aú jupuit .

Ge-aș câștigat tu óre , Veneție trufașă
Tu care pe Cornaro regina drăgălașă
Ținuș îchisă-aicé în propriu-ă palat ,
Ca se-ă repesci tu dreptul de Lusignan lăsat ?
Și nu-ă daș libertatea de cât făcând tractate
Să-ă trăcă tie dreptul de suveranitate ?
Republieă nebună de principi comecianți ,
Spuă tu ata erore la nuoi conqueranți ?

Antica moliciune aicea se resimte
Aș crede că renascce din vechile morminte .
Ce ? insola Veneriș sub cerul ei frumos
Nu maș produce încă nimic delicios ?

Uscată-ți rădăcina heroilor aice ?
 Numați aspiră la viață ? nu vei se fi ferice ?
 Sub lanțurile tele nimic numai voesci ?
 Mori dar ! de nu esci demnă mai mult ca să trăiesci !

Și tu uă Românie, ce plângi îngenunchiată
 Cu lacrime cât pumnul, de fi tei lăsată
 Streinilor, tu însuți uă văduvă de domn,
 Purtând al morții doliu, și tu te dai la somn !
 Durerea, truda, păsul té-aü obosit, o'terră !
 17
 Și capuți trist Se-nchină pe aletele hiară ! 4
 De simții în sinuți încă un foc de viață sănt,
 De ce tu cu durere pleci capul pe mormint ?
 Te luptă ! și triumphă cu armele în mână,
 Sați mori cu strălucire, o'patrie Română !
 Dar dacă la mărire tu nu te mai găndesci,
 Oh ! lasă — atunci aplâng acele ce tu gonesci !
 O misiune mare oră ce popor primesce,
 Și când el n'o-n țelege, el numai trebuesce !

Așa Conrad visădă, vădind acest popor,
 Strein d'al libertății, d'al patrii amor.
 De multe dile încă Julia nu păruse
 Lamasă. În cabină 'Ea singură trecuse.
 În fine se arată ca sōrele plăcut
 Ce dupe negre dile pe cer a reapărut.
 Conrad dicea în sine vedînd'o : „ce femeie !
 Și ce perfecțiune de frumusețil ! o dee !
 Miragiū de fericire, buquet strălucitor
 De frumusețil, de grațil — cu păru-i plutitor
 De umbră poleită cu rađa ce-l atinge
 Ochii ce rechiamă lacul ce sōrele încinge.
 O talie, de phinic, cu buđi de trandafir
 O peliță de marmur — un suflet îndelir

De cugetări divine... Eș simț inima mea
 Cu tôtă-a sa sdrobire sburînd drag către Ea;
 Dar nu ! sunt nise vise, readucerî aminte
 Ca gînduri dulci de viață ce plană pe morminte.
 Nu ! inima acesta nu poate a iubi.
 E mórtă de acumă, sau trebuă-a muri.
 Amor pentru-o femeie ? dar e copilărie !
 S'aü dus acele timpuri d'idylli, de poesie.
 Să conservăm tot focul ca să iubim o țără
 Șiacea umanitate ce sufără sub héră !
 Ce sacrificiu mai nobil, dictat d'amor mai sănt,
 Decât spre-a lor scăpare, cătând un dalb mormânt ?

Așa Conrad atuncea lui însuși gîndul spune.
 „Să desfrinăm femeia, avem noi misiune ?
 Crescutune-a o mumă cu laptele ei sănt,
 Spre a ne face — unelte de viță pe pămînt ?”

Julia și Claricia pe pod atunci părură.
 Pe Conrad îl salută cu un suris pe gură.
 „Natura are fermecă ce sufletul încănt
 Și v'atî perdist în sinu î, uitînd tot pe pămînt.
 Voî contimplați prin umbră a deiî cingătore (5)
 Ce-i dete — odată Omer ? mai dise rîditore,
 Claricia ; dar nu sunteți îmă pare-admirator
 Pră mare-al fi umușeti și al ducelui amor ?
 Era când creatorul, sub albele picioare
 Ale-aurorii — asterne oceane rîdătore
 De rose cu perfume sub roă scânteind ;
 Conrad urca p'o stâncă cu piscul de argint.
 El vede o cascadă cădînd din stâncă-n stâncă
 Perdînduse cu huet în pesceră adîncă.
 Spăimîntator imagin al negrului abîm
 Al lumiî ne-'nțelese în care noi perim.

P'o crêsta ce se 'naltă în cétă înorâtă
 Un cimiter în jurul bisericii s'arată.
 O ténéră femeie plâng ea lâng'un mormint
 Lăsând aceste vorbe-a se răpi de vînt:

„Tu nu mai esci în viață, lumina vieții mele !
 Când paserile tómna pămîntul aü lăsat ,
 Tu, sufletul meu dulce, te-ai departat cu ele,
 Pe albele lor aripă ferice legănat ;

Dar ele se-'nturnără cu primăvara dulce :
 Vedeam cum fie care venea la cuibul seū ,
 Tu singur nu vii încă! nimica nu te-aduce ,
 Maï mult la dorul meu !

Tu ai plecat în locuri de unde numai vine
 Acela ce purcede și lasă — acest pămînt ,
 Tu ai plecat, departe, și m'aï lăsat pe mine ;
 Cât voiū trăi în lume , cu tristul teu mormint !
 Erai frumos și june ca bradul dupe stâncă
 Ce-o viață amorosă încinge tinerel ,
 Căduta bradul tinér, și viața verde încă
 Se-'nchină lângă el.

Dar lacrima ce varsă pe trunchiul fără nume
 Nu pôte se-î întorcă ce mórtea ia răpit.
 O dômne , ca să móră tu l'ai făcut în lume
 Așa frumos și dulce , și mie — așa dorit ?

Avea nevoie mórtea d'un mire — atât de june
 Se 'mpodobescă patu-î, îmă spune mórte rea ,
 Atunci când hymeneul îi împletea cunune
 Si-amorul cel fericit al meu săn deschidea ?

Tot e plăpând , în lume și lumea-i trăcătore,
 Tot pere ca prăfumul ce florea — a răspindit ;
 Iar omul crede încă , în viața-i peritore ,
 Să fie fericit.“

Conrad ascultă plânsul ce lasă juna grăecă .
 Ce simte atunci streinul ? căci plânsul îl încă ?
 De ochi crudă ați lumii ne mai fiind constrâns ,
 În aste mari deșerturi , desfrină al seū plâns .
 În inima acéstă ce se parea de ghete
 Era dar tinerețe , amore , foc și viață !
 Tot ce iubise -n lume amantă , mumă , sor ,
 El le-a vedut din brațu înd eternul sbor .
 Tot ce iubise -n viață , chiar patria natală
 Cădură returnate de sora lui fatală .

Tu ați cine să plângă pe tristul teu mormînt ;
 Dar eu nu am pe nimeni mai mult p'acest pămînt .
 Și tu chiar Românie , o tere mea ce pere ,
 Tu pentru care -n lume băuiu atâtă fiere ,
 În tr'un esil pe viață de lume părăsit ,
 Tu pentru care — atâtă aici am suferit ,
 Tu pentru care viața -mă , sorbind'a ta tristețe ,
 Trecu fără plăcere și fără de județe ,
 Nică tu , sărmană tere , nică tu nu-mă iubesc !
 Tyranul mă lovesce , și tu vai ! mă lovesc !
 Ce sympathie nasce între tyran și tine ,
 De sacrifici p'aceia ce vor a-ți face bine ?
 Oh ! toate aceste lupte ce dur d'atâțea an ,
 Nu sunt de cât să schimbe tyranii pe tyranii ?
 De posedați tu , tere , un domn despot ; dar mare
 Ca să-ți dea tăie viață , putere , nă-atarnare ,
 Așă săruta eu jugu -i de viață dăător ;
 Dar jugul care -ți dete , e jug umilitor !
 O mumă părăsită de cei ce te domină

In sinul teu, o tără, e stinsă — ori ce lumină.
 Ori ce dorință s'avintă la nobil ideal
 La patrie, mărire, în vițial fatal
 Ce inima slăbesce și sufletul coboră
 Din dî în dî, ursita le-șruncă, le devoră.
 Putere și mărire, bellă arte și sciință,
 Nu sunt în ale tele speranțe și credință
 Și limba ta cea dulce, de dinșii disprețită,
 D'un streinism ignobil, în popol e gonită! (6)
 Așa cât călătorul ce 'n sinuți a trecut
 Vedind amara stare, sciind al teu trecut,
 Se-ntrébă, astă tără ce misia-i lipsesce,
 În armonia lumiř la ce mai ratăcesce?

Dar sórele apare în marea de lumină,
 Și rosele — auori se schimbă atunci în crină.
 Feciōra în genuchiă cu ochii plini de roă
 Primesce p'a sa față o strălucire noă.
 Un vînt ușor să jocă în buclele ei lin,
 Răpită-'n contemplarea etherului divin.
 De ce nu pociu a trece o viață ce se duce,
 C'o inimă curată, simpatică, și dulce
 În aste mari deșerturi, de lume depărtat,
 Uitînd tot răul care îu sinu-i am cercat!
 Să concentred amoruř, speranță și credință
 Atâta de sdrobite, pe dulcea să ființă?
 Dar asta nu se pote. Dejă fugosul vas
 Anunță că puține minute mi-a rămas.

Să mergem dar! ursita se fie împlinită,
 Pe stânca vieții, viața-mi a lunece sdrobıtă!
 Voiu s' aflu tot amarul, ce beau dela tyrană
 Nefericii popoli d'atâtea miř de ani!
 Să mai privim odată din viu — acesti stânci

Ce pare-a spune marii durerile-i adincii!
 O mare-tu parii mie că-ař fi luat sciință
 D'acestor generařii amară suferință,
 Si neputind, o mare, se-schimbă durerea lor,
 Di, nōpte, cerci a sparge ast cuib fatal de dor!

Ne numărate trimbe de valuri spumegate,
 Lovesc în aste rîpe ce stařu ne strămutate.
 Sub rađe și sub umbre aceste turme vin,
 Pe mare, scuturindu-ři flamida lor de crin.
 Aci înaltă fruntea, aci se pituléđă,
 Si mai în depărtare mugind iar se forméđă.

Tabloul schimbă fařa și munte, mare, cer,
 S'acoperă sub umbre, delicios myster!
 S'enin apare cerul, dar vintul nasce-o cétă
 Ce luptă cu lumina: privelisce mărętă!
 Oglindă minunată în care albastru cer
 Cu totul ce-i nuanřă în splendidul ether,
 Azur, lumină, purpur, și céte-n tunecate
 Se miră, se resfränge c'o dulce voluptate.
 Si fařa sa ceréscă resfringe 'n înprejur
 Myriade de tablouri pe purpur și d'azur.

Om, fiř al īndoielii, te-apropie, admiră
 Acéstă scenă rară-ce-nalťă, ce inspiră!
 Nu te-afli-'n fařa morřii, cănd mórtea ar fi venit,
 Orí care pôte dice că nu s'a īndoit,)
 Esci liber de gîndire și mórtea-i depărtată:
 Deci spune, în acéstă privire minunată,
 Nu vedî acea putere mai sus de muritor?
 Nu vedî tu nefinitul sublim, combinător?
 Am inima sdrobită și tristă bea paharul
 D'amărăciuni ce-n lume mî a dat, vestind nectarul,

Dar căt de mare, pare acum putera ta
Natură ne'nțelésă, când tot pociū a erta !

Dar unde mergi, streine ? — „orî unde mě voiū duce,
Nu mě doresce nimeni, nică o-ființă dulce
Nică mumă nică socie, amici, sau cunoscuți
Afară de durerea cu care m'am născut.

Acolo Phenicia la călători apare (7)
Cu verdea sa tunică înaintind în mare.
Antică Phenicie tu care-ați dominat
Oceanul prin comerțiul pein tine, nobilat,
Industria mărăță, mulțimea ta de nave
Ce impuneau vointă la națiile slave.
Puterea ta trufașă — și cultul imoral
Cu templul teu cel mare al șeului Baal,
Cult aşedat pe forța fizică, peritore,
Îmi spuneți, tôte-aceste ce se făcură ore ?
Acesta vechi pământuri ați dispărut acum,
Ca când aceste tôte n'ați fost de căt un fum.
Când omul prada sorții, cu sortă lui s'alie,
În contra lui, mai potă a fi statoricie ?
Și voi imperii măndre, ne drepte căt și forte,
N'aveți să fiți scutite d'aceiași crudă mörte !
Puterea chiar vă surpă și lăngă nalte stânci
D'odată se formădă prăpăstii mari, adinci.

Și nu scim creatorul în marea lui vedere,
Cum a lăsat la popoli, marire și putere,
Și glorie, și geniu, când el a hotărît
Să piară tot ce fuse măreț și strălucit ?
Dar iată o cetate din cele cincă, antice.
E Tripoli. nimica n'a mai remas aice !
În timpii vechi, în timpul resboelor chrestine.

Era când deul ăiliș se culcă în azur,
Când valurile măriș sub rađe și lumine

Melodios murmur;

O navă cruciată spre Tripoli plutesce.

Pe podul ei, la pupă se vede un cavaler.

Spre țermul ce-l salută, vederea-i rătăcesce;

El e perduț în cer.

Rudel e al seū nume; din Francia el vine.

Să vađă comitesa ce-n Tripoli domnea,

Pe care din elogiuři cě-a audit de sine,

Adînc el o uibea.

O cugetare dulce și tristă tot d'odată

Făcea a lui durere: să fie el iubit?

Cu cât el se apropiă de ținta-i adorată,

E mai neodihnit.

Îa lyră, căntă; văntul cě-adie — 'n sînul verei,

Spre Tripoli conduce ferbintele-i căntări;

Iar inima lui varsă prin armonia seriř

Aceste suspinări:

„Voř bōre prefumate, voi valuri d'albă spumă,

Spre țermul ce ăresc,

Sburați! și spuneți dorul ce safletu-mi consumă,

La ceia ce iubesc!

Cum frună fără plōie, cum flōrea fără sóre,

Se vestejesc, se duc.

Eř fără-a sa iubire, simt inima-mi că móre,

Ca frună 'mě usuc.“

Dar vasul seū ajunge și pîndelete jos lasă:

Și Rudel lănced cade pe patul de dureri.

Vasaliș lui îl pörtă pe brațe, în tr'o casă,

La nisce cavaleri.

Acolo lõncedesce sub dulcea sa iubire.

Frumósa Comitesă aflănd d'acest amor,

D'alui fidelitate, d'adîncă-i suferire,

De nobilul seū dor,
Se duce să console amantul care pere;
Pe brațul luă s'aruncă și asfel ia vorbit:
Trăiesce ! fi ferice, gonesce — ori ce durere ,

Căci esci al meū iubit! „

Străngind'o blînd pe senu-!, el cerul mulțumesce
Că-a viețuit să vađă al vieții sale vis,
Și Ea sărută fruntea aceluia ce iubesc,
 Și cerul ia deschis.

Frumósă Comitesă , lași lume, și mărire ,
Iei vélul de durere și intri'-n monastire !
Acolo treci tu viață plângind p'acest iubit ,
Atât de june, nobil , și de nefericit. (8)

Nu spunești aste lucruri la lumea ce trăiesce !
Ea ride . -- d'alte datină adă omul se domnesce :
El înaintea vărstii acum a-mbătrinit ,
Sub a reflecțiuni povară vestejit.
A desjunat amorul ; dar a schimbat Ea óră
Prejudecăți nebune ce popolii omoră ?
Și inima lăsată sublimii rațiunii
Imperiul în tóte ? . , amară ilusiuni ! . .

Dar nu ! se nu respingem divina cugetare
Ce din tot cě-are omul e binele cel mare !
Tot pierde, lucruri, ómeni, ce- lume-a esitat ,
Tot, numai Ea rămâne, viađă ne-n cetat.
Ea singură resistă la cruda tyranie.
Iar aurul sau frica, născute din sclavie
Pot ca să plece fruntea, dar nu pot subjugă
Acéstă facultate, în noi d'a cugeta.

Libanul se desémnă ! primesce salutare
O munte care — adóră poporele barbare

Ce locuesc în sinuș ! îmă spune ce-ați făcut
 Coróna ta de cedră ? sub ce fer a cădut ?
 Tu porță pe frunte iarna, pe umeri primăvéră
 În sinuș tu porță tómna iar la picóre-ți vara
 Repósă somnorósă și fără vijeliș :“
 Așa îți sănt poeți frumósii Arabiei.

Luminele din urmă ce sórele-a-puind
 Revarsă , vin, resfață al teu crestet albind
 Și nuoriș albă dispută acestor piscuri brune
 Favorul resfățării, al steliș care — apune.
 Vederea se răpesce d'un fermec ce îmbată
 Când sub un cer ferice apari tu deodată !
 Pe valea ta înótă un smalt undos, de flori
 Ce numai resfățarea zephirilor ușoră
 Fecunda ! Ata frunte pe care muritorul
 Nu pote să-atingă și unde dörme norul,
 Umbresce aceste locuri, munți' văi, un lung ținut ,
 Și vîntul nu agită, acest eden plăcut.
 Pe calea ce conduce d'aice la Damas,
 Aprópe de Beschere, turistii aŭ remas.
 Acolo se găsiră p'o înălțime mare ,
 Acolo nici o plantă sub ochiș lor nu pare.
 Acolo-i o capelă și cățiva maroniș
 Călugări , să presintă la nobiliș sosiș.

Maî jos s'affată cedriș a căror renumire
 E veche și rechiamă atâta suvenire.
 Aici chrestiniș servă pe fie care-an
 O leturgie 'n sînul paduriș din Liban.

Voi ați rămas, o cedri, spre-a lumiș admirare !
 Ați resistat la tôte lovirile barbare ,
 Ce timpul, și cu omul uniș ne încetat ,

La tot ce-a fost în lume, cu furie — aă purtat.
 Dar templul și palatul lui Solomon, la care
 Voă ată purtat tributul, nici urmă numai are !
 Și popolul cel mare ales de Dumneșteu ,
 În țările streine tărăscă jngul seă ,
 Tărăscă-a lui cădere ce pare că vestește
 La popolă că prin viță un popol se slăbesce.
 Oră unde ochiul cade, privesce codri, stâncă,
 Cu formele bizare , prăpăstii largă, adință.
 Conrad nu se delasă să vadă și s'admire.
 Aicii el se vede în tors cu fericire
 În munții țării sale. Aici nu se credea
 Așa strein ca 'n lumea în care retăcea.
 Aceste rîpi sălbătice cu suveniri antice ,
 I se păreaă mai bune, mai blinde, mai amice
 De cât societatea , locaș d'iniquități ,
 Ast sclav ce pörtă crucea atător nedreptăți !

Julia și Claricia păreaă în aste locuri
 Așa ca nisce rađe ce-'n graciouse jocuri
 Se-'n gînă scânteinde în umbra desii serii ,
 Ca vise fericite prin vise de dureri.
 Deșertul dă femeiei un fermec mult mai mare ,
 Un fermec că-are flórea când printre spină apare.
 Al lor păr ce presintă desordin studiat,
 Pe gîtul lor în unde se jocă răvărsat.
 Dar una e mai albă, și cei altă mai pală ;
 Părea că una este o lună matinală ,
 Cei altă luna serii ! doă trandafiri rîđind
 Po ramură cu doă nuanțe îngînind.
 Cu ce grație umbra sprecenelor se-'mbină
 Și se desparte ? apoă cu ce-armonia lină
 S'alie rumenéla cu albul cel divin
 Și nici aceste rose , nu se inund de crin

Nici crinul alb, de rose. Pe rîpele aburóse
 Apar aceste chipuri suave și frumóse,
 Cu cenele lor d'aur, cu ochii lor d'azur.
 Le-aî crede că veniră cu norul din prejur,
 S'asculte ce vorbesce misterios pămîntul
 Cu cerul, cu lumina, cu plantele, cu vîntul.
 Pe bôrele curate undează părul lor,
 Ca rađele de lună p'un val tremurător.

Aicea Maronitul cu Drusul, își dispută
 Pe munți a lor domnie ce-n sănge — a fost născută.
 Dar omul este liber, dar omu-î cetăten,
 Căcî în resbel tot omul aicia este — ostén.

Dar unde e *Hermoniū* acel mai mare munte
 Ce sub o nea curată inalță a luř fruntei?
 Ce magică putere ridică corpul lor
 Pe ripe, precum vîntul redică sus un nor?
 Dicea Conrad în sine privind aceste doă
 Femei dulci și plăpânde ca tremurînda roă.
 Un suflu pote viața s'o pórte 'ntr'un abis!..
 Cređui ō di ... dar ce dic? acesta fusă — un vis,
 Nu mî este dat în viață să fiă iubit, în fine
 Că-ar găsi Julia ca să iubescă 'n mine?
 O cobe ce s'ascunde, când sórele-a părut,
 Un suflet ce se închină pe cale-î abătut.
 Bătrân în tinerețe și mort în plină viață.
 O frunte ce s'arată umbrită d'a sa cetea,
 O viață fară tintă și fără-ilusiuni
 Ce caută -- a sa hrana în vii amăräciuni,
 Un sceptic care vede tot reuăci în lume;
 Un om ce n'are rađe pe viață și pe nume.
 Sunt nisce rară momente în care mă repesc
 Da o beție săntă, în care o iubesc,

Cum aş iubi zephrul ce trece și resfață
Cu pura-î frăgesime a nostră — ardindă față.

Femeile suiră Hermonul ascuțit —
Ar fi suit chiar cerul, mijloc d'ar fi găsit !
Picioare mici, măni albe, de petrele crăpate,
De spiniș cei selbateci avură săngerate.
Nică trudă, nici pericol, nu staă n'aintea lor,
Gingașe căpriore, săreaă pe stînci ușor,
Plutind pe precipise, abia ținind pămîntul
Cu lancea, cu piciorul bravind vertigiul, vîntul ;
Conrad avu prilegiul pe brațu un minut
Să prinđă pe Julia ce pasu-î și a perdut ;
Să simă corpu tinér și drăgălaș de flóre,
Pe sînul seă; să sorbă suflarea-î răpitore.
Ea rumenă ca rosa, și fără a mulțumi ,
In brațele Claricii se duse spre-a roși.

Era o di fruinósă, cer limpede, cu sóre
Plăcut, pe mare însă nu suflă nică o bôre ;
Nu plană nică o cétă, nu trece nică un nor.
Atuncea toți veđură tabloul repitor,
Ce a putut natura s'arate vre-odată
Vedere ce repesce, în căntă sau îmbată !

Colo s'arată marea sub sóre scânteind
C'o mie de nuanțe, de aur și d'argint.
Din sînu-î ese Cypru plutind pe marea lină,
Ca norul, p'ožizonte, în umbră și lumină.
Spre răsărit apare Beschka, frumosul plaiu,
Cămpii Elyseene, miragiul unuï raiu !
Formănd o cale verde prin doă late șire
De munți ce ne rechiamă o mare suvenire;
Ruinele celebre din splendidul Balbek

A sórelui cetate, vestind cum tóte trec.
 Damasul, și desertul, cu palide colóre
 Loc unde totul tace, tot lăncedă și móre.
 Spre miadă dî s'arată aî Galileii munți
 Neregulați, sălbateci, răpoși, înalți, mărunti;
 Ioan d' Acre; lunca lata ce la Carmel conduce
 Si pretutindeni piscuri pe care neoa luce.

Primesce salutare al lui Baal oraș
 Balbek antic ca lumea, ca sórele trufaș!
 Tu nu mai esci! un templu din cele mai mărețe
 Ce nă-a lăsat trecutul d'o rară frumusețe
 E tot ce-aduce-aminte că aici aî esistat,
 P'acest tărâm sălbatec, desert ne consolat.
 Aici phisica forță fusese adorată
 In sóre rege — al vieții fiind încarnată.
 Ce-aî devenit Astarte fecioră din Sidon ?
 O decintă? și tu gentil Adon,
 Precum și voi Cabire divinități, antice?
 Voî atî lăsat aceste feerice portice.
 Misteriose danțuri, festine, și orgii
 Se celebrau aicea în nopți de vijeli!

Dar nóptea despleteșce cosița ebenină
 Nălținduse tăcută pe doma cea divină
 Si umbra cõmii sale acoperă trufaș
 Mai jumătate globul; apare un oraș.
 Ruine maistose, antice, visătore
 Si luna le-arată la grupa călătore.
 Cat sufletul lui Conrad cătă a fi mișcat
 Când ochiul sei ruina Palmyrii a salutat? (9)
 Ruine memorabile, ce timpul respectădă
 În care — antiquitatea mărire a păstrădă.
 Aici aû fost palate și théatre magnifici.

Nică un oraș în lume, din timp început cei antici
 Nă strălucit atâtă ca splendida Palmyră,
 Prin rară frumusețe ce lumea veche — admiră.

Aicea Zenobia, de grădini strălucind,
 Prin spirit, energie, poporele unind,
 La curtea sa chemase poeții cu renume,
 Și cei mai mari, mai agerii cugetători din lume
 Armate ea formase—ce însuși comenda
 Cu brațul d'albastru nud, spada-n măna sa,
 O talie mai éťă, Ofață răpitore,
 Ochi infocați și o cōmă plutindă pe picore.
 Aurelian atacă frumosul ei rigat.
 Zenobia se luptă cu mândrul împărat.
 În vînsă, se retrage, se-n chide în cetate;
 E prinsă prin trădare: puterea ei s'abate.
 Frumós'adoratore a șeuluī Baal
 A fost tărătă-n Roma la carul triumphal.
 D'atunci aceste templuri, și théatruri, și palate
 Sub furia Romană cădură ruinate.

Voî ce domniți pe popor cu dreptul cel divin,
 Priviți aceste templuri ce secoli ruină:
 Priviți mormentii—acesta în care — o națiune
 S'a cufundat cu viață, civilisațiune.
 Nimic nu respectase tyranul gel strein,
 Sub Spadă-i cade tronul și dreptul cel divin.
 Nică cultul, nici puterea, nici civilisațiune
 Nu poate să scutescă de mórte, o națiune.
 Cum nu poate se scape pe nică un muritor.
 Etern nimic nu este, nici om nici chiar popor.
 Un timp de tinerețe, putere și mărire
 Tot cresce, se desvoltă cu ori ce-n potrivire;
 Dar timpul bătrăneții, căderii a venit,

Nimic nu folosesce ; tot cade vestejit !
 Al teū drept sănt la viață, Palmiră, ce devine ?
 El a perit sub spada unei puteri streine.
 Dreptul celui maș tare a fost, în oră ce țeri.
 Speculatori de inimi, de slabe cugetări,
 De conșință plăpînde, lasăti se móră 'n pace
 Acei ce chiar prin viață un pas spre mórte face !
 Oră ce voiți a dice e fără de putere
 În față cu aceste vestige de durere.
 Ce ne vorbesc maș tare, maș bine și maș drept,
 De cât oră ce doctrine, de căt oră ce -'n țelept,
 Ce este-acéstă lume ? A fi, e dar un bine ?
 Și cine profită când tot trece -'n ruine ?
 Și Sclavul și tyranul-cel mare și cel mic.
 Ce d'opotrivă 'n urmă nu aă lăsat nimic ?
 Astă popoli fără număr vaă ! sufer, rele, chine,
 Și atătea sacrifice spre a forma ruine ?
 Religiuni, doctrine, virtuți speranțe, sunt
 Ca la finit să facă din lume un mormint ?
 Îniquitate, durere, trădare, întrigă crime,
 Și suferință, să facă morminte și ruine ?

Ursita este tristă; dar eă nu o blasphem.
 Ah ! cine spune noă ce relele-vedim,
 Că fără — acéstă sórtă plăpindă și amară
 A răului lovire n'ar fi și maș barbară.
 A răului domnie nu s'ar perpetua,
 Îniquitatea, crima maimult n'ar prospera ?

Om, fiu al vanității, vin, bine cuvintădă
 A omului ursită fragilă, respectădă
 Al morții drept pe viață ! toți beauă acest pahar
 Și sclavul ce se plécă, și despotul barbar.
 El este-un mare bine, el este-acea dreptate

Divină ce lovesce, și slaba lașitate,
 Și cruda tyranie El este-un dar ceresc.
 Și numai în ainte-i cei tarzi aici pălesc.
 Vin! bine cuvintădă aceia ce blasphemă
 Cel care nu-nțelege a omului dilemă !
 Vedî aste triste urme că aici îți arăt eu ?
 Prin ele te resbună, pe tine Dumnezeu ,
 Petine ce în viajă, nu ați găsit dreptate,
 Ce-ați suferit umana, și cruda reutate,
 Căci ați fost slab în lume. vin, vino aprivi
 Și-a rîde de puterea acestui domn d'o dî !

Vin, sclave, și insultă topitele țărîne !
 E dreptul teu acesta ; e tot ce îți rămâne
 Ca se-ți resbuni de reul ce suferi de la rei ;
 Insultă morți-sărace, p'asupriorii tei !
 Insultă, rîdi și cerul chiar îți va da ertare
 Și dî acesta este dreptul celuī mai tare ! „

Ce s'a făcut Palmyra și bravul său popor ?
 Acel stat plin de viață, și plin de viitor ?
 El a perit și-n lume nu se mai memoresce ;
 Dar cel puțin, acela că — aice mai privesce
 Mormântul de ruine, salută respectos
 Poporul Palmirenii, popor mărinimos,
 Mort pentru ne-atârnare, cu armele în mână !
 Fiți bine cuvîntată, o nobilă țărăna !

Cât merită disprețul acel popor mișel
 Ce-ar prefera o viață sub lanțul de oțel,
 O viață d'umiliință, cu fruntea în țărăna,
 La gloriósa mórte cu armele în mână !
 Un popol ca acela, nu-l demn ca să trăiască

Prin viața lui insultă mindria omenescă !
 Și când în umilința, de care e coprins,
 Cea mai din urmă rađă, de viață, i s'a stins ,
 El pere și-a lui mórte regres nu întilnescce ,
 Ca tot ce n'are viață și numai trebuiesce.

Veniți, voi sclavă aicé ca se vedeți cum mor
 Popórele viteđe ce simt mändria lor ;
 Ce nu vor să trăiască cu prețul umilinții
 Cu prețul degradării, cu prețul suferinții !

Așa Conrad gîndescce privind acest mormint
 Ce-n suflă admirarc, respect adinc și sănt.

Conrad salută încă Beîrutul ce domină
 O mare fericită, născând dintr'o grădină,
 De portocali, de citri, cu garduri de cactus ;
 Sidonul ce apare pe mare mai în sus.
 Sidon antic ca lumea, cetate renumită
 Cu templuri maiestóse odata — 'mpodobită.
 Regină prin putere cum și prin frumuseță,
 A celor mai celebre mai splendide cetăți.
 Tu nu mai esci acuma de cât un miser sat !
 Cununa de mărire în vînt s'a scuturat !

Si tu, ă Tyr , tu soră mai mare și mai bravă,
 Ce infloarea-i la viață sub clima ta suavă ,
 Prin arte , prin sciințe , comerciū strălucitor ,
 Tu că aduceai avere anticuluř popor
 Din lumă ne cunoscute, pe flottata tytană ,
 Din stânca ta pe mare dicta-i ca o tyrană
 Voința ta la popoli chiar păna în ocean.
 Aici avea un templu Ercul Phenician.
 Tu avusești curagiul, herouluř cel mare

Ga se resistă tu numai! atât erai de tare!
 Adă doliul plutesce pe stâncă ta, o Tyr!
 Din vechia ta splendore n'ai nicăi un suvenir.

Ce dulce este clima în aste părți de lume!
 Cum aerul îmbată cu dulcile-i perfume
 De arbori din climă calde, de rose și de crin
 Ce-necă ca o roă plăcutele grădină!
 Si aer, și pămîntul, și cer și marea lată
 Conspiră împreună, simțurile îmbată,
 Si sufletul perdiindu-și elanu-ntinerit,
 Pe léganu-i de rose devine sybarit.

Acesti climi suave, și dulce-mbătătore,
 Phenicia, antică credința-i e datore:
 Conrad, acesti clime cerca înrûurile,
 In rîurire dulce, ca viață, fericirea.
 Simțea că al seū suflet, ucis sub al seū dor,
 Ișt scuturase jugul, visa, plăceri, amor.
 Julia i se pare acum și mai frumosă,
 De și pré ideală și pré misteriosă.
 Gîndirea lui se duce la dînsa ne'ncetat;
 Pe buđa ei rosată dăresce — un sărutat.
 In ochi ei o rađă, o flacără — ardetore,
 Ce-i arde-a lui privire și-i place se-o devore.
 Si visele 'nflorite formînd buquet divin
 Se scald cu voluptate pe sinul ei de crin.
 Sénină e ca fața ce lacul pur presintă
 Când rađele de sôre aură saă argintă;

Dar daca ea împarte ardorela lui curată,
 De ce devine — acuma cu el mai reservată?
 Mai rece, mai polită? Clarică ce simță,
 Acéstă nepăsare; începe-a se-ngriji.

Acolo e Carmelul și scorbora vestită
 Că-a locuit Elie. „păsunea e-n velită
 Cu doliu, și Carmelul arată virfă — uscat !“
 Disese Isaia de griji înpovărat.
 Amara propheție, s'a împlinit, o munte,
 Porți doliul pe pôle și seceta pe frunte !

Dar colo e Taborul de alți munți despărțit,
 În conjurat de arbori, locaș îmbalsămit !
 Aici Barac adună vitejdile armate
 Si contra lui Sisera se duce și combate.
 Aici învinge Cleber pe Turci și pe Englezi,
 Armată imposantă, c'o mănă de vitejd.
 Aici, dupe tradiții, a fost transfigurarea ;
 Acum în aste locuri domină întristarea !

Salut, o Galilee cu Solul roditor !
 Fu mare, fuse liber și brav al ei popor.
 Conrad pe a lui cale salută Nazaretul.
 Dar ochiul lui se-n căntă veđind Genesaretul (10)
 Lac de azur ce-n cadră divine frumuseți !
 Aice tot e verde și plin de tineretă !
 Nu este sit mai splendid, vedere mai frumosă.
 O climă de tropice, prin borea răcoroasă
 Se temperă, și face din ast loc părăsit,
 Un oasis de viață, eden îmbălsămit,
 Ce-nfrâgează dulce, rejună și răsfăță,
 O tristă remășiță de glorie și viață.
 E ora când în spațiu se lasă somnul lin
 Si visele pe caruți plutesc și se înclin,
 Si se îngănă dulce cu stelele — aurite.
 Imagini ale vieții în spațiu respândite;
 Surisuri de placere pe buđa negri seră.
 Ce-anunță di senină, și fără de dureri,

Vai ! daca viața nóstă mai póte vre odată
 Së afbă o di frumósă, o di ne înorată !
 Pě maluri, călătorii aşadă cortul lor.
 El contemplaū tabloul strein, desfătător.
 Plămăniî beaū un aer ce lacul recoresce,
 Ce séra vivifie, ce flórea-'mbalsămesce,
 Privigătoreea dulce suspină în grădină ;
 Cicalele îngînă suaviș seî suspini.
 O barcă ce-n tărđie cu pescuitu-'n nópte,
 Ici colo, cu lopata deșteptă blînde şopte.
 O murmură suavă ce nu së definea
 Pe mal, pe lac, în aer, se pare că via :
 Ai fi creduț că cerul vorbesce cu pâmîntul
 Prin vélul negru — al nopțiî ce légäná lin vîntul
 In limbî ne înțelese de slabî muritorî,
 Acestei copiî aî morțiî, în lume călătorî.
 Nicî vîntul cel de nópte, și nicî umiditatea
 Nicî roa, 'n aste locuri, n'alteră sănătatea.
 Nicî un venin nu strică suflarea ce respir
 Oleandrul, chyparisul, suavul trandafir.
 Tot tremură sub Vélul de viață, de plăcere.
 Tot, umbră rađă, flóre, pâmînt, cer, în tăcere,
 Tot pare că admiră într'un mistic limbagiu
 Pe creatorul vieții p'acest ferice plagiû.

Dar unde-i Tiberiada celebră înainte,
 Cetate minunată ? o lac, ti aducî aminte
 Cum ea perdu fința în tr'un moment de chin ?
 În sinul ei cel dulce, fierosul Saladin
 Dă ordin së arunce p'aî eî locuitorî ,
 Bârbați, femei, fecioare cu aniî lor de florî.
 Aici afost odată cetățî strălucitore,
 Aici fu Betsaida cu blondele fecioare,
 Frumósa Tarihea, cum și Caphernaum,

Din care nici o urmă n'a mai remas acum.
 Kinereth fu clădită chiar unde 'n lac s'abate
 Iordanul rîul mare ce syria străbate.

Julia, ce vis duce resfață al teū sîn
 Și plecă a ta frunte ca visătorul crin
 În fața astor scene poetică, răpitore ?
 O dulce frumusețe, de ce pară visătore :
 Un simținint puteric, sublim de infinit
 Repesce al teū suflet, o suflet fericit ?
 De lutul seū cel propriu, acum îl deslipesc ,
 Îl varsă-'n armonia de unde el lipsesc ,
 De unde el purcede, de unde a venit
 Să ia o noă formă sub lutul poleit ?
 Oh ! sufletu-ți, Julia, se duce, se-m pletesc
 Cu aste rađe d'aur ce lacul respăndesc ,
 Cu astă prefumi din aer, cu astă suspină ce sbor.
 Iar p'al teū lut ce-adórme, tăcut, și visător,
 Pe fruntea ta senină, pe genele-ți stufose
 Pe cóma de lumină cad rađe voluptose ,
 Trec bôre prefumate, resfață sînul teū :
 E viața, armonia, e înșuși Dumnedeu .
 Amorul visitéđă acum ântăia óră
 Ast suflet blind și dulce ? contactu-ř îl omóra ?
 Suavař frăgesime, delicios carmin ,
 Era ca picătura de plóie pe un crin
 Când sórele trimite p'a-nóstră scurtă viață ,
 O blondă auroră, o lină dimineață ;
 Dar diminéță vine cu degete d'argint
 Să stringă vélul nopții pe lume filfiind
 Și cóma-ř de betélă cu rose semănată
 Prin umbra ce albesce apare legănată
 Pe aripa de rose ce órele întind
 Eșind din sînul nopții sub cerul de àrgint.

Deja se desinea că sălbaticice coline
 Și par că nălță capul spre rađe și lumine ;
 Pe lac se nălță o cetea supțire către cer
 Ce-o bea cu voluptate lumina din ether.
 Iordane, rîu celebru , ce Hermonul depune
 Din neoa ce formă eternele-i cunune ,
 Tu cădî în aste unde, te perdi ca să repară
 De ceialtă parte în margine mai mari.
 Și fragesind o vale de suvenire plină,
 Dind viața-și rodire, pe panta ta cea lină,
 Alegî cu întristare mormintul pe pămînt,
 În marea Asphaltită, adevărat mormînt !

Pe malurile tele, Iordane, din vechime ,
 Veđușă născând atătea calamități și crime ;
 Orî unde omul pare și reul a părut ;
 Dar, tu, avușă Iudee, un dureros trecut !
 Virtuți mari și mari vițuri, plăceri mari, și mari trude ,
 Tu datorează, o teră, aceste doruri crude ,
 Această stare tristă, în care aï cădut
 Aceste suferințe ce-atât te-aü abătut ,
 Acelor certe triste pe tronuri și cunune
 Ascunse sub cuvinte vaă ! de religiune !
 Aceiașă istorie ori unde și orî când :
 A căstiga puterea, ne încetată luptând,
 Și speculând mulțimea cu vorbele umflate
 D'onore, de virtute, de naționalitate,
 Saă de religiune ! o popoli credeitori
 Ce dați avostră viață s'aveți apăsători !
 Nu sciți voi până astădî nu sciți tu, sclav, om van ,
 Că un tyran nu cade de cât prin alt tyran !
 Nu sciți tu până astădî că nu pôte să fie
 Tyrană când nu sunt popoli ce merită robie ?
 Nică stâncă când nu este prăpastie sub ea ?

Minciuna din credință puterea sa își ea...
 Conrad salută Cana, în care, cum se spune
 Isus făcu la nuntă antăia sa minune;
 En-dor-ce visitase Saul spre-a consulta
 Vestita pythonisă în desperarea sa ;
 Naim în care Domnul reînviă p'un june ;
 Aphek vestit prin lupta ce pe Saul repune.

El intra 'n Samaria a cării munți resniță
 Daŭ ospitalite la mulți nefericiți
 Ce ura tyranii streină și barbară
 D'atașea secolă încă gonesce-n astă, țără.
 Samaria antică clădită de Omri.
 Sichen, Bethel, celebre, ce-aŭ încetat a fi .

La Iezrahel s'opresce. aici a fost cetate
 In care Ahab clădise mărețele-ți palate.

Trufașă Iesabelă ! ce ore aï devenit ?
 Tu muma Ataliă, Baal te-a părăsit ?
 Ce aï făcut tu ore cu-această mare turmă
 De preotă aï naturii ? periră fără urmă !
 Si ce s'a facut templul cu silve împudici
 Imfamă Iesabelă ? tot a perit aici ! (11)
 P'o Stânca parăsită de flori și de verdetă
 Apare Ierusalimul la călători, prin cetea.

Primesce salutare, o fericit pămînt
 Că-aŭ nobilat durerea și al lui Isus mormînt !
 Mult sănge multe lacrimi, superb-Ierusalime
 Aă curs ca să te aibă poporele chrestine !
 Si încă esci în măna acelor ce uresc

Si vor urî mult încă tot cultul chrestinesc.

Puterile chrestine , încep resbelul mare

Ca se ţi întorcă ţie întréga ne-atârnare ;

Şi când se face pace , ô glorios mormînt,

De tine în tractate, nimic, nici un cuvînt !

Mult timp în interese politice cu tine

Vor specula, tyrani, superb Ierusalime!

Trei munți, uniți, te pôrtă măreț pe fruntea lor.

Dar unde e puterea și vecchiul teu popor ?

Ce ai făcut tu regii, și templul glorios ?

Profeții tei, armata, poporul credincios ?

Nici petră peste piatră nu are să mai fie. "

S'a implinit acestă amară profeție.

Periș, Ierusalime. Imperiul Roman

Sdrobesce sub picioruș poporul teu sărman

Si din acestă pradă, murind în aspre chine

Strivită sub aceste movile de ruine,

Se nasce o doctrină ce sboru-ș și a luat

Si surpă păganismul și popolu-înpărat.

Dar omul chiar aice nu a putut scăpa

Al fabuliș prestigiș d'a nu amesteca.

Copil în viață încă, a lui religiune

Îi trebuie fantasme, îi trebuie minune.

Nu scie să păstrede hotarul în semnat

De legile naturii, hotar ne strămutat.

A căruș ne schimbare și santă armonie,

E cel mai mare merit ce a putut să fie.

Christianism , credință curată și sublimă ;

Din tine însușii omul făcut'a, o victimă !

Uneltă să păstrede tot ce-aș lepădat :

Minciuna și sclavia ce tu ai blasphemat !

El plânse p'acești preoți ce-'n cultul celmaș mare

Maș sănt, maș pur, amestec mijlocele barbare.

Dar Când veđu mormîntul, un simîmînt pios
 Încinse acest suflet trufaș, și îndoios,
 El îclina genunchi plin de recunoscință
 La cel cea vrut să scotă pe om din ignorință
 Era când sphera lumi turnând ne încetat
 În via resuflare a deului arcat,
 Presintă despre sôre acea figură lată
 In care Palestina în flacări se arată,
 Auncī Conrad se urcă pe muntele numit :
 Al desfătarii, unde de frumuseți răpit ,
 Privesce în departe desfătătorea vale
 Luî Ieriho, prin care Iordanul face cale.
 Judea pân la mare ; Ebul și Garizim,
 Hebron, și Bethlehemul, aspet măreț, divin !
 In vale e grădina *Olivilor* numită.
 In care se arată mulțimi umilită
 Copaci ce dată din timpul lui Pilat.
 Conrad salută valea numită Josophat.

O vale de morminte mărete și antice.
 Al învierii finger va trombița aice,
 Si sufletele tóte vor înbraca îndată
 Terăna lor perdută, și morții delăsată

Nu ! fiu plăpînd al morții ! tu nu vei relua
 La sunetul trompetei terîna tristă a ta !
 Junie, frumusețe sau stins cu carnea mórtă,
 Luind diverse forme, urmănd amara sórtă
 A Iutului, nu ! Corpul nu va mai întlni,
 Aceia ce dici suflet , aceia ce tră ;
 Nu ! spiritul nu poate mai mult a se depune
 Cand corpul ce s'abate sub putrefacțiune
 S'a degradat prin héră, torturi, și suferiri !
 S'a ultragiat de vițiu, de crime, înjosiri !

Acolo e Siloe, maș dincolo apare
 Haket Dama sauă cămpul de sănge. O ntristare
 Adîncă se revarsă p'acest pămînt uscat.
 Aică a fost tărîmul de Iuda cumpărat
 Cu suma ce primise se facă înfamia.
 Maș din colo e grotta în care Ieremia (12)
 Compuse a le sale dulci lamentațiuni
 Prophetisind căderea acestiă națiună.

O fiu a lui Hélcias tu ce ca Simonide
 Făcea-ă să plângă lumea când cîrdele umide,
 Vibrau pe a ta lyră, vestind în viitor
 Robia ce astăptă pe regi și pe popor;
 Tu n'ai aflat, prophete, la dînsul Sympathie.
 Putea el să audă de mórte și robie,
 El care pe sclavie și mórte le simțea
 Că-a lor înriurire umbrindu-ă viața sea?
 Murindulu-i să place aî spune că o să móră?
 Poporul teu, prophete în vițial ce omóra
 Își imbată ferice al vieții negru dor
 Și nu veđu în tine de cât un trădător.
 Amara ți proprieție amar să a implinit.
 Cădut'a în ruine, cetatea lui David.
 Gu templu și cu tronul, și-n lanțuri de robie
 Cădu poporu — acesta ne demn ca să mai fie.

Înfață cu'n tristarea ce-aice se resfrângă,
 El simte o povară și trebuință — a plângă.
 Atât acest spectacol păru sfâsiitor.
 I se păru că lumea în chinuri și în dor
 Venea să móră-aicea și să audea pe șopte,
 Resufletul din urmă, cea mai din urmă năpte.
 Cățiva copaci ici colo prin stânci cădute jos,
 Posomoriți ca valea, se-n clină dureros

Și par că protestează, sub influență sorții
 Cu slaba voce-a vieții, mereu în contra morții
 Așa cum intr'un popol de viții degradat,
 Sdrobit de suferință, murind în genuchiat,
 S'arată încă inimă ce mórtea nu îngheată
 Bătând de libertate și aspirând la viață.

Acolo e mormântul poetului sublim
 Și mire al coroni de la Ierusalim.
 Acăruia piósă și tristă armonie
 S'aude ca un gemet ce lasă-o vijelie ;
 Acolo când durerea cădu pe Israil
 Alu Nabal soție, cu nume — Abigail,
 Luci în frumusețe, de grații, de junie,
 Cum luce curcubeul pe nori de vijelie.

Ierusalimul geme-sub terorismu — amar (13)
 Și săngele se varsă pe strade. când apar
 La porțile cetății Români, o beție
 De sânge și de mórte ! sălbatice-energie !
 El luptă ca să móră, și mórtea o privesc
 Ca cel mai mare bine și ca un dar ceresc.
 O fómete amară durerea le măresce.
 Vaș; muma își devoră pe pruncul ce hrănesce !... (14)
 Indar Tyt va să scape de flacără templul mare
 Soldați nu'l ascultă în cruda lor turbare.
 Nică un evreu din luptă-de mórte nu fugea ;
 C'o voluptate crudă, el mórtea o primea.
 Iar templul se dărama ! sub flacără turbată
 Copii, femei, bătrâni, Ce-aici scăpare cată,
 Și preoți și templul în flacără se consum,
 Și săngele la ceruri se 'nalță nori de fum.
 Cu trăsnetul de flacără, cu vuful ce varsă
 Cetatea ce s'abate cu mi de case, arsă,

S'amestecă un gemet adinc înfiros
 Al celuil care móre, și strigătul voios
 Al celuil ce învinge; Iar munți fac se resune
 Acest concert de mórte și de destrucțiune.

Romaniș admirară curagiul desperat
 Și-acel amor de țără, sublim, și esaltat,

Conrad înturnă pașii atunci spre miadă di.
 Visită Bithania. Isus aci veni,
 Surorilor fecioare, să céră — adăpostire.
 Maria îi inspiră angelică iubire.
 Când toți il părăsiră, când toți il prigonesc,
 Surorile pióse pe dinsul il primesc,
 Îl fac ca se suridă, și orele-î morose
 Maria le-inpleteșce cu grații și cu rose.
 Când el era pe cruce, cu părul despletit
 Ea varsă-un rîu de lacrami, pe corpul părăsit.
 Acolo unde-odată a fost născut Maria,
 Acum domnesc tăcerea și cu sălbăticia.

Când împăratul ăili în spațiu se arată
 Ca insolă de aur p'o mare uzurată,
 Conrad se îndreptă spre lacul asphaltit,
 Dar pentru ce ca tómna e chipul seū umbrît ?
 Om, slabă jucărie a căruia voință
 Ca vîntul se risipă și perde-a sa ființă,
 Gri căt de rece fie, și ori căt de sdrobit
 Ast suflet ce s'abate în cale obosit,
 Nu pôte să rămăie strein ca tot ce móre,
 La cele mai arînde imaginî de amôre.
 Conrad iubea, și lipsa obiectului dorit
 Acuma il convinge; dar fiva el iubit ?
 Nu ! își dicea în sine Conrad cu întristare.

Tot ce-am iubit răspuns' e cu crudă nepăsare.
 O patrie, iubit' am ! din tinerețea mea
 Am cugetat prin trînsa și am simțit prin ea.
 Oh ! câte nopți trecut' am în griji și în vechere
 Cătind aș da un nume, mărire și putere!
 Eș care nică putere nică nume nu avem,
 Cătind aș sterge plânsul, va! eș care plângem ;
 Aceluia ce rabdă esilul și robia
 Va împărți disprețul și hula, calomnia.
 Mormântul chiar de ură, nu îi va fi cruceat :
 Și tu, o dulce suflet, vis-ce aș resfățat
 Cu mâna ta de rose în sufletu-mi iubirea,
 Murind, tu mâne încă, vei perde suvenirea !
 O patrie, o popol născut ca să fi brav,
 Crescut de mâni vîndute ca se te facă sclav
 De dreptul teu la viață tu nu aș conștiință ?
 Cred că trăesci în lume prin grația, voința,
 Acelor ce te-apasă ; că-ți dau drept să trăiesc
 Cu trista datorie tu lor să te robesci ?
 Durerea corporală, când corpul teu slăbesce,
 Când carnea lui se crapă sub biciul ce-o lovesce,
 Când fruntea se înclină sub jugul cel de fer,
 Când fomea te încinge, când rănilor sănger,
 Durerea corporală te mai desteptă încă,
 Din trista nepăsare, din letargie-adincă ;
 Dar astă desteptarc, e numai ca să plingă
 Sub jugul ce te-apasă și tremură ca să frangi !
 Va! Viața sa în lume se trece-n suferire !
 El suferă să lase aceiași moștenire
 Ce a lăsat părinții, la fi care vin,
 Să fie obiectul de pradă și de chin !
 Naționalitatea, puterea, și mărire,
 Le-a înechat, în sinu, robia, suferirea !
 Va căuta, prin arme să facă-un mare stat ;

Și pentru ce poporul de clase 'n genunchiat
 Se verse al lui sânge, cănd el cunoscé bine
 Că numai umilință și jugu-î pentru sine ?

Sdrobit de suferință de féră degradat,
 Nu scie să păstrede tot ce a câstigat ;
 Când este în robie va să se liberede,
 Gând are libertatea, nu scie să o păstrede.

Dar este o trădare, o crimă a părăsi
 O patrie, un popol ce nu voiesce-a fi ?
 Un popol ce se lasă să móră 'n suferire ?
 Un popol ce preferă la vocea de iubire
 Acelor ce îl chiamă la viață pe pămînt,
 A tyranii voce ce-l chiamă la mormint ?
 E óre o trădare de așă alege-o téra
 Nu-mi pasă care, numai să nu fie barbară.
 Să nu fie robită, să nu vré a muri,
 Când simt în mine viață și dorul d'a trăi ?
 Când numai nisce vane prejudecăți ne ține
 D'aceste abătute și vestede tulpine ?
 Vai ! este o trădare, o crimă și nu voi
 Cu rudele ce móre bătrâne, a nu muri,
 Când noi simțim de viață atâta trebuință,
 Când noi avem junia, când noi avem credință ?

Cu tóte-acesta gîndul și inima bătând,
 Se-'n turnă către locul ce ne-a vîđut născănd,
 Că ne-a hrănit cu dorul și cu nesocotință,
 Că ne-a sdrobit junețea, speranța, și credința,
 Se-'nturnă cu amôre, uitând ce-a suferit !
 Noi am făcut din tine. un ideal iubit,
 Ceva ce d'ocamdată n'ar fi putut să fie,
 Symbol de frumusețe, d'amor, de poesie,

De viață, libertate, puind în sînul teu,
 Oră ce perfecțiune, ca într'un Dumnezeu.
 Ast fermec, de illuſii a dispărut, o tără.
 Dar simpatia nôstră nu poate să dispară.
 Cu cât mai mult în mine, o tără, vei lovi,
 Cu-atâtă te voi plângere, cu-atât te voi iubi.
 Găci oră ce lovitură va fi doavadă vie
 De sîrta grea ce-n lume streinu-ți face tie!

Conrad patrunse sînul deșertului uscat
 Atinse țermul mării, de beduină urmat,
 Aici Iordanul cade și nu se mai arată.
 De doă șiruri nalte de munți e încadrată
 Acăstă mare tristă în care tot e mort.
 Mormântul cel din urmă, al vieții noastre port
 Închide încă-n sene-i vermine trăitore,
 Dar în acestă apă, tot putredesc, more!
 Pe țermurile sale îndată ce murgesc,
 Verdețuri, aruncate de vînturi, vestejesc.
 Nicăi paseră călătore pe față să nu sboră.
 Un vîl de întristare asupra să coboră
 Și cerul totd'auna arăind și fară nor
 Revarsă peste dînsa un foc asupritor.
 Pe țermurile sale nimica nu viadă
 A î crede că natura aicia încetădă;
 Chacalul chiar de grăza acestui loc coprins,
 Evită-aceste țermuri în care tot e stins.

Tu om al cărui suflet pe tot momentul perde
 Tot ce-a avut el tiner, tot că-a avut el verde,
 Credință și speranță, frumiose — iluſiuni,
 Gorone strelucite de roă, dulci minciuni
 Ca muritorul însuși! nu vezi în astă mare
 Ce tot respinge, însuși a ta asemănare?

Pe rîpele crăpate prin care cură lin
 Un fir de apă dulce c'un dureros suspin,
 Apare mănastirea ce săntul Sava-l dice.
 Vederea este rară, sâlbatecă d'aice.
 Aicea săntul Sava, lăsând pamîntul seu
 În pescera din rîpă trăi mulți ani c'un leu.
 Trei sute hârci formădă-o tristă pyramidă,
 Rechiamă-acéstă luptă barbară și stupidă.
 De om la om, de popol la popol de demult,
 Avind drept țintă prada, drept mijloc al lor cult.

P'aică a fost Sodoma, Gomora în vechime,
 Cetăți ce ne rechiamă iniquități și crime,

P'aică a fost Masada. Când Flaviu ataca,
 Cetatea, Eleazar ce-aicea comanda,
 Veđind că numai este mijloc de apărare,
 Jura pe toți se móra, o nobilă turbare!
 Sublimă nebunie! El chiamă pe femei,
 Copii, le-'mbrătișară, și-ndată singuri ei
 Cu măna lor imolă aceste dragi ființe
 Si însuși se omóra, învinsă de tarî credințe.

O vorbă, cea din urmă, mărețe — Ierusalime,
 Noi n'avem ca străbuni î credințele sublime
 Ce și făceaă să móra spre a te libera;
 Cu tóte acestea nimeni nu vede stânca ta,
 Făr-a simți în sinu-l acea impresiune
 Streină ce cuvîntul nu pote bine spune.
 Ce-nalță al nostru suflet! c'un simtiment pios
 S'unesce suvenirul plăcut sau dureros
 Atător fapți istorici, atător suferințe,
 Virtuți, măriri, și viții, și crimi și umilințe,
 Ce nică un popol încă în lume n'a-'ncercat.

Fatală carte-a vieții ce spune ne-'ncetat
 Cât suferita lumea prin cruda influență
 Ce esersa asupra-î doctrine și credință.
 Tu esci mai gloriósă în ruinarea ta ,
 De cât atunci când viața, puterea te-'n canta !
 Cădereea ta dă ție un interes puteric,
 Tot este aici morminte, tăcere, întuneric,
 Dar viața ta trecută îți dă tot ce-ai percut,
 Și ca un sóre arde p'acest mormânt tăcut !

Așa Conrad gîndescă, ședînd pe o terață ;
 Dar luna se ridică și focul ei resfață
 Acésta stâncă négră-a luî Melhisedec !
 Torinte dulci de vise de glorie înc
 Aceste locuri triste, în mare depărtare ,
 Și rădelor dispută cerésca resfațare.
 Acolo Berenice frumosa ca un gînd
 De fericire, merge la Florus, suspinăad,
 Cu palidele come pe umeri revârsatë
 Picioarele desculțe , în semn d'umilitate ,
 Cu ochii plini de lacrimi, și rögă a cruță
 Evreiî ce armata Romană junghia.
 In raraî frumusețe Ea ca o radă luce.
 Si grațiile sale păreaü undarea dulce
 A flacării ! tyraniî rămăseră streină
 La rara frumusețe acestui dulci regină.
 Acela ce reduse cetatea în ruine,
 Ce-'n vinse națiunea, a fost învins de tine ,
 Perfidă Berenice : Tyt n'a putut scapa
 De fermecul ce aflat în frumusețea ta.
 Urmași învingătoriî la Roma , o regină —
 Veđuși compatrioți sub sabia streină,
 Sub gurile flămănde de hyene și de lej
 Ucisi în amphithéâtru, și riseră ochii tei !

Dar Iuvenal te-n féră cu semnul imfamii
Pe frunte ! te denunță hidosă historii.

Dar pentru ce noī ōre vom repeta aici
Aceste triste lucruri din timpii tei antici ?
Adī aī multe lucruri ce merit a se spune.
Iubesc, Ierusalime, a ta desolațune,
Acest mormint ce tace sub doliul seū greū ,
Imagine fidelă a sufletului meū !
Frumósă esci, cetate , in marea-ta-'ntristare !
C respăndesce-un fermec d'adincă meditare.

Un aer ce îmbată, un aer prefumat
Inundă empireul de stele semănat
Și pare că la ceruri se duce și supune
Suspinele ce omul p'altarul sănt depune.

Nu trece pe aice , o călător strein ,
Făr a pleca genuhi l'acest mormint divin ,
D'aici născu lumina , d'aici se-ntinse-n lume ,
D'aici egalitatea , ce remasese — un nume ,
Rupându-șt Giulgiu morți , luară sborul lor
Pe lumea rătăcită de suferință , de dor .
D'aici plecă lovirea imperiului mare
Ce subjugase lumea cu dreptul celuī tare.

Un geniū , o femeie , o inimă de foc
A dat prestigiū , mărire , putere — acestui loc
Facănd se se adore de față , în lumină
Religiunea noă , morala cea divină. (1b)

Apare o femeie , de unde ? e mister.
Dar rara-i frumusețe vestea că ea în cer
Avuse originea ; devine- mperatrice

Și mumă , gloriósă , augusta și fericie.
 Chrestină , convertéđă în cultul seŭ chrestin
 În sănta sa doctrină pe fiŭ-seŭ Constantin .
 Ea schimbă fața lumii , puterea Romii stinge ,
 Și spiritualismul materia învinge .

Voi ce puneți în viață lumina sub obroc ,
 Copii ai tyranii , fugiți din acest loc !
 N'aveți ce face — aicea , n'aveți nimic a spune !
 Nimic ? o rătăcire , o desillusiune !
 Voi ați făcut din culte mijloc cu totu — opus
 Doctrinelor sublime , moralii lui Isus !
 A fost un timp de mórte , atunci când eclesie
 Nu numai legiuise , și jugul și sclavia
 Dar cumpără și vinde , posedă miș de sclavi !
 Trecutău în uitare acei timpi tristă , mărșavă .
 Dar devenită ore la săntă-i misiune ?
 Sciut'a Ea cu timpul pe cale a se pune ?
 E mare misiunea-i aice pe pămînt .
 Ea ar putea mult face prin rolul ei cel sănt ,
 Dar lumea este încă ca 'n dilele barbare —
 Lasăta mostenire de drept la cel mai tare !
 Tăria căstigată prin speculațiuni ,
 Prin crime , prin trădare , prin basme , prin minciuni ,
 Și vocea eclesiei , timidă sau vîndută ,
 Tyranilor , regimul tyranilor ajută !
 Tot nu-i perdit în lume : un timp să v'arata
 Când a lui christ morală măreț va triumpha ,
 Când sub numirea vană de dreptul cel divin ,
 Nu se va mai ascunde acel fatal venin
 Ce a ucis progresul , făcând din religiune
 Uneltă de robie și de reacțiune .

Societatea nôstră coboră din Sion ,
 Se duce către iapha prin valea lui Saron,
 Nimica nu repescă, vederea obosită
 De stâncă și de morminte ca valea renumită,
 Ce-apare și se-ntinde sub ochii osteniți.
 Sub Ierbură prefumate sub arboră în florii,
 Pe lunca ridătore, prin plante, prin vâlcele
 Alérgă și se jocă plăpândele, gazele.
 În sînul ei e Lyda, cu — antice suveniri.
 E Ramla , unde-î turnul a patrudecă martyri.
 Sat trist și miserabil, percut intre verdetă,
 Grădină încăntătore ce-i daă suflare, viață.

Dar iată pare Iafa cu verdile-i grădină (16)
 E portul ce primesc pioșii pelerini.
 Ea suferă-n'ainte lovirile streine
 Că-a cădut pe sînul antică Palestine.
 Natura însă pare fromosă-n acest loc !
 Era când deul Baal, cu mantia de foc ,
 Se culcă în palatu-i d'azur, lăsând să cadă
 P'antica Phenicie cea mai din urmă rađă,
 Din vîrfu-unei terațe aî nostră călătoră
 Priveauă frumosă mare sub cerul fără nori.
 D'aici se-n tinde acăstă cîmpie maiestosă (17)
 Senină, tot'd'auna, placută și frumosă ,
 Pe mare altă mare de purpur și argint,
 Vîrsa cu voluptate al diliș deu sănțind,
 Si umbrele de séra pe brasdele liquide,
 Veneauă, luptauă trufașe cu rađele timide,
 Un vînt ce bea prefumul grădinilor în floră,
 Sufla cu resfățare sub cerul fără nori,
 Nălța pe mare trîmbe de valuri în spumate.
 Dar umbrele se varsă cu rađe înginate.
 Atuncea se presintă la ochi, cel mai frumos

Spectacol ce esistă! tabloū delicios !
 A nopții lungă rochiă ce luneca pe mare
 Cu stele semănătă, pe splendida cărare
 A lunii , fluturéďă : dar brazda de argint
 Ce trage steoa rece pe mare strălucind ,
 Nu este numai dînsa atuncea luminată
 Tot valul sub o ploie de aur se arată !
 Tot cămpul azuratic, atât pe fața sa
 Cât și în fundul mării, adînc se-n flăcăra;
 Si pesciș, și lopata, și vasul ce plutesce ,
 Si aripa de vînturi ce undele lovesce,
 Păreaū în umbra nopții veđute din ast loc,
 Ca printr'un vis feeric, că tóte sunt de foc.
 O climă fericită ! o țermuri prefumate!
 Popóre strălucite și astădă destronate ,
 Cum voi în barbarie acuma ați căduț !
 Civilisațiunea din Asia-a născut
 Si Asia adă pere sub cruda ignorință
 Ne-avînd nică suvenirea de vechia sa ființă !
 Dar séră își aşadă în spațiul senin
 Pe munți. pe vař pe țermuri, columnele ce vin
 De umbre, și de stele, de vise trecătore,
 Si respîndesce 'n aer o fragedă recôre.

Adio, țéră săntă ! dicea Conrad în sine,
 In care tot e mórte, morminte și ruine !
 Frumósă prin tristețe și mare prin dureri !
 Tu ce ai fost focarul de viață, de puteră,
 Tu numai aici viață, tu numai aici putere !
 Un popol care cade privind a ta cădere
 Si-aceste mari morminte, ce e tot ce-a trăit ,
 De simțimîntul morții se pare-n rîurit
 El mostenî cu țera, erorile trecute
 Si vițiu prin care cădură a bătute

Poporele ebraici ce din acest pămînt
Nu aă sciut să facă de căt al lor mormînt.

Dar lumea ce se dice acum civilisată
Gindiră mai generose va înturna odată
Spre ţermurile d'unde lumina aă primit.
Si îi vor da ea viața ce adă tă apărăsit.
O națiuni tyrane, putere ce domină,
Ursite implacabili a lumi ce suspină.
Armatele ne-nvinse, puteri ce posedați,
Vă fură date voă, se le-ntrebuințați
Spre o paradă numai saă pentru a protege
Acesta stare-a lumi, acesta crudă lege,
Ce dice unor popoli d'atâtea miș de ani
„Voî veți fi sclavi! voî alți veți fi ai lor tyranii!

Toți aă lăsat terața, afară de Conrad.
Conrad cū — aceste vorbe adio și a luat.
Atunci păru Julia ladinsul pe terață.
Cum vine-in năpteia tristă o rađă ce resfață,
Un vis ce desfățedă, p'un suflet întristat.
— Noi vom pleca, și ăse c'un viers înpovărat.
Când se va face ăioă; ne vei urma-impare?
Ea dice și esală un strigăt d'admirare
Vădind din înălțime ast quadru în prejur
Ce se-ntindea sub rađe, pe câmpul de azur.
— „Plecarea de aice imi e dorită mie.
Acesta climă-mi stinge curagiu și energie.
Imi pare tot mormîntul că este ridicat
De mâna mea! imi pare aicea în vestat
De crime, și de sânge, ce omul p'astă vale
Atras cu mâna-i crudă, urmîndu-și scurta cale.
El singur-i autorul, el ce se chiamă om,
Societate, lume, din care sunt atom,

De care mă cutremur și plâng a sa cădere,
 Ce ni se-arată noă pe valea de durere.
 Vădind atâtea lupte aicea pe pămînt,
 Și după tôte acestea, un dureros mormînt,
 N'avem noi óre dreptul, copiil de suferință,
 Se-întrebăm, o dómne, ce-a fost de trebuință
 În armonia vieții, aceste națiuni,
 Perdute fără urmă ?doctrini, religioni ?
 Ce sunt aceste națiuni ce mórtea le cosesce ?
 Mai mult de căt o iarbă ce viutul ofilesce ?
Dar cel puțin o iarbă tot servă la ceva.
 Și omul val ! se certă cu misiunea sa !
 Ucideri, sânge, crime, eternă tyranie,
 Nu ! misiunea lumiști, nu a putut să fie !
 Și astăzi este altfel !... Voil, înger delicat,
 Acăria aripă nu s'a întunecat
 În fumul cel de patimă ce lumea dominează
 Al cărui suflet face din lume o miréză
 În căre se prevede el, candid și frumos,
 Și nu scie ce monstru, imfam, urât, hidos,
 S'ascunde în adîncul ce nu îl vede încă.
 Ești am vădut acăstă prăpastie adincă,
 În care găse monstrul, în care tot e rești
 Tot este-nșelăciune, și anti — Dumnezeu.
 De este dar acăsta a lumiști misiune
 Atuncea, e mai bine un trăsnet să o consume !
 — Nu blasphemă ! îi strigă Julia tremurînd
 Și mănilo pe gura lui Conrad crucișind ;
 Nu este-acăstă lume cum trebuie să fie
 Tot este încă-n légăn, tot este în barbarie ;
 Dar tot înaintează spre bine-n cet, gradat...
 — Ești nu blasphem, respunde turistu-n povărat.
 Ești nu neg nicăi progresul spre bunătățire...
 — „Nu-mi pasă — cred, ca mine, într'o Dumnezeire ,"

Putere înțeléptă ce n'are început
 Nică mórte-ce pe tóte c'un scop nalt le-a făcut.
 Că-a precedat argilul, ce spiritul îmbracă
 Cu lutul cănd un bine el a voit să facă.
 Da, crede în puterea de care te 'ndoisci
 De veř sâ cred eū însuṁi... că poți ca să iubesci.,

Ea dice, ochiul luce așa precum lumină
 Azurul dupe lacuri prin rađe de lumină.
 Și gura-i se deschide ca tînér trandafir
 Cănd il resfaṭă ploia și dulcelele zephir.
 Ea lacrimă și rîde cu fața sa cea pură,
 Așa cum se arată a vietii! Vař! figură!
 Și uimerii sub părui părea ca peptul pur
 Al lebediř ce-nótă pe lacul de azur
 Pe splendida cărare ce sórele sau luna
 Trecând pe alor cale creađă tot d'auna.

FINELE CĂNTULUI II-lea

NOTE LA CÂNTUL AL DOILEA.

(1) Delos este una din insulile *Cycladi*. Se mai numește *Cynthia*, *Asteria*, *Orthygia*, și astăzi *Dili*. După fabule, Ea era plutitoreană și Jupiter o priponi de fundul mării cu lanțuri de diamant. Aici Latone născu pe Apolon și pe Diana, de unde se și rădică acel templu mare construit de Erysichthon, în marmură de Paros. Oracolii vencau aci vara. Iarna se ducea la Patara în Lycia. De aici veni că se cântă în templul din Delos hymniul Olen din Lycia. Sărbătoarea *Dliacă* se celebra la fiecare cinci ani în acăstă insolă. Atunci se făcea luptele gymnastice și musicale. La Patara în Lycia era încă un templu al lui Apolon. Acolo se vedea încă ruinele unui theatru și ale acestuia templu, foarte bine. Herodote în libra IV dice că Olen din Lycia, care compunea hymni ce cântă femeile; este autorele tuturor hymnilor ce se cântă la Delos.

Lycia, Pamphylia și Cilicia erau trei rigate care începeau de la hotarele Caris, pe malul mării și se întindeau către Tarsa, unde Cleopatra fusese mandată înaintea lui M. Antoniu.

(2) Insula Chyprului se află în față cu țărurile Ciliciei și Pamphylii. este una din cele mai mari insule din Mediterana. Porturile ei sunt renumite. Astăzi formează un Eyalit al Turciei. Un lanț de munți vulcanici trece prin mijlocul ei; *Oros Stavros* este vîrful cel mai înalt al muntelui elima ei este sănătosă și temperată vegetațiunea având și strălucitoare; are, una-sută-mii locuitorii astăzi, Greci în majoritate. Aici cresc păduri de pin, Cyparisi și Cedri, vinurile ei sunt încă renumite: *Comandaria*. Insula se împarte în trei Sangeacuri. Nicosia este capitala. În vechime cetăți celebre erau aici: Paphos, Amathoate și Salamina și muntele Olymp pe care se rădicează un templu al Veneri. Fabula pretinde că Venera eșise din mare mai înainte la Cythera, apoi la Chypru, istoria ei este mai tot aceeași ca a celor alte insule.

Credem a da cititorilor o idee naivă justă despre acăstă insolă și despre cultul Ciprului reproducând aici un pasaj dintr-un poet latin, compilator care reproduce mai târziu imaginiile ce făcea credințele fabuliști vechi în aceste locuri.

Iată cum se exprimă Claudien în *Épithalamul lui Honorius și Marii*.

„Un munte rîpos, ne pătruns de picioarele muritorilor, umbrescă însula Ciprului și privesc Paphos de unde se vede Protea, și cele cinci „guri ale Nilului. Iarna se teme de albai cu neoa sa, vîntul de a „turbura cu suflarea lui, năptea dă altera strălucirea sa; consacrat plă- „cerii Venerii, nu se cunoscă aici asprimea timpilor. Gustă dulățea unei „primăveri eterne. Colina se întinde ca o luncă, un gard de aur în-

„conjură muntele; și metalul strălucitor opresce apropierea. Vulcan
 „dase acest gard de apărare deșteptă, și bărbat complexe, cumpără cu
 „acest preț sărutările sale; văile sunt semănate cu flori născute fără
 „cultură și pe care le rodesc numai resfătările zephirului, în dumbră-
 „va stufoasă, pasere nu este primită, dacă sub ochii Veneri, ea nu și-a
 „încercat acordele sale, a suris? paseretă, bucură de umbră; Venerea
 „a disprețuit? paserea sboară în aer și dispără. Plantele trăiesc numai
 „ca să iubescă; arborul iubit, iubesce. Finicul se plânge că să se une-
 „se că cu finicul; cu plopul, plopul suspină; fagul gême pentru fag
 „și platanul pentru platan, acolo es doă isvoră, unul cu apă dulce
 „altu amară, miera se unescă cu veninul în care sunt muiate săge-
 „țile lui Cupidon; pe margini se joc hori de amoruri, frați, ei au a-
 „celeași tolbe, același săgeți, aceiași podobă. Copii de Nymphē, ei să-
 „gete că numai imimi Vulgare. Nuvați fiul Veneri cei frumosi, Cupi-
 „don, ereul în mână, guvernă pe deșteptă și cerul și stelele și abia cute că
 „să lovescă pe regii puterici. Cu aceste divinități locuiesc încă licență
 „ce nicăi un lanț nu legă; pisma lesne a împreca; priveligherile cu obra-
 „zul umed de vin, lacrimile novice plăcută palidețe a amanților; îndrăs-
 „năela tremurindă la cele din tău încercări: temera amestecată cu sper-
 „anță; voluptatea neodihnită; sburătoarele călcări de jurămînt cu aripă
 „nușore; și junetea ne bună care, cu capul rădicat, închide bătrânețelor
 „întrarea în dumbravă; în dpărtare palatul deșteptă resfrângere solele și
 „primesc de la verdeti colorea lor, este fapta deulu din Lemnos. A-
 „măstecând aurul cu diamantele, printre an efect de artă rădică materia
 „și pune stinții de smarand pe columne tăiate în stâncă de hy-
 „acinthū. piciorul lunecă pe praguri de Jasp și calcă cu nepăsare pe
 „Agaț... acolo infloresc rosmarinul, cresce cinnamul din Panhaia;
 „acolo Scânteie mlaștăriile Costuzulu tot d'auna verde... amorul intră
 „în palat. Acolo Venerea, pe un jet strălucitor, își drege părul. la stînga
 „erau în picore, frumusețile idalii, una stropea părul cu o plorie de perfume,
 „alta cu dinți de ivoriu în împărțea în unde, a treia tăcea plete,
 „despărțită bucle. lăsând o parte la un desorlen studiat: acest des-
 „ordine să sedea și mai bine, obrazul ei n'avea nevoie se întrebe o-
 „glinda, palatul resfrângere trăsurile sale și le reproducea în ochii sei
 „mirăti.
 ... Dea înodă părul, ridică valurile rochiilor sale și pune briul din care
 „se varsă carmină puternică și cu care fixsă torenții îngroșați deploți,
 „alină marea, vînturile și mănia fulgerului... „grăbesce, vino, de
 „pörtă pe regina noastră dice un amor unui monstru, Cymothoe care a-
 „stădi nu vră de tine, măne va fi prețul glorios al munci tele.....
 „Monstru cu privirea amenințătoare, se aruncă din fundul abîmului, a

„cómă umedă acoperă brațile lui, se ridică pe códa crăpată în doă ce
nasce la locul unde pescele se unesce cu omul.. ca se umbrăscă pe
„dee, el se curbă în arc, apoi cu asternut de rose purpuri, frăgeșcesc
„soldii tari ai corpului lui. Pe acéstă perină da purpură plutesc pe
„mare Venerea, unda alintă picioarele ei de alabastru, un cortegiu de
amoruri săbără dupe dinsa ; horură sgomotose turbură tâcerea mări și
guirlandele smăltuiesc palatele lui Neptun, fiea lui Cadmus, Leuco-
„thoe se jocă pe valuri; Palemone conduce c'un friu de rose pe un delphin;
„Nerea mărătă florile și Glancus cunună capu argintat cu plante ne-
„muritore...”

- (3) Spiritualiști antici erau încrezincători că există în inima omului un amor etherat, pur și neperitor ce rechiamă divinitatea, acest amor era simbolizat printr-o esință cerescă: e *Venus Urânia*, sau Baala Shamaim a Phénicienilor; *labana* Evreilor, *Anitis*, în Asia mică. A admiră frumusețele naturii, a se estasia platonicesc, era tot ce acéstă deoarece prima de la muritori pe când dea Venusa generatrice pămîntescă, era o curteană, partea materială: Venusa; materială avuse bărbat pe *Hephaïstos* al grecilor, avuse amanți pe Adonis, pe Mars, Mercur, Apolon, Bahus și multime de muritori, amorul acestui Venus materialale, era când dulce, furios îngelător în vorbe, armonios, îmbătător, degradinduse fără marginie în delirul său. Copiii ei erau amorul, dorința, persuații unea, rîsurile, și ignavul Priap, luxuriosul Hermaphrodit, cultul ei un delir.
- (4) Tote apostrophele adresate la România sunt scrise în timpul Esilului. Dacă aceste apostrophe vor fi prea tari, se se ție sămă că timpul când a fost scrise era unul din acele timpuri de durere pentru oră ce Români.
- (5) Homer în nemuritorea sa poemă descrise pe Venusă, nudă, și cu o cingătoare care resfrângea seducțiunea, rîsurile, amorurile, dorințele, resfățările, ardătoarele suspine, și tinerii larcini, podobă unei Voluptăți indicibili. Poetul Italieni a copiat cu fericire această descripție în versurile lor.
- (6) Manifestația cea mai puterică a naționalității este limba. Crema Societății Române, la acea epocă se roșea a vorbi limba părinților. Nu se mai audea de cât în gura poporului. În totă Europa nu se află de cât doar țără unde elitul Societății să nu se serve în Salone, de limba natală: Rosia și România. România mosteni acăstă datină tristă de la Ruși, cu altele mai triste încă, pe care Rusia ea însuși, le condamnă acum.
- (7) Prin Phenicia se înțelegea lungul țermurilor de 22 de myriametre, cu însoțele vecine, de la rîul Blentherus lângă Arad până

din colo de Tyr. Astădi acăstă parte este părăsită miserii; altă dată închidea în sinu-i o mare populație cu numărōse și mari cetăți, teritoriul lor se împărtea în mai multe state mici, guvernate de regi sau domni, dar unul din ei esersa supremăta asupra tuturor celor alți. Tyr, Sidon, Arad, Gebel, Tripoli, Beryte; 1100 anî înaintea lui Christ începe perioadă de putere pentru Tyr, și în timpul lui David și Salomon se afla în culmea glorii sale. Perșit, Alesandru cel mare, Romanii luară acăstă teră. Ea era politicește organizată ca Statul Carthaga. Membri, senatului se recrutează dintre nobili, avea rigate hereditare, pe lóngă care exista și o putere Sacerdotă (Mona-hală) fie care din cele mai mari cetăți avea regele ei particular cu Senatul seu și cu adunarea sa de popol. Sidon, Tyr și Arad erau cele mai însemnate. Phenicienii fondară mulțime de colonii între care în Syria și Palestina, Lais, Hamatha, Laodicea, Dor, Ioppe; în insola Cyprului Cition, Amathus, Paphos; la Thera, Melus, Oliaros, Cythera; Thasos; în Sicilia, Heraclea, Panormus, apoi în Sardinia, în insulele Baleare; în Sudul Spaniei; pe Costele Africei; și devenise cea dintâi națiune din lumea veche. Comerțul Phenicilor începu să cadă cu înflorirea Alesandrii.

Phenicienii, în religiune, admiteau o forță fizică bărbat, și o forță fizică femeie. Cea mai importantă divinitate era Baal, de către suprem al cerului, și particular al Tyrului. Astarte avea trei caractere, Astarte Vergina din Sidon, Astarte Carthagena, și Astarte cu cultul impudic, Baatis din Byblus, Adonis și opt Cabire. El mai adora soarele, luna, stelele, plantele, riurile, fantele, focul. Limba pheniciană era din familia limbelor Semitice, semănând mult cu limba hebreică. Cel mai mare litterator al Phenicienilor a fost Sanchoniaton; el locuia Sidonul.

- (8) Acăstă întimplare amoroasă este încredințată de mai mulți Chronicari din secolul de mijloc.
- (9) Palmyra, sau Thamor, era în timpii vechi numele marii și magnificii capitale a Palmyrenii, teră ce se întindea de la nordul Damasului până la rîul Euphrat, în Syria superioară; teră roditorie și avută, și înconjurată din toate părțile de deșert. Solomon fondase acăstă cetate. Trajan o luă în stăpânire. Capitala era împodobită de templuri și de palate strălucitoare. Aurelian conquis Palmyra în 275 după Christ, și fărămă cu totul cetatea cu thiatrele palatele și templele sale superbe. Iustinian voia să repară stricăciunile, Sarasinii o despoiară, în mijlocul ruinelor sale cele mărete, se înalță un sat miserabil de arabi. Zenobia de care se vorbesc în acest cantic era regina Palmyrii, femeie a lui Odonat Syrian din Palmyra, care, după erc se

pinse pe Perși și le luă Mesopotamia, Nysiba și Carrhes, puse măna pe puterea supremă. Gallien îi dețea titrul de Cesar, și Zenobiu titrul de *augusta*, lăsându-i a domni în pace. Odenot fusese ucis de un nepot al seū. Atunci Zenobia înălucrea titrul de regina orientului. Atunci Palmyra deveni o minune strălucitore de frumusețe, de mărire și de prosperitate. Zenobia cultiva litterile, și adusese la curtea sa poetii și învățați din totă lumea. Longin o învațase limba greacă. Ea formase tot într'un timp o mare armată pe care o comanda în persónă; frumusețea sa rivalisa cu cele alte calități ale sale. Un om de rînd eșit dintr'un sat din Dacia Trajana, din coloniile Români, Aurelian, pusese măna pe imperiul lui, acesta veni contra Zenobiu, dupe ce învinse pe germani și pe Vandali; Zenobia, merse cu armata contra lui. Bătută în doă lupte pe malul Orontelui, și sub șidurile Emesiei, se retrase cu multă tactică, făcând mult reușită armatei Romane. Aurelian urmă pe Zenobia până la Palmyra unde regina se închise și se apără cu o rară energie. Redusă însă la cea din urmă margine, și părăsită de Armeni și de Sarazini pe care Aurelian cumpărase, ea eșa din Palmyra și merse spre Euphrat, dar fusese prinse de Romani pe malul aceluia rîu. Domnise cinci ani. Aurelian dețea ordin să ucigă pe toți consiliarii Zenobiului, între alții pe Longin, a căruia moarte fusese heroică. Pe Zenobia o opri ca să o tirăscă în Roma dupe carul seū triumphant. Când Aurelian intră în Roma, Zenobia mergea pe jos înaintea învingătorului, încărcată de petre prețiose, și cu picioarele nudo, Zenobia trăi dupe această crudă insultare, locuind mult timp la frumosul Tibur unde Aurelian o trimise; fetele ei fuseră măritate cu Romani nobili și fiul seū avu un Principat în Armenia.

(10) Tiberiada era o cetate mare și importantă din Galilea, pe malul meridional al lacului Genczareth. Ea se fundă de Herod Agripa în onoarea Imperatorului Tiberiu. Vespasian o luă și o fărmă în parte. Aici se află o celebră academie Israelită. Tancred fondase în timpul Cruciajelor, aici, un Principat independent. La 4 Iulie 1187 Creștinii fiind bătuți de Saladin sub șidurile Tiberiadiei, locuitorii ei trecură sub Sabie și fuseră înecați în lac.

(11) Iezabela fica lui Ethbaal rege al Sidonienilor, nevasta lui Ahab, rege a lui Israel, și mama a Athaliei. Era o femeie crudă. Ea rădică templuri în onoarea lui Baal; dumbrăvă impudice le ocoseau, și toți sciau la ce imfamii se da regina în onoarea Idolilor. Noă sute cincizeci de preoți, din care cinci sute cincizeci serveau cultului lui Baal și patru sute destinați aceluia din Sidon, erau hrăniți la masa ei și întreținuți cu a sa cheltuială. Cercă a farama anticul cult al lui Israel, persecută cu moarte pe cei ce nu vor să o asculte. Voi să

ucigă pe toți profetii, și iar fi uciș pe toți deca Abdias, intendent al casii lui Ahab, nu ar fi scăpat pe unu din ei. Ea puse măna la uciderea lui Naboth. Prophetul Elie predise atunci că Corpul Iezabelii, deșirat de căni, va rămânea neîngropat. Jehu, proclamat rege, intră la Izrahel, unde vești la ferestrele palatului pe regina Iezabela, care de și bătrână acum, îmbrăcăse podobele cele mai splendite și coperise față cu fard. Ea începu se blasphemă pe Jehu; dar robii ei o prăvăliră sub picioarele cailor. săngele ei stropi muri palatului, iar Corpul, sfăiat în parte de căni, după propriația lui Elie, rămase neînmormintat.

- (12) Profetiile lui Ieremia se găsesc în canonul vechiului testament. El era cel mai mare prophet al Ebreilor, era fiul lui Helcias unul din preoții ce locuiau la Hanathot, în pământul lui Benjamin, nascut 630 de ani înainte de Christ. Sub Josias el începu a prophetisa în Hanathot. Gonit d'acolo de ai seii, se duse în Ierasalim unde, ne perdiind din vedere starea deplasă în care se afla statul sub raportul politic și religios, și puse totă puterea a prophetisa și a spune adevărul. În acel timp Nabuchodonosor înconjuraște Ierusalmul. Atunci Ieremia plângă; rupe inimile cu gemetele sale; mișcă în untrurile, cu țipetele sale, Sedecias, supărat de atatea predicțiuni, îl închise în Vestibulul prinsorii din palatul regelui Judei. Când Nabuchodonosor luă cetatea, prophetul fusese liberat, pe urmă trecu în Egypt însocit de mulți Ebrei, și unde își termină viața.

Ieremia fusese reușit și de preoți și de Ebrei din cauza sincerității limbii sale. Gemătorea voce a prophetului întrista Ierusalmul căruia el îi predicea că se va distrugă, dacă nu va părăsi calea de corupțiune.

Cartea Ieremiei numai jumătate este ritmată și poetică, mijlocul este istoric, în partea din urmă, prophetul se înaltează și prevală în bucuri și tunete. Psalmul CXXXVI. *Super flumina Babylonis*, este celebru. Lamentațiunile sunt compuse de cinci capitolii: profetiile de cincideci și două. Din cinci părți care compun cartea Ieremiei (*Sepher Irmeiahu*) fie care se împarte în douăzeci și două de strofă în semnate în fruntea celor douăzeci și două litere ale alphabetului hebraic: *Aleph, Beth, Ghimel, Dalet*.

- (13) Nu este nimic mai sfâșitor, mai teribil, mai crud, și mai mareț în istorie ca luarea Ierusalimului de Romanii. Mi-a fost peste puțină să citi vreodată analele Palestinii, fără să vedă aici ceva care să-mănă cu nenorocirile tării noastre.

Romanii daseră un decret prin care despoiau pe Ebrei din Cesarea

de drepturile de burghesie, acordind acest privilegiu numai Grecilor și Syrienilor. Cățiva Ebrei se plânsereă lui Florus guvernator Roman contra unui grec care prin elădiri ce voia a rădica, îl strîmptora pe dinși. Îi dară opt talenți ca se le facă trăba. Florus primi bani și nu făcu nimic, adoaă dî un Grec în Cesarea, voind a scandalisa pe Ebrei, sacrifică câteva paseri la poarta Synagogii, voind a face allusione la sacrificiul ordonat de Moise pentru curătenia leproșilor. Acăsta făcu și pe Ebrei și pe greci să alerge la arme. Ebrei eșiră din cetate cu cartea legilor. Ierusalimul se agită contra lui Florus pentru reoa sa purtare. Florus luă bani din tesauroi templului din Ierusalim. Sub cuvînt că îi trebuia: acăsta revoltă glôtele; Soldații lui Florus prădară atunci casele din Ierusalim, insultără femeile, uciseră omeni inocinți; trei mii șase sute bărbați și femei periră. Divisiunea ce domnea între partide intră atunci în Ebrei. Caduceenii erau pentru moderațiune și idei de pace. Cei alți voiau să sacrifice tot de căt să mai fie supuși unei puteri streine, în capul acestor din urmă erau patrioți esaltați mostenitorii ai principiilor lui Iuda Galileanu și care se numea Zelatori, glôtele care nu aveau nimic a perde, se lăsau să se conduce de Zelatori. Zelatori puseră măna pe putere. Resboiul civil unit cu insureșiunea contra Romanilor începu în totă Palestina. Zelatori se străluciră prin acte de crudime care întreceră pe ale Romanilor, Greci și Syrieni din Cesarea uciseră doăceci mii de Ebrei atunci fie care cetate se schimbă într'un cîmp de bătaie.

Vespasian ia comanda armelor din Palestina și urmăredă resbelul, resboiul civil urmăredă în Ierusalim, divisiunica se introduce chiar între Zelatori. Ei se ucid la templu. Tit rămase cu comanda armelor în locul lui Vespasian, părintele seu care se alesese împărat. Aceasta asediă Ierusalimul. Lupta în cepe, Romanii iau partea cetății qisă Bezetha. Dupe cinci zile intră în partea de jos a cetății (Acra) Tyt cercă a lua cetatea cu pace, ca să nu strice templul și ca să cruce vărsarea de sânge. Ebrei se decidă să moră cu toții. Tyt voi să ia cetatea, prin fome, fomea începu teribilă, mii de ebrei mureau de fome și de cuștile Zelatorilor. Crozăviile fometii rupse legăturele naturii, femeia smulgea bucata de pâne din gura bărbatului, fiul din gura tătaseu, muma smulgea măncarea copilului. Cinci sute mureau de fome pe fie care dî. Zelatori omorâu pe toți Ebrei care le dacea că ar fi bine a se închîna. Doă mii de ebrei se spin-tecară de Soldații Syrieni căci eșise vorba, că ei înghițea aurul. Dupe mai multe lupte, fortarea cădu în puterea Romanilor, rămăind numai templu unde se retranchară ebreii. Tyt promite că va respecta templul și viața tuturor, dacă ei se vor da. Zelatori refuzară. A doă dî

Romanii cad pe posturile Ebreilor. Tyt ia măsură spre a se respecta timbru, dă assaltul difinitiv. Dar în timpul luptei, un Soldat Roman, fără ordin, puse foc templului, îndeșert Tyt alergă și ordonă a stinge focul, îndeșert Ebreii voră acum să scape cel din urmă bulevard al naționalității lor; focul consumă tot, furia Romanilor ucide mil de oameni, până și poporul care nu luase armele în mână, bătrâni, copii, femei, trecură sub Sabie. Ioseph spune că un milion o sută de mil de Ebreii au murit de arme, de fome și de maladii.

- (14) O femeie numită Maria murind de fome, apucă pruncul ei care și el murea, îl desiră, îl frige și îl manancă pe jumătate, Soldații atrași de miroslul cărnii, veniră la ea, iar acesta le dice, arătândule resturile, pruncului ei, luati uă porție! «Soldați spăimântați de grozăvia fapti! »nu putură să dică o vorbă. Este fiul meu, urmă Maria, eu l-am hrănit, mâncați, și eu am mâncaat, nu fiți mai fragedi de căt o femeie, maș simțitorii de căt o mamă!» Soldații fugiră tremurînd.

Acea femeie, acea mamă a trebuit să fi perdit mintea înainte d'a face un asemenea act.

- (15) Vlavia-Julia Hélène, săntă, mama marelui Constantin, nimeni nu scie care fuse locul nașterii sale, nici condițiunea sa. Nicephor dice că ar fi născută la Drépanum în Bithynia, săntul Ambosiu dice că ar fi fost cărciumărésă; altii că ar fi fost fiica regelui Ioculus din insola Britanii unde ar fi născut. Constanciu Chlor, gardu pretorian atunci, fuse răpit de frumusețea Corpului și a spiritului Heleni și o luă de nevastă. Dar când devine mare o lăsa și luă fiica lui Maximian Hercule. Constantin făcându-se împărat în 325, aduse pe maicăsa la curtea sa și îl detine titrurile de Augustă și împărătesă precum și dreptul de a dispune de banii seii. Helena era Chrestină, stăruie pe lângă fiul seu care o iubea și respecta, să facă tot ce să poată să încerce să încerce, bisericii protecțione. La anul 326 se dnse se visitează Ierusalismul unde clădi mai multe biserici, precum și biserică Calverulu. După tradiție, săpând la facerea acestor biserici, s-ar fi gătit bucătile de lemn ce se credea că ar fi fost de la crucea cea adevărată a lui Christ. Stă Heléna mori în 328 în etate de optdeci de ani aproape în brațele fiului seu, și fuse pusă în numărul săntelor.

- (16) Din tr'un pasagi din Josue se dovesc că cetatea Iaffa sau Iope există 1500 ani înainte de Isus se scie că de aice Noe intră în corabie să scape de inecăciune și că aici ar fi primit chiar în gropăciunea. Mai mulți autori vechi spune că întimplarea între Perseu și Andromeda se treu pe aici. Andromeda era fiica lui Cepheu regele din Ethiopia și a Cassiopei. Muma și fata erau de o frumusețe foarte rară. Muma preținse că fiesa era mal frumosă de căt Nereidele, de căt muma țeilor chiar, țeile insultate de

acăsta, Cerură resbunare la părintele lor. Acăsta, în necănd Staturile lui Cepheu, trimise în urmă un monstru de mare însăpăimântător care amenința pe locuitorii din Iaffa că-i devoră. Oracalo, disse atunci că mănia lui Neptun se va împăca numai când Cepheu va espune pe fiesa la măncarea monstrului. Etiopianii siliră pe rege să urmeze asfel. Atunci legară pe frumoasa Andromeda de o stâncă la malul mării. Persen veni atunci aici pe calul Pegaz din tr'o călătorie care făcuse la Gorgone, Văqn pe Andromeda, fuse atins de pietate și de amor și se îndatoră a ucide pe monstru, dacă îi va da măna fetiei. Cepheu primind acăsta, Perseu, se arată la monstru cind acesta veni să atace pe principesa, îi arată capul Medusii, și împetru pe monstru, apoi luă de socie pe fată. Dar Pallas schimbă pe Andromeda în constelațiune, în hemisferul boreal.

Din Iaffa plecă Iona, când cădu în mare și îl înghiți o Balenă sau un Kit în părțele caruia șeau trei dile. Aici săntul Petru avu o venie: postavul cădut din cer plin de animale de tot felul. Iaffa fusă cetatea de predilecție a fabulilor, în toți timpii.

Egyptenii, Asyrienii și alții o dominară. Iuda Machabeu o arse, Ces-tius o fărâmă, Vespassian o turbură, sarazinii, eruciații, și o disputare mult timp, în fine cădu în mâna Turcilor. În 1799 Iaffa căpătă o noă renumire prin luptele îndrănește ale generalului Bonaparte, acesta, luând orașul, dupe o lungă încunjurare, și câteva mii de arabi predinduse dupe în voială că nu li se va face niciodată un rău, ucise pe toți prizonierii desarmați, din care unii, voinți se scape pe nisice stânci în mare, erau asemerea uciși.

- (17) Vorbind pentru cea din urmă ore în canticul acesta despre mare, și având a vorbi neîncetat în cânturile viitore, credem că ar trebui să vorbim în prosă despre mare, să dăm o idee acelora care nu știu încă ce este marea. Pământul are o suprafață de 6,000,000 miryametri pătrați, pe această întinseră 4,800,000 miryametri ocupă marea. Grămadă cea mai mare de apă se află în emisferul meridional, și spre polul dela nord este grămadă cea mai mare a uscatului. Tote mările se unesc, afară de lacuri. Ele au diferite numiri — ia și când numele de oceane, când de mări; marea ghetială a nordului și marea ghetială a sudului; oceanul Atlantic; Marea pacifică sau Oceanul cel mare, sau marea Sudului, și marea Indiei, cele alte mări interioare sunt nisice brațe de mări, Gofurile, rapele, porturile, sunt asemenea nisice măncături adinei în useate adîncimea mării este variată — cea mai mare care s-a putut măsura a fost aceia făcută de Sir Iamos Rott de 4,600 brase sau 9,200 metri, și alta de Henri Mangels Denham, spre Sudul Oceanului Atlantic, de 7,706 brase sau 5,412 metri. Fun-

dul mării ca și suprafața uscatului, se compune de vâl și de luncă întinse, de munți isolati, și de lanțuri Complete de munți, piscurile și crestele munților isolati se ridică de multe ori asupra mării și formădă aceste insole care le vedem. Marea primește în sinul ei totă rîurile și de aici le dă înapoi numai prin evaporație sau aburire. Mările având totă comunicare împreună, suprafața lor are peste tot aceeași înălțime. Către acestea măriile interioare au o înălțime ce va mai ridicată de cât Oceanul, din cauza grămeđilor de apă ce ele primesc și pe care grămeđi nu pot se ledea înapoi cu reprejune, fiind închise de uscat, și comunicând cu Oceanul numai prin strimtori. Apelor mării sunt amare și sărate, cu totă acestea nu au aceeași amăraciune și sărătură; cu cât te depărtezi de maluri, cu atât amăraciunea și sărătura se fac mai simțită. Materiile care o compun fac ca se înnoi cu mai multă înlesnire în apa mării de cât în apa de rîuri.

Colorea naturală a mării este verdue; dar colorea Cerului, fundul mării, rađele Sorelui, o schimbă de multe ori. În rađele oblice a le sorelui, marea apare verde ca Smaraldul; în umbră apare purpurie. În timp de vijelie ea este Vinată; stâncile și munții ascunși în mare îi dau o coloare posomorită; de departe marea le arată albastră.

Marea are câte odată o strălucire phenomenală asupra surfeții sale, strălucire de care se vorbesce în canticul al doilea al poemii. Forster și Vogt au făcut studii asupra acestui strălucire. Cel din urmă este de părere că strălucirea mării este produsă de animale de diferite nături care suăt în unde. Este o mare cantitate de phosphor în mare, asfel, încât, noptea, sub loviturile lopeților, se varsă miliōne de scăntei.

Limpiditatea apei de mare este mai însemnată de cât cea de făină. Lumina pătrunde în fundul mării până la 20 metri și mai mult, fundul ei să poată vedea până la 60 metri de adîncime și dacă trebuie să credem pe căpitanul Mood, apoi lăngă *Nouveau Zembla* el aruncă sondă la o adîncime de 160 metri într'un loc unde se găsesc forțe bine și fundul mării și chiar scăicile ce se află acolo.

Marea are mișcări regulate și neregulate. Dupa flux și reflux, este marele phenomen al scurgerilor submarine; precum și înălțarea undelor de vînturi regulate și de vijeli, aceste mișcări opresc de a se strica apă mării care este supusă prin natură ei la corupere mai mult de cât apa dulce.

ERORI DE TYPAR.

Căntul I. pagina 2, rîndul 6. în loc de intruphuli, citesce
în triumphul.

Pag. 2 rîndul 8 în loc de Sceptici, citesce Sceptici.

pag. 3 rîndul 4 în loc de săptpe, citesce săpte.

pag. 3 rîndul 7 în loc de aě răsărit, a răsărit.

pag. 4 rîndul 25 în loc de omeneasă, citesce : omenescă.

pag. 5 rîndul 4 în loc de cărti, citesce : cării.

rîndul 13 în loc d'aceseste, citesce d'aceste.

rîndul 15 în loc de cam, citesce ca.

rîndul 28 în în loc de tet, tot.

pag. 6 rîndul 7 în loc de omar, citesce omer.

pag. 6 rîndul 29 în loc de influit, citesce infinit.

pag. 7 rîndul 31 în loc de înbălsămînt, citesce, îmbălsamît.

pag. 8 rîndul 6 în loc de o crucesce, citesce o crescuse.

rîndul 9 în loc de stârcă citesce, stâncă.

pag. 10. în loc de durăros, citesce dureros.

pag. 11 rîndul 30 în loc de în veselesce, citesce, în velesce.

16 rîndul 24 în loc de simtimentul, citesce simțiměntul.

rîndul 28 în loc de eř, citesce, el.

VERIFICAT
2017

OPERILE D. D. BOLINTINEANU

VERSURI SI PROSA

TYPĂRITE MAI N'AİNTE.

Poesii. typărite de societatea literarie 1847,	1	vol.
Cântece și plângerîr.	1	"
Cântarea Româniș.	1	"
Melodii Române.	1	"
Poesii vechi și noi.	1	"
Poesii complete.	2	"
Nemeșis	1	"
Călătorii în Palestina și Egypt	1	"
— — — pe Dunăre și în Bulgaria.	1	"
— — — în Macedonia.	1	"
— — — Asia Mică.	1	"
Manuel. Roman	1	"
Elena — Roman	1	"
Viața lui Mihai viteazul	1	"
Viața lui Stefan cel mare.	1	"
Viața lui Vlad Țepes	1	"
— — — lui Mathei Basarab.	1	"
Doritorii Nebunî, Roman,	1	"
Poesiile in limba francesă, unuă mare vol. de lucs	.	.
typ. în Paris.	1	"

VERIFIQAT

1987